

A tévé távlatai – Plazmaképernyős készülékek

Mérlegen: játékprogramok és CD-extrák

CD-gyártás a dolgozószobában

Csapó, indul... – Videoiskola II.

Karácsonyi hangulatok – Audio-CD-dömping

CD-mellékleten: Síkaland a svájci Alpokban

„Hellósziaszevasz” – A Kimnowak videoklipje

**SUMATRA RAIN FRESH-
AND YOU DISCOVER YOURSELF ANEW.**

Miként az ember emberré válásában, akként a PC sikertörténetében is alighanem döntő szerep jutott a játékoknak. Ha a commodore-os hőskorra gondolunk, Magyarországon talán még az átlagosnál is nagyobb.

Egy minapi, amúgy az illegális szoftverhasználatlalt kapcsolatos sajtótájékoztatóon például a szakember azt esetlelte, hogy egy hazai nagyvállalatnál tartott szoftveraudítójuk során milyen irgalmatlan mennyiségű játékprogramot találtak a cég gépein: az effajta, licenc

pompásabb felöltötötésükön van a sor. Így végül csak azok ragadnak a képernyő elé, akiknek valóban szennvedélyük az ilyesfajta élvezet.

Ami azonban mégsem jelenti azt, hogy teljesen veszélytelenek lennének a számítógépes játékok. A PC-t ugyanis rendszeren valamilyen feladat megoldására használjuk, ám a játék esetében többnyire fordul a kocka, és az az számunkra feltételeket és teendőket. Amivel óhatatlanul is mintákat közvetít, vagy leg-

PC ludens

nélküli szoftverek népszerűsége messze felülmúlta még a Norton Commanderét vagy a különböző Word-verziókat is.

S ugyan ki tagadná, hogy az otthoni PC-beszerzések fő motorja is a játékség. Persze „hivatalosan” a gyerekek, hogy aztán az éj leple alatt azért apuka is hódoljon, mondjuk, a Doom izgalmainak.

Mindez így karácsony táján különös hangsúlyt kap, hiszen ilyenkor szokott kiderülni, hogy nyereséges a magánvállalkozás, ezért éppen itt a legfőbb ideje, hogy „költségre verjük magunkat”: feltuningoljuk az alaplapot vagy beszerezzük a régóta áhított videogyorsító kártyát, azaz megteremtjük a karácsonyi iskolaszünetre a megfelelő hardverfeltételeket. Így azután gond nélkül odakerülhet a karácsonyfa alá valamelyik jobb-fajta, PC-t próbáló játék legújabb verziója.

Legalább addig is elvan a gyerek... Nem nyaggat, foglalkozhatunk a magunk dolgával és még a lekiismeretünk is tiszta, hiszen a „hájtch” elé ültettük a csemétét.

A számítógépes játék ugyanis intellektuális kábítószernem sem utolsó. Roppant könnyű a gyereket rászoktatni, és aztán lehet panaszkodni, hogy nem olvas, nem tanul, nem érdeklí semmi, teljesen elidegenedett stb. Amiben persze koránsem ő, de rendszerint még csak nem is a játék a ludas.

Aggodalomra azért nincs sok ok, mert a pedagógusok megfigyelései szerint a PC-játékszenvedély sokkal veszélyesebb – mondjuk – a „televízióabúzsznál”. Noha ritka az olyan gyerek, aki ne próbálna ki örömmel egy új játéksodát, ám hamar eloszlik az újdonság varázsa.

Egyre gyorsabban, ugyanis – ahogy az e számunk Méréleg rovatának számítógépes játékokkal foglalkozó írásából is kiderül – nincs új a nap alatt: már szinte minden lehetséges játéktípust kitaláltak, s most már csupán a csiszolatásukon, még

alábbis az interaktivitás eszközeivel segít bevésni egyes – a televízióból, videóról amúgy is ömlő – rossz szerepeket.

Például a képernyőn rettenthetetlen utcai harcoként élhetjük ki agresszív ösztöneinket, aprihatjuk a rosszembereket, akikről ráadásul többnyire nem is derül ki, hogy miért rosszak.

Esetleg az autó volánja mögött ülve randalfirozhatunk, szoríthatjuk le az útról, zúthatjuk össze versenytársainkat.

Mindez tetézi, hogy – természetesen az ügyességet, logikát fejlesztő kategóriától eltekintve – szinte valamennyi számítógépes játék valamilyen elképzelt világba kalauzol, ahol nincs igazi kockázat, nincs felelőség, nincsenek következmények.

Ha utcai harcoként, tegyük fel, lenyisszantják a fejünket, semmi baj, a képernyő aljára kattintunk, s máris van új életünk. Biztosak lehetünk abban is, hogy ha száguldozunk, akkor egérutat nyerünk a rendőr elől. Mindig épségben kászálódunk ki a felfordult autóból vagy a telibe talált vadászgépből. Ha járvány vagy éhhalál fenyeget az általunk igazgatott városban, legfeljebb vége a játéknak...

S hogy mindebben mi a baj? – hiszen amióta világ a világ, ez sajátja minden szerepjátéknak. Talán az, hogy míg korábban minden csak a fantáziánkban játszódott, az eseményeket, a szereplőket magunk alakítottuk, s mindig tudtuk, hogy csak játszunk, most egyszerre minden nagyon valóságosnak tűnik. S a technika fejlődésével egyre valóságosabbnak...

Mint például a tamagocsi, amely rendszeresen éltel követel, játszani szeretne, maga alá piszkít, olykor megbetegszik. Tiszára mintha élne, legalábbis amíg rá nem unnak, s a fiók mélyén nem lehele a lelkét.

Még szerencse, hogy csecsemőre hajazó változata nem kapható.

G. Kocsis Kristóf

Kellemes karácsony

és boldog új évet!

LEMEZMELLÉKLET TARTALOMJEGYZÉK

KARÁCSONYI ÜDVÖZLŐLAPOK A KISCELLI MÚZEUM GYŰJTEMÉNYÉBŐL

A karácsony boldog, békés ünnepi hangulatát szeretnénk megosztani távolban élő családtagjainkkal, barátainkkal, ismerőseinkkel is. E célt szolgálják az ünnepi képes levelezőlapok, amelyek első példányait 1843-ban adták postára. Ezekből a korabeli karácsonyi üdvözlőlapokból készítettünk egy interaktív bemutatót.

TECHNIKA

SHAREWARE-VÁLOGATÁS
EISA-DÍJAZOTTAK
DIGITÁLIS FELVÉTELEK
HÁZI-MŰBEMUTATÓ

KULTÚRA

A NÉPMŰVÉSZET FELFEDEZÉSE

A Néprajzi Múzeum idén 125 éves. Az évfordulóra rendezett kiállításból készült interaktív bemutatónkban a kalotaszegi emberek nemes arányú, szépen megformált használati eszközeit és ünnepi díszes tárgyait tekinthetjük meg, amelyek sok elemet megőriztek a reneszánsz és a barokk idejéből.

A KIMNOVAK EGYÜTTES VIDEOKLIPIJE
A BLACK II BLACK EGYÜTTES VIDEOKLIPIJE
AMIT AZ ASZÚRÓL TUDNI KELL

KALAND

TELEMARK TÚRA A SVÁJCI ALPKOKBAN.

Ha tél, akkor hó, ha hó, akkor telemark sí. Ha pedig az egészet megfeszerezzük a svájci Alpok csodáinak csúcsainak látványával, akkor ez a HAUTE ROUTE. Interaktív bemutatónk a több mint 100 kilométeres, 7000 méter szintkülönbséget átölelő utat mutatja be, amely a Wallisi-Alpok legszebb részein vezet át.

EGYIPTOM ARCAI

Interaktív bemutatónkban a mostanában cseppet sem vesztélytelen Egyiptomban kalauzoljuk olvasóinkat. *Vajda József* segítségével a misztikus Egyiptom építészeti és művészeti kincsei mellett megismerhetjük az embereket is.

UTAZÁS

DODEKANISZOSZI KIRÁNDULÁS
KIRÁNDULÁS ÉSZAKNYUGAT-AMERIKA
NEMZETI PARKJAIBAN II.
BUDAPESTI HOMLOKZATOK

Budapesten sétálva ritkán tekintünk a fejünk fölé, ezért interaktív bemutatónkban felemelt fejjel járjuk az utcát.

MAGAZIN

ÁRTÉRI HANGULATOK

Berta Béla fotóművész interaktív bemutatójában a gemenci árterekre vezet el olvasóinkat. A hajnali párák, a szikrázó pókhalók, a gazdag madárvilág, az atmoszféra egyedülálló és utóéletlen. Sajnos a „természetvédelmi” érdekek hivatkozva rohamléptekkel csökkenteni látálatlanság miatt mindez egyre kevésbé élvezhető. Az itt szerzett élmények és benyomások eredménye ez a változás.

MARSI KRÓNIKA

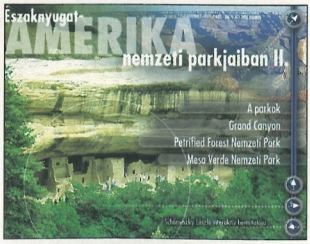
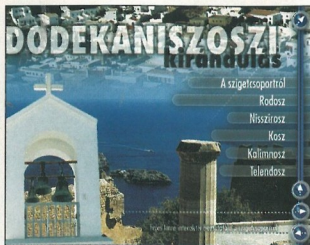
A Magyar Csillagászati Egyesület interaktív összeállításában ezúttal azokat az eseményeket vesszük sorra, amelyek a Mars Pathfinder (MPP) első harminc, a vörös bolygó felszínén töltött napja során történtek.

AUDIOÜDÖNTÁSOK

INTERAKTÍV VIDEOMAGAZIN DEMÓ
AZ ENCYCLOPAEDIA HUMANA HUNGARICA
LEGÚJABB KÖTETÉNEK DEMÓJA

DODEKANISZOSZI KIRÁNDULÁS RODOSZ, NISSZIROSZ, KOSZ, KALIMNOSZ, TELENDOSZ

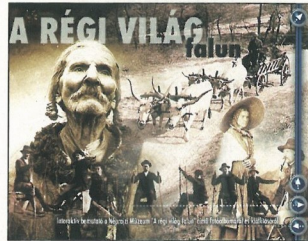
Interaktív bemutatónkban a görög szigetvilág egyik legszebb részére invitáljuk Önöket *Fejes Imre* segítségével. A szigetek Törökország rendkívül tagolt nyugati partja előtt, annak közvetlen közelében helyezkednek el. A történelem során különböző hatalmak fennhatósága alá tartoztak, amelyek valamilyen formában hátrahagyták a nyomukat.

KIRÁNDULÁS ÉSZAKNYUGAT-AMERIKA NEMZETI PARKJAIBAN II. GRAND CANYON, PETRIFIED FOREST, MESA VERDE

Sorozatunk második részében *Schönviszky László* segítségével ellátogatunk a világ talán legismeretesebb természeti jelenségéhez, a Grand Canyonhoz. A Grand Canyon több száz kilométer hosszú szakasza csodálatos látványt nyújt a levegőből, helikopterről vagy repülőről.

Utunk további részében a Petrified Forest Nemzeti Park és a Mesa Verde Nemzeti Park érdekességeit mutatjuk be.

A RÉGI VILÁG FALUN INTERAKTÍV BARANGOLÁS A NÉPRAJZI MÚZEUM ÚJ KIÁLLÍTÁSÁN

Mára szinte nyomtalanul eltűnt az a világ, ahol még pákásztak, halásztak az ártéri vizeken, szélmalomk vitorláit forogtak a Kiskunságban és kubicosok talicskái nyomán emelkedett a Tisza-töltsés. Interaktív bemutatónkban dr. Fogarasi Klára „A régi világ falun” című fotóalbumából és a Néprajzi Múzeum kiállításából válogattunk, amelyből a századforduló körüli Magyarország paraszti társadalmát ismerhetjük meg.

CD PANORÁMA 97/4

6 Plazmaképernyős televíziók

Noha kevésbé valószínű, hogy Magyarországon a közeljövőben tömegesen cserélnék le a televíziókat a ma még egy – legalább közepkategóriás – autó árával vetelekő, lapos, plazmaképernyős típusokra, a robbanásszerűen növekedő kínálat mégis jelzi, hogy új korszak kezdődik a tévégyártásban.

12 Kompaktelemez házilag

Saját CD-t ma már korántsem ördögösség otthon készíteni. Nem kell más hozzá, mint egy számítógép, egy CD-író, no meg egy jó program. Mint például a cikkünkben bemutatott Just Audio. Írásunkat egyébként egy csokor gyakorlati trükkkel is kiegészítettük.

24 Számítógépjáték-programok

Ha esetleg ön gyermeke karácsonyi kívánságlistánaján farmer vagy az edzőcipő mellett olyasmint talál, hogy Ignation, Jedi Knight vagy Worms 2, akkor ne lepődjön meg. Számítógépes játékokról van szó, amelyek kiválasztásában Mérték rovatunk „játéktipológiai” összeállítását a tanácsatlan szülő segítségére.

HARDVER

- Plazmaképernyős tévék – **Mindent egy lapra** 6
 Sony Digital Mavica – **Fényképezés fioppyra** 10

SZOFTVER

- Just Audio – **Kompaktelemez házilag** 12
 Windows 98 – **Új kontósban** 20

GYAKORLAT

- A CD-írási buktatói – **Kérdezz, felelel!** 14
 Multimédiaskola – **Hogyan videózzunk? II.** 16

MÉRLEG

- Kis számítógépjáték-határozó –
Földöntúli képességek 24
 CD Extrá – **„Látványos” muzsikák** 27

HANGULAT

- Audio-CD-k – **Nincs karácsony CD nélkül** 30

MŰHELY

- Digitális hangstúdió –
Hangfelvétel – mesterfokón 34

BEMUTATJUK

- Pilinszky János-életmű – **Nagyvárosi ikonok** 37
 Szó-kép-tár – **Biflázás helyett** 36
 Nyelvtanító CD-k – **Sprechen SIE Deutsch?** 38
 Neue Deutsche Rechtschreibungen in 90 Tagen,
 Deutsch in 90 Tagen
 Professionelles Deutsch für Windows
 Nyelvsz 3.,
 Nyelvtanító 1–2.
 Térkép CD-k – **Hasznos útítársak** 40
 Budapest térképekben
 Magyarország és Budapest atlasz
 Németország közúti atlasza

HÍREK, ÚJDONSÁGOK

- Szöbbi is értő mobil 47
 Ericsson kártyatelefon 47
 MediaGate, a multimédia kapcsoló 47
 Kis, nagy Sharp 48
 A Sony „Végző fantáziái” 48
 LCD monitor 48
 Scriptum-sztori 49
 Gyorsolvasás Plextor-módra 49
 Reader a látássérülteknek 49
 Palettabővítés 50
 Új Philips monitor 50
 Via Voice, diktálunk! 50
 Platina-sorozat 50

ÁLLANDÓ ROVATOK

- Jegyzet 3
 Impresszum 5
 Kórkép 42

Multimédiás negyedéves magazin IV. évfolyam 4. szám

Szerkesztőség:
 Főszerkesztő: G. Kocsis Kristóf
 Szerkesztő: Bányai Ferenc, Szencsák László,
 Virágh Attila
 Tervezés, tördelés: Ronó Bt.
 Típkönyv: Szőke Erika
 1091 Budapest, Ulloi út 25. II. em.
 Telefon: 218-3011/399
 Fax: 217-2646
 Címliap: Csontos Imre

Kiadó:
 A HVG Kiadó és a Magna Media Verlag közös vállalkozás:
 a Computer Panoráma Kiadó Kft.
 Computer Panoráma Verlag GmbH
 Felelős kiadó:
 G. Kocsis Kristóf ügyvezető igazgató
 1091 Budapest, Ulloi út 25. II. em.
 Telefon: 218-3011/135, 145
 Tervezési menedzser: Szőcs Károly
 1091 Budapest, Ulloi út 25. II. em.
 Telefon: 218-3011/302, 369, fax: 217-2646

Terjesztő: a Budapesti Hírlapkereskedelmi Rt.,
 a Nemzeti Hírlapkereskedelmi Rt. és alternatív
 terjesztők
 Megrendelhető: a kiadónál levélben vagy a
 Hírlapkiadásosítónál és a Hírlap-elfizetési Irodában
 (Budapest XIII., Lehel u. 10/a, levélcím: HELIR,
 Budapest 1900), ezenkívül Budapesten a Magyar Posta
 Rt. Hírlapüzletági igazgatóságára kerületi ügyfélszolgálati
 irodáin, vidéki postahivatalokban,
 Postai előfizetési díj: egy évről 4496 Ft
 Az új lapellátások megvásárolhatók
 a hírlapboltokban, ezenkívül a kiadónál is.
 A lap a kiadónál is elfizethető, s ugyanitt a
 régebbi lapszámok is beszerezhetők:
 1091 Budapest, Ulloi út 25. II. em.

Hirdetések felvétele: a hirdetési osztályon:
 osztályvezető: Tóth Ildikó
 hirdetéselvezető:
 Tóth Zsuzsanna, Vácz Péter, Varga Ildikó
 1091 Budapest, Ulloi út 25. II. em.
 Telefon: 216-5008
 Fax: 217-2646
 Hirdetések felvétele Németországban:
 Telefon: (089) 46 13362
 Telefax: (089) 46 13775

A CD Panorámát készítette:
 Levéltárgás: Profil Kft.
 Sínborítás: Ronó Bt.
 Nyomtatás: Gutenberg Press
 F.v.: Övrin László

A CD Panorámában megjelenő valamennyi anyagot
 szerzői jog védi. Másolások bármilyen formájában
 fotokópia, mikrofilm készítése, adatszerezésben való
 tárolása stb. – kizárólag a kiadó előzetes írásbeli
 engedélyével történhet.

Szerkesztőségünk a lapban megjelenő hirdetéseket a
 lehető legnagyobb alaposággal gondozza, tartalmukért
 viszont nem vállal felelősséget.
 ISSN 1218-6902

Plazmaképernyős televíziók

Mindent egy lapra

Noha kevéssé valószínű, hogy Magyarországon a közeljövőben tömegesen cserélnék le a televíziókat a ma még egy – legalább közepkategóriás – autó árával vetekedő, lapos, plazmaképernyős típusokra, a robbanásszerűen növekedő kínálat mégis jelzi, hogy új korszak kezdődik a tévégyártásban. A Funkschau szerint jövő év elején már tucatnyi cég kínálja majd ezeket a típusokat, amelyek tablóját – a lap segítségével – az alábbiakban kíséreljük meg felrajzolni.

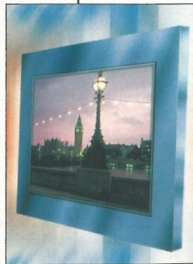
Az idén világszerte még ugyan csak ötvenezer plazmaképernyős típus eladásáról szól a statisztika, ám az ezredfordulóra már hárommillió értékesítését várják a szakemberek. A plazmatechnológiában máris két eljárás verseng: az úgynevezett *Plasma Display Panel* (PDP) az NHK vezette japán konzorcium fejlesztette ki az elmúlt években, a *Plasma Addressed Liquid Crystal* (PALC) módszer viszont a Sony nevéhez fűződik.

Ezeknek a könnyű, lapos, akár falra is akasztható, óriási méretű televízióknak az ára persze ma még meglehetősen horribilis, így elsősorban csoportos „tévészere”, szórakoztatásra, oktatási és bemutató célokra alkalmasak, ám a szorozhatóságok növekedésével alighanem apad majd az áruk, így már a közeljövőben meghódíthatják a házimozik kategóriát is.

Míg a hagyományos PC monitorok 21"-nál befejeződnének, addig a plazmaképernyők szabványos mérete 40, illetve 42 col – legalábbis a 16:9 méretarányú képernyők esetében. VGA szabvány szerinti felbontásuk 640x480 pixel, a „széles vásznú” panelek esetében a vízszintes méret 852 képelem. Az alábbiakban – ábcé sorrendben – összefoglaltuk, hogy a legismertebb gyártók milyen modelleket fejlesztenek, illetve kínálnak.

Akai – 42"-os modell

Az Akai cég tavaszra tervezi 42"-os modelljének piaci bejelentését. Ennek képernyőjét azonban nem PDP-nek, hanem DPD-nek (*Digital Plasma Displaynek*) nevezi, mert – állítólag – az összes csatlakozása digitális. Ám a kérdések megválaszolására – vajon honnan érkezik majd a digitális képjel a megjelenítőhöz az otthoni háztartásokban és milyen interfészt terveznek a vevőhöz? – még várni kell. Ugyanis a DV szabványú, IEEE-1394

1. A Thomson cég Európában gyártja a plazmaképernyőket, ehhez a korszerű hadifejlesztési know-how-ját használja
2. A JVC a professzionális piacot vette célba plazmamonitoraival
3. Nem DPD, hanem PDP – az Akai digitális plazmamegjelenítője
4. A Daewoonál az egykori szovjetunióbeli tudósok kutatóit is hasznosították
5. A Grundig displaye az új 16:9-es tévéformátumhoz igazodik, de számítógéphez is csatlakoztatható

csatlakozójú kamkordereken kívül még nincs olyan eszköz, amelyik megfelelő digitális jeleket szolgáltatna. A 42"-os prototípusról egyébként csak annyit tudunk, hogy könnyűbb, mint 50 kg, 15 centiméter vastagságú, 16,7 millió színt kezel, és ezzel messzemenően megfelel a PDP szabvány előírásainak. A tervezett darabszámról nem nyilatkoztak, a cég ugyanakkor már az 55"-os készüléken is dolgozik.

Daewoo – sorozatgyártás 1998-ban

A Daewooval a koreaiak is képviseltetik magukat a PDP-gyártók klubjában. Ami kicsit meglepő: nem japán segítséget kértek, hanem olyan vonalon indultak el, amelyet már a Samsung is használt a zöld lézer kifejlesztésénél: az egykori szovjetunióbeli alapkutatószokhoz fűződő kapcsolataikra építettek.

A Daewoo 42"-os készüléke – kerekén 10 cm-es vastagságával – jól igazodik a japán szabványméretkezhöz. A fényerőt 170 candela/m²-ben határozza meg a gyártó, s csupán a színfeldolgozásnál maradt egy kicsit le a 64 szürke árnyalattal és a 262 ezer színnel. A monitor sorozatgyártását jövőre tervezik.

Fujitsu – az elsők között

A Fujitsu azzal büszkélkedhet, hogy elsőként kezdett sorozatban gyártani plazmaképernyőket. 21 colos készüléke már tavaly megjelent a piacon, kétszer ekkora képernyőjük pedig nyár óta kapható.

A céggel hazáján kívül más gyártók beszállítójaként is találkozhatunk: Európában például a Grundignak és a Philipsnek szállítanak. A Fujitsu egyértelműen a bemutatókra és az ehhez hasonló felhasználásokra helyezi a hangsúlyt.

S ami a darabszámokat illeti: a Fujitsu – a NEC-vel és Pioneerrel egyetemben – a legagresszívabb gyártók közé tartozik, s már kezdetben is harvi 10 ezer darabban gondolkodnak. Hogy ekkora kapacitáshoz milyen mértékben lehet majd piacot találni, az bizonyára az ártól is függ majd.

Grundig – remek fényerő

A Grundig cég Planotronnak keresztelte el PDP televízióját, amelyet – az előzetes tervek szerint – a jövő év elején lehet majd megvásárolni.

A 16:9 formátumú és 42 col átlójú képernyő fényereje 300 candela/m², s ezzel a készülék messze megelőzi a mezőnyt; csupán a 70:1 kontrasztterjedelemlen tűnik csekélynek. A 852x480 képpontos felbontás széles vásznú VGA-kompatibilis, így akár PC is csatlakoztatható hozzá. A tévézés PALplus tunert is tartalmaz, a hang Dolby Surround minőségű. A 10 cm vastag képernyő 28 kilogrammjával könnyűnek számít, s persze a falra akasztható.

Hitachi – kis áramfelvétel, könnyű súly

A Hitachi, amely eddig nem tartozott a plazmadisplaygyártók élvonalába, egészen különleges készülékkel mutatja be az új technológia lehetőségeit. A 25"-os PDP25 az első ilyen típusú XGA monitor. A felbontása 1024x768 pixel, azaz összesen 2,36 millió képpontot jelent meg. Elsősorban PC-khez és munkállomásokhoz készült, még akkor is, ha az amerikai NTSC (National Television System

Committee) szabványhoz igazodik. Figyelemre méltó a PDP25 könnyű súlya: mindössze hat kilót nyom. Még meglepőbb, hogy a nyugalmi teljesítményfelvétele csupán 45 watt; s ez csak a harmada az elektronágyút tartalmazó monitorokénak.

A felbontás, a súly és az áramfelvétel előnyeit a csekély fényerő sajnos kicsit „kompenzálja”, amelynek az értéke mindössze 100 candela/m². (Más típusok általában 250–400 candela/m² értékkel „villognak.”) Szintén nehéz a konkurencia színfelbontását utolérni a 2,36 millió képpont mellett. A Hitachi készülék 64 szürke árnyalattal és – ebből eredően – 262 ezer színnel elégszik meg.

JVC – cél a profi piac

A JVC a professzionális piacra készül plazmamonitoraival. Japánban már árusítják 21"-os modelljüket s az új, GD-V-420PZW típusú, 16:9-es formátumú 42"-os display. Ez utóbbi képfelbontása 852x480 képelem, 16,7 millió színt jelenít meg 320 watt áramfelvétellel. A kerekén 40 kilogrammos berendezés mindössze 15 cm mély. A JVC egyébként nem maga gyártja a panelt, hanem egy meg nem nevezett beszállítótól kapja. Nem kizárt, hogy a Matsushita (Panasonic) anyavállalatról van szó. A kisebbik formátumú megjelenítő feltehetőleg a Fujitsutól származik.

Mitsubishi – hamarosan 16:9?

A jövő évben a Mitsubishi is be szeretne lépni a PDP-klubba. Első termékük egy 4:3-as formátumú, 40"-os képernyő lesz. Az először csak az amerikai piacra szánt, VGA szabvány szerinti PD-4001-es modell csupán 8,7 cm mély, és 250 wattos fogyasztása is alacsonynak tekinthető. A képernyő – 31 kilogrammjával – kissé nehezebbre sikerült, mint a konkurens termékek, viszont az elektronika csak egy közepes méretű műholdvevényi helyet foglal el.

1998 vége felé egy 16:9-es formátumú megjelenítőre is számíthatunk, amelynek a képátmérője előreláthatólag 42"-os lesz.

NEC – készül a CeBIT-re

A NEC cég, amely kivonult az európai szórakoztató elektronikából, Japánban a PDP technika útjóról közre tartozik. A 33"-os Plasmasync 3300 típusjelű, VGA szabvány szerinti display lényegében számítógépes monitoroké készült, s ezt a 4:3-as formátum is jelzi. Tűvétnerrel nem terveztek bele, de a készüléknek van tévé- és videobemenete.

Japánban az év eleje óta egy 42"-os megjelenítő is kapható, amely a korszerűtípusú készülékekre jellemző, 16:9-es képernyőformátummal díszeskedhet. A 4200-as típus képernyőt az 1998-as CeBIT-en akarják bemutatni, és csak ezután árusítják majd.

Panasonic – túl nagyok a pixelek

A költséges és időrabló mellékutak után a Panasonic is belépett a PDP-klubba. Az anyakonzern, a Matsushita Electrical eddig konzekvensen kitartott az NHK által java-

6. A 42"-os képernyő nem a felső határ, a Philipsnél már tervezik az 55"-os megjelenítőt

7. A TH-42PM1 a Panasonic első, sorozatban gyártott lapos képernyős tévéje

solt, úgynevezett DC-elv mellett, és az első 26"-os monitorokat is eszerint gyártotta. Az ilyen típusoknak jobb a kontrasztjuk és a színhűségük, ám a technológiából fakadóan túl nagyok a képelemek. (Itt ugyanis a gázkeverék gyújtóimpulzusát egy mellékkamrában keletkezik – lásd a PDP technológiáról szóló keretes írástunkat!) Gyengécsk ez okozza, hogy a 26"-os megjelenítők négyzetes elrendezésűek, ami viszont csökkenti a felbontást.

Az új 42"-os nagy (16:9-es) képernyő már megszabadult ettől a hátránytól, s a konkurenciához hasonlóan 853x480 képeleme van. A Panasonic készüléke 250 candela/m²-es fényerővel a felső középmezőnyben foglal helyet. *Figyelemre méltó a 350:1 kontrasztarány;* sajnos a cég nem árulta el, hogy miként sikerült ezt elérniük.

Az ezzel a panellel felszerelt, első sorozatban gyártott készülék neve TH-42PM1, s Japánban már októbertől kapható. A berendezés egy *beépített dekóder*t is tartalmaz a nagy felbontású tévéadás számára. Az európai verziót 1998 második felére ígéri.

Philips – a PALplus-tól a Dolby-Surroundig

A közelebbi Németországban is rövidesen kapható lapos televízió neve egyszerűen csak 42-9982 lesz. Ez a 42"-os képátmérő *Philips* készülék egyfelől egy 16:9-es *csúcskategóriás televízió*, amely a pillanatnyilag elképzelhető összes korszerű jellemzőt megcsislantja, kezdve a PALplus dekódolástól egészen a 120 wattos kimenő teljesítményű *Dolby-Surround hangerősítő*ig. Másfelől viszont *PC monitor* is az úgynevezett lapos tévés bemutatók számára. A felbontása 852x480 képelem, és VGA interfésze van. A képernyő mélysége 11,5 cm, a súlya 46 kilogramm, bár a vevő a tápegységgel további 16 kilogrammot nyom. Sajnos a teljesítményfelvétel nemcsak a 450 watt, 250 candela/m² fényerőjével a képernyő nappali felvétel is kellően világos, csak a 70:1-es kontrasztertéken kellene még kicsit javítani. A 42-9982 paneljét – a Grundighoz hasonlóan – a Philipsék is a Fujitsunál gyártatják.

Pioneer – elsősorban háttérvetítők

A *Pioneer* cégnél stratégiai célnak tekintik, hogy a vezető plazmadisplay-gyártóktól kétszáz tonna vállalat, noha korábban nem volt saját képcsőgyártásuk, így meglehetősen sokat kellett beruháznuk a lapos képernyők gyártásának beindítására. Mindenesetre a Tokió melletti gyárukból már kikerült az első *PDP-VI* elnevezésű modell, amely 40"-os, 4:3-es formátumú VGA szabványú képernyő. Figyelemre méltó a 400 candela/m²-es fényerő és a 30 kilogrammos súlya.

A *Pioneer* display felépítése más, mint a többi PDP-é: a versenytársakétól eltérő megoldással a gázkísülési kamrában nem katód-, hanem anódemissziót alkalmaznak. A *Pioneer* mérnökei szerint ezzel nagyobb áramerősség és így nagyobb fényerő érhető el. A panel –

8. A Pioneer display fényereje – az anódemissziós technikának köszönhetően – kiváló (A képek a gyártók adataiból származnak)

A PDP technológia

A Plasma Display Panel (PDP) piros, zöld és kék alapszínű képpontok sorozatából áll. A képpontok foszforbevonatúak, amelyeket gázkísüléssel gerjesztve bírnak fénykibocsátásra. Ehhez színpontonként egy-egy kamrába neon és xenon nemmesgázt zárnak. A kamrára – gázkísülést eredményező – feszültséget kapcsolva, az úgynevezett *plazmaeffektus* eredményként ibolyántúli sugárzás keletkezik, amitől a foszfor világitani kezd. Szokás mindezt a neonsók működésével összehasonlítani, ami azonban megtévesztő, mert a PDP-nél *nem a gáz világit*. A fényerő szabályozása egy-egy képponton belül nem a sugárzás intenzitásának változtatásával, hanem az ibolyántúli sugárzás mennyiségét adagoló impulzus hosszának a módosításával történik.

A *PDP előnye*: a képpontok pontos pozícionálása a kis tömeg és az összességében csekély gyártási költség. Itt ugyanis nem IC-gyártásról van szó, mint az LCD készítésnél, hanem miként a konvencionális képcsőgyártásnál is, nyomdai és maratási eljárásokkal alkalmaznak.

A *PDP-nek ma még néhány gyenge pontja* is van:

- Túl gyenge kontraszt (a katódugárcsőves készülékek 200:1 körüli kontrasztarányához mérten többnyire csak 70:1-es érték), a gyengén világító anyagok és foszfor utánilágítása miatt túl világos a fekete, és a színek között is átláthatós vannak. Ezt a gondot másfajta elektronikus vezérléssel, a black-matrix technológiával és szűrőkonstrukciókkal próbálják megszüntetni.

- Túl erős a zaj is, amiben mindenkélfőt a videoelektronika nagyfrekvenciás zavarfelhője a ludas.

- A sokszor 300 és 500 Watt közötti fogyasztás messze meghaladja a mai televíziók teljesítményfelvételét. E téren azonban nagy fejlődés várható, ugyanis valójában a plazmapanel a technológiából fakadóan nagyon takarékos lehet.

Így működik a PALC/Plasmatron

A *Sony Plasmatron* fantáziánéve a *Plasma Adressed Liquid Crystal* fogalmat takarja. A képernyő itt egy folyadékkristályos kijelző (LCD), amelyenl a kristályok képpontonként vagy át-eresztik, vagy sem a háttérvilágítás fényét. A kristályokat megfelelő feszültség rákapcsolásával vezérelik, azaz képpontonként egy tranzistorra van szükség. A nagy képernyők gyártása ezért is ilyen drága, hiszen akár egy tranzistorhíza is egy képpont kieszélt jelenti, így roppant magas a selejtszázalék.

Az eredetileg a *Tektronix*nál kifejlesztett Plasmatron-eljárás *plazmacatódával* helyettesíti a tranzistorokat. Hogy ez a csatorna vezétképes-e vagy sem, azt az azon mérhető feszültség határozza meg. Ezzel egyszerű és megbízható kapcsolót sikerült közvetlenül a fénypontban kialakítani. Mivel ma már tömegesen gyártanak LCD-eket, így a gyártási folyamat sem jelent alapvető gondokat. A Plasmatron egy szép napon nagyon olcsóvá válnak.

A *PALC technika mai hátrányai*:

- A látószöge túl kicsi, csak 90°.
- A kontrasztja is csekély, mindenkélfőt azért, mert a panelek nem képesek mindig teljesen zárni a fényt.

mindezek ellenére – egy speciális tápegységnek köszönhetően csak 350 wattot fogyaszt. A Pioneer továbbfejlesztte a termékpalettáját, s az 50 colos, 16:9-es formátumú panel megjelenése már februárra várható. A felbontása 1280x768 képelem lesz, ami az XGA szabvány függőleges (768) és az egyik amerikai HDTV szabvány vízszintes felbontásának (1280) a kombinációja. Ezzel a bázissal *Európa és Amerika számára* is gyártanak majd megfelelő verziókat. Egy évvel később lehet majd a következő lépcsőfokra számítani, egy olyan 60"-os panelre, amely *1920x1080-as felbontásával* az S-XGA, illetve a legnagyobb követelményeket támasztó HDTV szabványnak is megfelel. A palástát a jövő évben még egy 25"-os PDP is színesíti majd, ezt elsősorban PC monitornak szánják.

Sharp – PALC technika

A folyadékkrisztályos kijelzők úttörője és világszerte vezetője bejelentette a *PALC (plasmatron)* technikán alapuló fejlesztés beindítását, mégpedig kooperációban a *Sonyval* és a *Philips-szel*. A Sharp feladata a *látószög javítása* és az *LCD-vel kapcsolatos know-how* szállítása. A cél egy különleges 42"-os megjelenítő kifejlesztése. A közös munka – a tervek szerint – 1999. szeptember 30-ig tartana, s ettől kezdve a három résztvevő megint külön dolgozna tovább.

A Sharp már a múlt év végén bemutatta a *40"-os LCD monitor* prototípusát, amely azonban nem került sorozatgyártásra. A *Crystaltron 40-et* két félképernyőből állították össze, mégpedig úgy, hogy a „varrat” láthatatlan maradjon.

Sony – várakozó álláspon

A Sony már *1995-ben* megünnepelte a *Plasmatron technológia* premierjét. S bár most gyártanak már egy 25"-os képernyőt, a falra akasztható zónában – megítélésük szerint – még messze van a realitástól. Ennek nemcsak az az oka, hogy a képernyők a végfelhasználók zsebéhez mérten egyelőre túl drágák, hanem az is, hogy a bemutatószerkezetek felhasználásnál döntő jelentőségű a *széles látószög*, vagyis az, hogy minél több embert lehesen összegyűjteni a képernyő előtt. Ezzel azonban mindaddig gond lesz, amíg nem sikerül megnagyobbítani a Plasmatron jelenlegi, 90"-os látószögét. Azonban reményre ad okot a *Sharp* és *Philips-szel* kötött együttműködés.

Thomson – elsőként Európában

A Thomson cég Európában kíván plazma displayeket gyártani. A grenoble-i kutatási centrumban már évek óta dolgoznak ezen a technológián, hiszen a testvérállalat, a Thomson CSF ilyen képernyőket használ a harci repülőgépekben, még ha ezek színelőbírása kicsi is. Grenoble-ban már elindították a próbatermelést, s még az üveg is a saját gyárukból származik.

A Thomson PDP a 42"-osok szabványának felel meg: 853x480 képelemes felbontás, 8 bites színelőbíróság (16,7 millió szín), 9,9 centiméteres képernyővastagság, s a teljes rendszer súlya 46 kilogramm. A 450 wattos fogyasztás viszont kissé soknak számít. A 100 V-os tápfeszültség és a japán szabvány szerinti HDTV dekódercsatlakozó viszont arról árulkodik, hogy a fő felvevőipiacnak nem Európát tekintik.

Ízelítő a decemberi szám gazdag tartalmából:

PCMCIA kártyák tesztje
Windows-Intel = Wintel jövő
Siemens-fejlesztések
Repülő objektumok
Interaktív angol nyelvleckék
A természet enciklopédiája
Telefonálás az Interneten
ICQ = Keresők
Borkóstoló – magyar bortár
Egy új DVD-egység
Internetskola
Internethűj Koroncz Ágnessel

Keresse az újságárulóknál, kérjen mutatványszámot, vagy rendelje meg a lapot a kiadónál!
Computer Panoráma Kiadó Kft. 1091 Bp.,
Üllői út 25. Tel.: 218-3011/302, fax: 217-2646

Ha zenei CD-t akar írni, akkor Önnek feltétlenül kell a
JUST AUDIO™

A Traxdata Just Audio programja nem tud semmi mást, mint amit a neve elárul, csak audió lemezek készítésére alkalmas. Ezt azonban mesterfokon végzi.

Magyarországi forgalmazó:

INWEST CD-R CENTER

1062 Budapest, Székely Bertalan u. 27.

Tel.: 332-0100 • Fax: 312-0209

Keresse a márkakereskedőknél!

Sony Digital Mavica

Fényképezés floppyra

A digitális fényképezés – jóllehet előnyei vitathatatlanok – nehezen nyer polgárjogot, aminek elsődleges oka alighanem az adattárolás körüli gondok keresendő. A Sony most megoldotta a gordiuszi csomót, új kameráik a képeket a leg-hétköznapibb adattárolóra, floppylemezre rögzítik.

1. A Digitál Mavica MVC-FD7, tiszteres zoommal ellátott készülék méreteit a floppy-meghajtó határozza meg

2. A menüből kiválasztható effektusokkal erősekes hatások érhetők el

Az elmúlt 150 évben, amióta *Daguerre* 1839-ben megalkotta eljárását a fényképek készítésére, folyamatosan tökéletesedik a pillanat megragadásának technikája. A fejlődés eredményeként újabb és újabb készülékek és eljárások születtek, az utóbbi évek digitális technikái újdonságai azonban alapjaiban változtattak a képrögzítés módján.

A digitális fényképezőgépek működési elve a televíziózásnál és videózásnál is alkalmazott CCD (Charge Coupled Device) *félvezető érzékelő*kn alapul. Ezek töltése – képpontként – megváltozik a rájuk eső fény hatására, így alkalmasak a kép elektronikus „letapogatására”.

A digitális fényképezőgépek esetében azonban az egyik legnagyobb problémát a képtárolás okozza. A képinformációk tárolására többnyire különböző félvezető megoldásokat, RAM-okat, EEPROM-okat vagy mágneses adatrögzítési technikákat alkalmaznak, a beépített mini winchesterektől kezdve a PCMCIA kártyáig. Valamennyi megoldás jelentősen megnöveli a digitális fényképezőgépek előállítási költségeit, így árát is, amit csak részben kompenzálnak a digitális képkészítés előnyei.

Pedig szinte megfizethetetlen, hogy *itt a kép azonnal elkészül, ellenőrizhető, s esetleg nyomdailag rögtön fel is használható*. Így elkerülhető a hagyományos képkészítés minden kellemetlen velejárója: a többszöri főtűzés, az előhívás, és persze további feldolgozások a szkennelés. A digitális fényképezésnél a képet azonnal megtekinthetjük a számítógépen, azonnal korrigálhatjuk, ha szükséges, s akár azonnal továbbíthatjuk is a hálózaton keresztül a világ tetszőleges pontjára.

Azonban nem szabad elfeledkezni arról, hogy a digitális képkészítésnél óriási minőségi különbségek fordulnak elő, szemben a hagyományos fényképezés viszonylag egységes színvonalával. Hiszen gondoljuk csak el, hogy a nagypapa *Szmena* fényképezőgépével is tudunk közel olyan „nyomdai minőséget” produkálni, mint a

Nikon legújabb mikroprocesszoros csodagépével. A digitális fényképezésnél ez nem így van. *Az ár itt egyelőre a minőségi különbséget is jelzi*, amely a felbontás és a tárolási kapacitás függvénye, a legolcsóbb 50 ezer forintos készüléktől kezdve a több millió forintos, nagy felbontású digitális fényképezőgépekig.

A megoldás a floppy

Érthető, hogy a felhasználók nem szeretnek a *háttértárolókkal* bajlódni, amelyeken általában 5–60 kép fér el a minőségtől függően. Ezeket valamilyen csatlakozón keresztül kell a számítógéphez illeszteni. A *csatlakozás* a legtöbb esetben soros kábellel vagy SCSI-interfészsel, esetleg PCMCIA kártyadugasszal oldható meg. Ez a fény erősen befolyásolja a felhasználó mozgásterét, hiszen csak olyan számítógépre töltheti le *képpállományait*, amelyet ugyancsak felruháztak a megfelelő interfészsel. Ez pedig a rendszerek sokfélesége miatt sokszor gond forrása.

A *Sony* a legújabb digitális fényképezőgépével ötletesen vette elejét az effajta gondoknak. Olyan háttértárolót és interfészt épített a digitális fényképezőgépébe, amely gyakorlatilag minden számítógépben elérhető: ez a *3,5"-os floppyegység*. A fényképezőgép elfogad bármely számítógépen formattált 1,44 Mb-át kapacitású floppylemez, amelyen felvételek tárolhatók. Ez a tárolási megoldás nagyon kényelmessé teszi a fényképezőgép használatát, hiszen a kamerát *nem kell kábellel csatlakoztatni* a számítógéphez, s gyakorlatilag *nem függünk a tárolóhely kapacitásától*, mivel csak a zsebünkben lé-

vő floppylemek száma határozza meg az elkészíthető felvételek számát.

Ezek a digitális fényképezőgépek elsősorban olyan munkákhoz ajánlhatók, ahol gyorsan, egyszerűen kell elkészíteni, s szükség esetén, mondjuk, az Interneten is továbbítani a készülékekkel elérhető digitális minőségben prezentációkat, riportokat, újságírói anyagokat, képi adatbázisokat, archívumokat.

A *Sony Digital Mavica* családja két tagból áll. Az alapkészülék az *MVC-FD5*, a másik pedig a kibővített, tízszeres optikai zoommal kiegészített *MVC-FD7*. A készülékek befoglaló méretét alapvetően a floppy mérete határozza meg. Ez kissé szokatlan szögletesesség eredményez, amelyet a kézhez idomított formaterv ezert megszelidít. Így a befoglaló méretük 12,6x11x6,25 cm, súlyuk 590 és 720 gramm – az akkumulátorral együtt. A készülékek pontos megnevezése digital still camera, azaz *digitális állóképeket készítő kamera*, amely videokamera-szerű működéséből eredeztethető. A bekapcsolás pillanatától egy 2,5 colos TFT LCD kijelzőn követhetjük nyomon a CCD érzékelő által folyamatosan, video-szerűen érzékelt képet. A megfelelő pillanatot kiválasztva az exponálás után a készülék floppyra menti a digitálizált látványt. Az LCD kijelző a képtartalom mellett megjeleníti a beállítási értékeket, az elérhető menüpontokat, a képek sorszámt, az akkumulátor töltöttségét és az aktuális dátumot. A megvilágítási viszonyokhoz alkalmazkodva beállítható az LCD kijelző fényereje.

Effektusok gazdag választéka

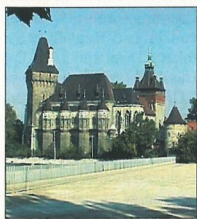
A digitális fényképezőgépek két – *kamera és lejátszás – üzemmódban használhatók*. A *kamera* üzemmódban készíthetők a digitális felvételek, manuál vagy autofókusz beállítással. Felvétélkészítéskor öt expozíciós beállítás közül választhatunk a témának megfelelően. A közelképekhez a „portrait”, mozgást tartalmazó képekhez a „sports lesson”, távoli zoomokhoz a „beach-ski”, fényszegény felvételekhez a „Sunset-Moon”, tájképekhez a „landscape” beállítás használható. Jó felvételek készítéséhez fontos a beállítások pontos meghatározása, ugyanis a viszonylag gyengébb felbontás miatt a nem megfelelő paraméterek feleslegesen pixelessé tehetik a képet. Mindezek mellett a képeffektusok is használhatók. Segítségükkel az eredeti *képet pasztelesen, negatívban, antik hatásúan* vagy *fekete-fehérben* menthetjük el.

2. A lejátszás üzemmódban az elkészített képeket egyenként megtekinthetjük – sorszánum alapján. Ebben az üzemmódban az Index kereső funkcióval hatos csoportokban nézhetjük át a felvételeket. A lemezen rögzített fotókat a menüből tetszés szerint letörölhetjük, illetve fordítva, törlés ellen védhetjük is.

A *Digital Mavica* család fényképezőgépei a képeket 380 000 pixeles CCD érzékelővel, ISO 100-as érzékenységgel .JPG formátumban, 640x480 pixeles méretben, 72 dpi felbontással rögzítik. Az így kapott kép nyomtatható mérete 22,57x16,93 centiméter. A képek kétféleképpen rögzíthetők, „normál” és „fine” üzemmódban. *Normál üzemmódban* a képek gyengébb minőségben jelennek meg, „méretük” viszont csupán 30-40 kb-át. Így egyetlen lemezen 30-40 kép fér el. A *finomabb képfeldolgozás* esetén a képek mérete a duplájára nő, s körülbelül 15-20 felvételt rögzíthető a floppylemezre. Természetesen a képek mérete a tartalmuktól is függ, amelyet a .JPG tömörítési határoz meg. A fényképezőgépek 7,2 V-os, hosszú élettartamú *InfoLithium Stamina* akkumulátorral működnek. A katalógusadatok szerint másfél óráig fényképezhetünk folyamatosan (tiz másodpercenkénti felvételekkel számítva), vagy 500 felvételt készíthetünk egymás után a beépített vaku használata nélkül. Tapasztalataink szerint a teljesen feltöltött akkumulátorral, *vakuhasználat nélkül 60-80 felvételt készíthető* a finomabb felbontással, zoomlással és beállítással. A *Digital Mavica* családdal készült .JPG képeket *szinte bármilyen képfeldolgozó programmal* megtekinthetjük. A készülékekhez az *Ulead cég Photo-Express* nevű képfeldolgozó programját adják, amelynek segítségével tetszőlegesen retusálhatjuk, módosíthatjuk a digitális felvételeinket. A program Windows 3.1 és Windows 95 alatt is működik.

Cikkünk felvételei az MVC-FD7-es digitális fényképezőgéppel készültek, amelyet a *Sony Hungária Kft.-től* kaptunk kipróbálásra. *CD-mellékletünkön* a „Budapesti homlokzatok” című multimédiabemutatóhoz is ezt a kamerát használtuk.

3. Éjszakai felvétel vaku nélkül, gyenge fényviszonyok” beállítással

4. Zoomos éjszakai felvétel vaku nélkül, gyenge fényviszonyok mellett

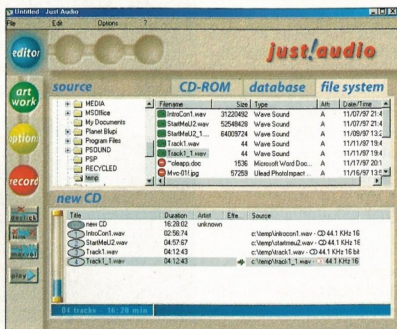
5. Egy budapesti homlokzat: a Gresham-palota

6. A tájkép üzemmódban a Vajdahunyadvár

Kompaktlemez házilag

Jó harminc évvel ezelőtt öles felirat hirdette a körüton: „Saját hangja, vigye hazai!” Az üzletben berendezett stúdióban rögzítették a vállalkozó kedvű betető hangját, és csillogó viaszlemez készítettek belőle. Ma ugyanezt megtehetjük otthon is, csak éppen az egykori hanglemezeket aranyszínű CD váltja fel.

A saját lemez elkészítésének első fázisa a számok kiválogatása

Lassan az információtorlás megszokott formája lesz, amikor az összegyűlt és a mervelemeket nem férő adatainkat CD-re írjuk. A CD-írók ára rohamosan csökken, frási sebességük pedig egyre növekszik. Írható CD-ROM lemezeket már olcsóbban vásárolhatunk, mint egy doboz floppyt. Az adatmentés mellett azonban azt sem szabad elfelejteni, hogy a CD-R lemezekből készíthetünk hagyományos audio-CD-eket is, amelyek bármely CD-lemezjátszóval lejátszhatók. Bár a CD-író programok nagy része az audiosávok rögzítésére is képes, egy teljes egészében zeneszámokat tartalmazó lemez összeállítása velük gyakran körülményes. E feladat megoldására fejlesztette ki a CeQuadrat és a Traxdata cég közösen a Just Audio kitet, amelyet az In-West Kft.-től kaptunk kölcsön kipróbálásra.

Mi van a dobozban?

A dobozban minden megtalálható, ami egy zenei CD összeállításához szükséges. A legfontosabb összetevő a Just Audio 2.0 szoftver, amely végigvezet a lemezkészítés minden egyes fázisán. A csomaghoz tartozik egy

3,5 jack–3,5 jack audiokábel, egy 3,5 jack–2xRCA audiokábel és egy 3,5 jack–6,3 jack átalakító adapter. Ahhoz pedig, hogy azonnal elkészíthessük életünk első CD-jét, egy CD-R lemezt is találunk a dobozban. A felsoroltakon kívül persze még szükségünk van egy CD-íróra és egy hangkártyára is. Ez utóbbival tudjuk a külső lemezjátszó, magnetofon vagy mikrofon hangját digitalizálni. A kábelek összekötése után már csak a szoftvert kell telepíteni, ami a Windows 95 vagy Windows NT környezetben meglehetősen egyszerű.

A program kezelőfelülete eltér a megszokottól. Itt is megtalálhatjuk az ablak tetején a menüsört, és használhatjuk is az itteni utasításokat, mégis sokkal egyszerűbb, ha a lemezkészítés négy fázisát ábrázoló hatalmas golyókat tologatjuk. Érdekes ezt a módszert követni, mert ez segít a soron következő lépés kiválasztásában is. A saját készítésű lemezre kerülő számokat először össze kell válogatni. A válogatóskor felhasználhatjuk a mervelemzünkön található, korábban digitalizált WAV állományokat, vagy egy CD-lemez audio trackjeit. A kényelmes fogd és vidd technikát alkalmazva csak át kell húzni a forrás könyvtárból vagy a CD-ről a számokat az új lemez ábrázoló ablakba. Az összeállítások beállíthatunk a számokba, és azonnal láthatjuk azt is, hogy milyen időtartamúak az egyes fájlok. A hangfájlok további jellemzői (hány bites a felbontás, mekkora a mintavételezési frekvencia, stereo vagy mono) a felvétel) is megjelennek a képernyőn. Miközben összeválogatjuk a számokat, egy üveghegerben egyre magasabbra emelkedik valamilyen bugyborékoló folyadék, ami azt mutatja, hogy mennyi helyünk maradt még az új lemezen. A maximális lehetséges hetvennégy perc. Ha ezt túllépjük, akkor a folyadék kicsordul. Mivel a lemez összeállítás nem jelenti egyben a fizikai írást is, ha túlléptük az időkorlátot, most még tetszés szerint változtathatunk a listán.

Mindent a fülnek és a szemnek

Egy jó CD hatásosságához hozzátartozik a külleme is. A Just Audio segítségével megtervezhetjük a CD címkéjét, illetve a borító külső és belső oldalait. A számok válogatásakor minden dalnak megadhatjuk a címét, amit a program felír a borítóra. Az egyes részek pontos időtartama is automatikusan jelenik meg a számok felsorolása mellett. Választhatunk több félkész borító és CD-címke közül, de saját magunk is tervezhetünk teljesen újat. A CD-címke tervezéséhez rendelkezésre álló eszközök közül érdemes kiemelni azt, amely körbe tudja hajlítani a szöveget, így akár több koncentrikus sávban

is felírhatjuk a lemezre a tudnivalókat. Mind a címke, mind a borító készítésekor háttérképet is választhatunk, így már valóban professzionális kinézetet adhatunk saját lemezeinknek. A címke kinyomatásakor érdemes speciális CD-etíketet használni, mert a programot ehhez illesztették.

Hamden előkészületet megtettünk, összeállítottuk a számok listáját, nem marad más hátra, mint ellenőrizni a lemezírás beállításait. A program automatikusan felismeri, milyen sebességű CD-író van a számítógépben, de a maximális értéknél érdemes lassabbat választani, így biztosabb a felírás. A paraméterek között van egy *Emulate Only* lehetőség is, ilyenkor csak ellenőrzi, hogy minden rendben lesz-e az igazi íráskor. Fontos, hogy meggyőződjünk arról, bejelöltük-e a *Finalize Disk* négyzetet, ugyanis a program csak ebben az esetben zárja le írás után a lemezt, és csak az így elkészült lemezeket lehet később használni a CD-lejátszóban. Persze van, amikor éppen hogy nem szabad bejelölni ezt a négyzetet, akkor, amikor egyenként írjuk fel a számokat a lemezre, vagy később még további dalokat szeretnénk rögzíteni.

A paraméterek ellenőrzése után megnyomhatjuk a *Record* golyót – kezdődhet a lemez írás. Rövid spjlezés és visszaszámítás után dolgozni kezd a program. Az írás egész időtartama alatt két sávban látható, hol tart a munka. Mennyi van készen az aktuális trackből és mennyi az egész lemezből. A lemez elkészültekor kinyílik a CD-író ajtaja, előbukkan az aranyszínű korong, és már tehetjük is a CD-lejátszóba.

Mindenre van megoldás

Amikor összegyűjtjük, hogy mi kerüljön a saját készítésű CD-re, néhány gondnal is számolnunk kell. Ilyen például a már említett időtűllépés. Gyakran mindössze néhány másodperc hiányzik, és ezért nem fér fel az utolsó szám a lemezre. Mivel a legtöbb zeneszám előtt és után bizonyos szünet van (CD-ről átvett számok esetén ez általában két-két másodperc), ezeket az üres részeket levághatjuk a fájlokról. A *Trim* gomb megnyomása után a program végigvizsgálja a hangfájlt, majd az elejéről és a végéről levágja a szüneteket. Így összességében akár perceket is nyerhetünk.

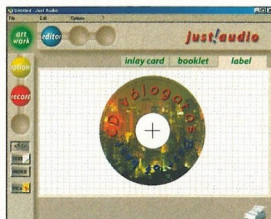
Amikor pedig különböző forrásokból származó anyagokat válogatunk össze, csaknem biztos, hogy az egyik szám hangosabb, a másik halkabb lesz a felvételen. Ez lejátsszókra meglehetősen zavaró, állandóan tekergetni kell az erősítő gombját. Ezt a hangerősségbeli eltérést

megszüntethetjük a *Max Volume* funkcióval. Ekkor a program megkeresi a leghangosabb részt, és ennek alapján felerősíti az egész számot a maximális hangerő értékre.

A Just Audio program különleges szolgáltatása, hogy régi lemezeinket, hangfelvételeinket megtisztíthatjuk digitálisan. A *Declick* megszűri a sokéves lemezek sisettségét, recsegését és a sok használat okozta kattogást. Az eredmény meghökkentően tiszta, a CD-lemezhez méltó hang lesz.

Persze a legtöbbször nem a régi felvételeket akarják a saját készítésű lemezre írni, hanem a már meglévő sok-sok CD-jükből szeretnének szuperválogatást készíteni. Ilyenkor két gond is előfordulhat. Az egyik, hogy a gépünkben csak kombinált CD-író egység van, nincs külön CD-ROM-olvasó. A Just Audiónak ez sem okoz nehézséget, ugyanis elkészíthetjük úgy is az új lemezt, hogy *először* (noha ezt a következők, a CD-írási buktatói című cikkünkben kevésbé ajánlják a szakemberek) *összeválogatjuk a számokat a CD-író lejátszóként használva, majd betesszük az írható CD-t, és felírjuk rá a műsort*. Ilyen esetekben további bonyodalmakat okozhat, hogy nincs elég szabad hely a merevlemezünkön, nem tudjuk egyszerre tárolni rajta az összes számot. Ne feledjük, hogy *egy hetvennégy perces lemez digitalizált hanganyaga 640 Mb-ot!* A program az új CD-t számonként is fel tudja írni, tehát *egyszerre mindig csak egy szám adatait kell a winchesteren tárolni*. Persze, amíg nem írjuk fel az összes számot és nem adtunk parancsot a zárolási formációk bejegyzésére, addig nem tudjuk a hagyományos CD-lejátszóban használni a lemezt, csak a Just Audio program képes az ilyen félkész CD-kezt kezelni.

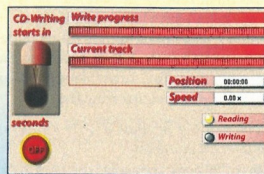
A Traxdata Just Audio programja nem tud semmi mást, mint amit a neve is elárul: csak audiolemezek készítésére alkalmas. Ezt azonban *mesterfok*on végzi, sok olyan *speciális szolgáltatással*, amelyek csak a nagy *hangstúdiók sajátjai*. Mindez olyan egyszerű kezeléssel párosul, hogy az is könnyedén el tudja készíteni az első lemezt, akinek fogalma sincs a CD felépítéséről, vagy még sohasem használt CD-író berendezést. Annak, aki saját CD-válogatásokat készítene, vagy régi viaszlemezgyűjteményét szeretné leporolni és megőrizni az utókor számára, ideális választás a Just Audio program.

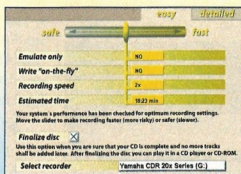
Egyszerűen kerülhet a CD címkéjére háttérkép vagy hajlított szöveg

Gyarmati László

A dalok címe és időtartama automatikusan megjelenik a borítón

Rövid visszaszámítás után kezdődik a CD „égetése”

A CD megírása előtt érdemes megnézni, hogy helyesek-e a beállítások

Kérdezz, felelek!

Bár a házilag kompaktlemezkészítés (CD-írás) még gyerekcipőben jár, nem jelenti azt, hogy ne próbálkoznának meg vele többen is. Előző cikkünkben a házi CD-készítés egyik eszközét mutattuk be, itt pedig – a PC GO nyomán – a CD-írással próbálkozók leggyakoribb kérdéseire adott válaszokat gyűjtjük csokorba.

Aki már próbálta, az tudja, milyen pompás saját CD-t készíteni. Mindehhez nem kell más, mint egy számítógép, egy CD-író berendezés, néhány kábel és természetesen írható kompaktlemez. (A „Kompaktlemez házilag” című cikkünkben is egy ilyesfajta összeállításról esik szó.) Am amikor munkához látunk, könnyen kiderülhet, hogy korántsem megy minden simán. Íme hát a leggyakrabban felmerülő kérdések:

● **Érdemes-e SCSI host-adaptert és SCSI-trót használni, avagy megteszi egy olyan készülék is, amelyet közvetlenül a PC merevlemez interfészéhez (IDE) csatlakoztathatunk?**

Nem kell feltétlenül az SCSI mellett voksolni, de nagyon ajánlatos! Az SCSI ugyanis gyorsabb, mint az IDE, ráadásul ügyesebben is kezeli az adatokat. A CD-író pedig folyamatosan azonos adatmennyiséggel kell táplálni, hiszen a készülék nem képes hol gyorsabban, hol pedig lassabban írni. Ha túl kevés adat érkezik, akkor a CD-írás folyamata egy hibázéssel megszakad. Ez az SCSI használata esetében lényegesen ritkábban fordul elő.

● **Az írási folyamat 500 vagy 550 Mbájnál olykor, minden látható ok nélkül, írási hibával megszakad. Mi lehet ennek az oka?**

Az ilyen esetekben általában a „nyers” lemezek a ludasak. A névtelen és olcsó gyártmányoknál fordulhat elő, hogy a CD-R rétegfellete a külső sávokban vékonyabb a szükségesnél. Ha a CD-re csak keveset írunk, mindez fel sem tűnik, ám ha a teletöltjük információival, rögtön kiderül a gyártási hiba.

● **Csatlakoztathatjuk-e a CD-ROM-író kábelét a nyomtatóinterfészhez? Ez ugyanis fizikailag meglehetősen...**

Mégse tegyük! Az SCSI-kábel vége ugyan látszólag azonos lehet egy nyomtatókábelével, mégsem szabad a PC nyomtatóinterfészéhez csatlakoztatni, különben a PC és a CD-író is komolyan károsodhat.

● **Be lehet-e építeni egy külső CD-ROM-trót a PC-be, vagy ez túllejedéshez vezethet?**

Ha nem is kell túllejedésre számítani, nagyobb gond, hogy a korszerű CD-ROM-meghajtók olykor erősen remegnek. Mivel a CD-írók érzékenyek az effajta rezgésekre, ezért jobb őket külön készülékházban működtetni.

● **Mit jelent az „on the fly” író?**

A kifejezést talán a róptében szóval lehetne magyarra fordítani. Ez alatt azt értik, hogy egy CD-ROM-ról vagy a merevlemezről közvetlenül a CD-re írunk, a merevlemezben való átmeneti tárolás nélkül. Az íróprogram az adatokat az írás alatt készíti elő. Ennek megfelelően mind a CD-ROM-meghajtónak, mind a számítógépnek gyorsnak kell lennie, különben előfordulhat, hogy az írónak előbb van szüksége az adatokra, mint amikor azok elkészülnek, és az írás hibázéssel megszakad.

Egyes íróprogramokkal a merevlemez adatait is ilyen módon írják a CD-re. Vigyázzunk arra, hogy a merevlemezünk ne legyen fragmentált és ne fusson más program a gépen. A PC ugyanis csak így képes megfelelően gyorsan előkészíteni az adatokat az író számára.

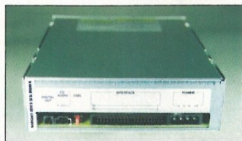
● **Mennyire megbízhatók a házilag írt CD-k, milyen sokáig őrzik meg a felvitt adatokat?**

A gyártók általában 75 éves garanciát adnak a felírt

1. A külső CD-írók kevésbé vannak kitéve a rezgéseknek

2. Egy IDE rendszerű CD-író hátuljában. Ügyeljünk a jumper helyes beállítására

3. Egy SCSI rendszerű CD-író jellegzetesen széles csatlakozója

lemezekre. A még üres, nyers lemezek 5 évig bírják úgy, hogy majdan az írásnál ne kelljen hibával számolni. A CD-R-eket száraz, hűvös helyen és közvetlen napfénytől védve kell tárolni, különben a „minőségmegtartási idejük” lerövidülhet.

Persze azon is célszerű elgondolkodni, vajon lesznek-e húsz év múlva még olyan készülékek, amelyekkel el tudjuk olvasni az így rögzített adatokat!?

● *Mit jelent a „Buffer underrun” hibaüzenet és mit lehet ellene tenni?*

A hibaüzenet arról tájékoztat, hogy a CD-ROM-író nem kap adatot az íráshoz, ezért azt meg kell szakítania. Ez persze még nem feltétlenül jelenti azt, hogy a számítógéptől túl lassú az íráshoz. Az alábbiak segíthetnek a felgyorsításban:

- Zárjuk be az összes futó programot, mindenekelőtt a játékokat (a gondolkodtató és az ügyességi játékokat is).
- A számítógépet az írás közben hagyjuk nyugalomban (ne mozgassuk az egeret és ne is nyomtassunk!).
- Az írás előtt defragmentáljuk a merevlemezeinket. Az ehhez szükséges program a Windows 95 startmenüjében a Programok/Tartozékok/Rendszerprogramok/Defragmentálás (Start/Programs/Accessories/System Tools/Disk Defragmentes) alatt található.
- Válasszunk kisebb írási sebességet, így a PC-nek több ideje marad az adatok elküldésére.
- Sohase tároljuk hálózati gépen az írandó adatokat, a helyi merevlemezünkön őrizzük azokat. Ha az adatok CD-ROM-on vannak, előbb másoljuk át a merevlemezre.
- Ha a közvetlenül CD-ROM-ról olvassuk az adatokat és küldjük az íróba, ügyeljünk arra, hogy a kompaktemez legyen jól olvasható (ne használjunk arany CD-ROM-ot, esetleg tisztítsuk meg a felületét).

● *Használható-e a CD-író a CD-ROM-olvasó helyett?*

Csak „végszükségben”, ugyanis a CD-ROM-író érzékenyebb, ráadásul nehezebb az író/olvasó feje. Ezáltal nemcsak lényegesen lassúbb, mint egy CD-ROM-olvasó, de a gyakori gyors sáváltás is jobban igénybe veszi.

● *Elkerülhető-e az audio-CD-ken keletkező szünetek? Ha ugyanis egy zeneszám folyamatosan megy át a másikba, az írás után akkor is lehet hallani határozott szünetet a CD-en.*

Ez elsősorban az íróprogramtól függ. Ha a program csak zeneszámokként (szaknyelven: trackenként) tudja beolvasni, illetve kiírni az adatokat az audio-CD-ről, a számok között mindig ott lesz a szünet. Próbálkozhatunk viszont azzal, hogy egy zenei programmal egybeváasztjuk a két számot, és csak azután írjuk fel a lemezre.

Arra is ügyelnünk kell, hogy a CD-R-t ne trackenként (azaz zeneszámról zeneszámrá), hanem egyben írjuk fel. Ezt néha *Disk-At-Once*-nak is nevezik.

● *Mit jelent a multisession kifejezés?*

A szó többszörös írást jelent, az azt esetet takarja, amikor több, egymást követő lépésben írunk a lemezre. Erre két, alapjában eltérő eljárás létezik. A *tradicionális módszernél* egyből felírjuk a kívánt adatokat a CD-R-re. Később további adatokat is fűzhetünk ezekhez, ám a régiéket már nem lehet törölni.

A *Packet-Writing* módszer esetében a CD-R *merevlemez-ként* viselkedik: az adatokat egyszerűen lehet másolni és törölni is, persze ekkor valójában nem töröl a berendezés semmit, ehelyett egyszerűen elrejtja a fájlt. Sok változtatás esetén ezért legyünk óvatosak, hiszen ez mindig *új másolat* készítését jelenti.

Egy multisession CD-R-t csak az ezt ismerő CD-ROM-meghajtóval lehet olvasni; szerencsére a korszerű készülékek már ilyenek. Viszont a régebbi (négyzetes sebességű vagy ennél lassúbb olvasók) esetleg nem boldogulnak az ilyen CD-ROM-okkal.

● *Elég-e egy négyzetes sebességű CD-ROM-meghajtó ahhoz, hogy az író is négyzetes sebességgel írja a sávokat?*

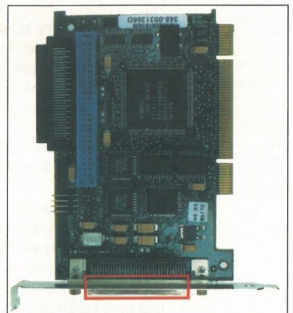
Ha az adatokat közvetlenül a CD-ROM-ról olvassuk, és azonnal íratni is szeretnénk az íróval, akkor ez kizárt. Ilyenkor ugyanis a CD-olvasónak legalább kétszer olyan gyorsnak kell lennie, mint az írónak. Ha azonban a CD-ROM adatait előbb a merevlemezre másoljuk, és csak azután íratunk, akkor mindegy, milyen gyors a CD-olvasó.

● *Csak a címkecsészletet (Label-Kit) szabad felragasztani a CD-R-re, vagy esetleg más is?*

Mivel a CD-ROM-meghajtónál már a legkisebb kiengysúlyozatlanság rázkódást eredményez, mindig csak az erre szolgáló címkéket célszerű felragasztani a lemezre.

● *Szabad-e írni a CD-R-re tollal, ceruzával, vagy a lemez teteje erre érzékeny?*

Éppen a teteje az érzékenyebb! Az alját ugyanis védi a műanyag réteg. Egyes nyerslemezek tetején viszont közvetlenül helyezkedik el a vékony aranyréteg. Ha erre ráírunk golyóstollal, lekaparhatjuk az aranyat, és a CD-R tönkremegy. A CD-R-re mindenképpen csak puha filctollal írjunk, amelynek a festéke nem tartalmaz oldószert.

4. A saját kezűleg készített CD-ket leghevesebben erre a célra árusított készlettel felcímkézni

5. Ajánlatos – megfelelő adapterrel – SCSI rendszerű CD-író választani, mert gyorsabb és biztonságosabb

II. rész

Hogyan videózzunk?

Múlt számunkban összefoglaltuk a videózás alapismereteit, most a forgatókönyv-készítésről ejtünk szót és sorra vesszük az amatőrök szempontjából érdekes filmes műfajokat.

Videofilmjeinkhez érdemes előzetesen felvételi tervet, úgynevezett *forgatókönyvvázlatot* készíteni, amelyben idő- vagy felvételi sorrendben leírjuk az egyes jeleneteket, külön feltüntetve a beállításokat. Ezzel egy időben figyelembe vesszük a forgatás során szükséges eszközöket.

A *forgatókönyv* kéthasábos írásos útmutató, amelyben a filmhez a képi (ez lehet a bal oldalon) és hangbeli (a jobb oldalon) elképzeléseinket rögzítjük. Jelentősége elsősorban az, hogy iránymutat a videofilm tartalmi felépítésére, megkönnyíti a felvételkészítés munkáját, hozzásegít a gazdaságos filmkészítéshez és lehetővé teszi, hogy egy-egy helyszínen a film esetleg több, egymástól időben távol eső jelenetét is felvehessük egyazon időpontban.

Természetesen nem szükséges előre forgatókönyvet írni, de akkor a felvételek elkészítése után kell a meglévő anyagot valamilyen logikai sorrendbe szedni. Az utólagos rendezés hátránya, hogy kiderülhet: itt is, ott is bekívánkozik valami, amelynek felvételére az adott alkalommal nem került sor. Ezek pótlása nehézkes, vagy például egy útifilm esetében általában lehetetlen is. Márpedig e betétek hiánya csökkenti az elkészült videofilm értékét.

Lássuk ezek után, hogy milyen műfajokban gondolkozhatunk videofilmjeink készítésekor!

Családi film

A család élete alighanem a leggyakoribb fotós és filmes téma. Talán azt is kijelenthetjük, hogy a legtöbben elsősorban ezért vásárolnak kamerát, de még aki különböző műfajú filmek készítésére adja a fejét, többnyire az sem feledkezik meg a családról.

Jellegét tekintve kétféle családi filmet készíthetünk:

a) Emlékkép jellegűt, amely csak a szűken vett családi kör számára érdekes.

b) A nagy nyilvánosság számára is vonzó filmet, amelyben a családot mint alapvető emberi közösséget mutatjuk be.

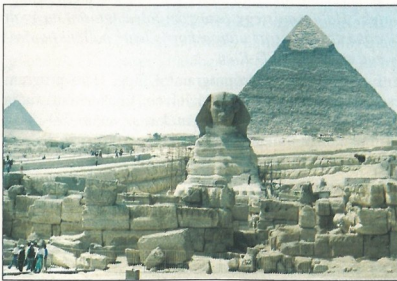
Egy nehezen betartható szabály a kezdeti időszakokra (amikor még szinte rajta van az új kamerán az árcédula): a kameraman (operatőr) soha ne a szülő szemével, hanem mint érdektelen kívülálló készítse a családi filmet.

Ide kívánczik egy közhelynek tűnő örök igazság, ami egyébként minden filmműfajra érvényes: *a film értékét nem a hossza, hanem a tartalma, mondanivalója határozza meg!*

A felvételek során főként a következőkre ügyeljünk:

a) Nagyon fontos a helyszín alapos ismerete. Othoni felvételeinknél ez nem okoz gondot. Idegen helyszínen viszont keressük meg azokat a helyeket, ahol szereplőink természetesen mozoghatnak! Válasszuk ki a kamera és a világítóeszközök számára a legkedvezőbb helyet (vagy helyeket)! Szabadtéri helyszíneknél határozzuk meg a világítás szempontjából is legkedvezőbb időpontot (időpontokat), a legalkalmasabb hátteret és környezetet!

b) A cselekményt minél több beállításban tervezzük meg. Az előre elképzelt beállításokat utaztató összhangba kell hozni a helyi adottságokkal. Vegyük figyelembe, hogy a felnöttek és a gyermekek közötti méretkülönbségek megkövetelik a kamera távolságának vagy az objektív gyűjtőtávolságának a változtatását. Szűk helyen nagylátószögű objektívokra van szükség, de ezekkel nem célszerű közeli vagy nagyfelvételeket készíteni, mert minél rövidebb a nagylátószögű objektív gyűjtőtávolsága, annál erősebben torzítja a méreteket.

1. Az utazás előtt tájékozódjunk alaposan a helyi nevezetességekről (Szfinx, Egyiptom)

Közeli és nagyközeli személyfelvételekhez normál vagy teleobjektívt használunk a torzulások elkerülésére.

A teleobjektív nagyon alkalmas gyermekfelvételekhez, mivel így a kellő távolságból, a kicsinyek figyelmének felkeltése nélkül készíthetjük természetesen ható felvételünket. Ettől függetlenül nem árt a szereplőket „hozzászoktatni” a kamera jelenlétéhez; így elkerülhetjük, hogy az objektívba „meredjenek”. Óvakodjunk az erőltetett, beállított jelenetekről.

Vigyázzunk, hogy a felvételt senki se zavarja meg – célszerű ehhez segítséget kérni.

c) A családi filmhez nélkülözhetetlen a zenei aláfestés és a dialógus. A kis óvodások versikéi, a nagyobbak társasjátékának zaja, név- és születésnapon elhangzó zeneszámok hangfelvételei felettebb jól jellemezhetnek egy-egy családi képsort.

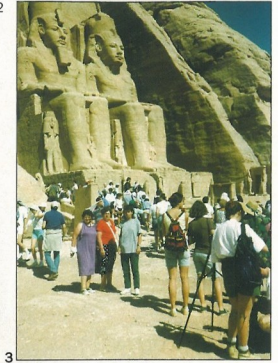
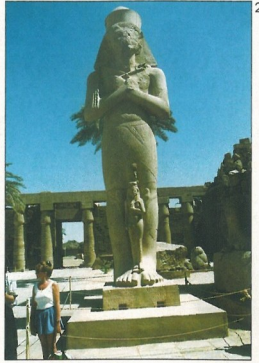
A zeneszámokat, párbeszédeket és zajokat vegyük fel teljes egészében, és majd a videofilm összeállításakor, vágásakor válogassuk ki a megfelelő akusztikus részeket. A filmezésben általában érvényes arany szabály, „az arányok kellő megválasztása” az amatőr felvételeknél – a stúdióhoz mérten roppant szerény lehetőségek miatt – nagyon nehezen teljesíthető.

d) A felvételek befejeztével kidolgozzuk a filmet, elvégezzük a szükséges vágásokat. (Minderről a későbbi folytatásokban még bővebben lesz szó.)

A riportfilm

Az amatőrök számára ugyancsak érdekes filmes terület. A riportfilm a mindennapi élet eseményeiből ragad ki egy-egy fontosabb vagy érdekesebb mozzanatot.

A lényege: *legyen tömör, rövid és érdekes. Az igényesebb munkákhoz kidolgozhatunk részletes forgatókönyvet is, a csupán saját célra készülő; főként csak bennünket érdeklő eseményeket megörökítő riportfilmhez viszont elegendő egy forgatási vázlat is. Ebben feljegyezzük, hogy milyen beállításokban, illetve hogy teljes egészében vagy csak a fontosabb részeiben kívánjuk megörökíteni az eseményt. Ha nem mehetünk kellően közel a helyszínhez, az elképzelt nagyfelvételt még akkor is elkészíthetjük teleobjektívtel. Ha viszont a hely-*

szűke gátol bennünket, akkor a nagylátószögű objektív lehet a segítségünkre.

Hatásosabb jeleneteket rögzíthetünk erkélyekről, magas (alkalmi) állványzatokról. A rálátással, tehát megközelítőleg madártávlatból készült jelenetek színesebbé, változatosabbá teszik a filmet. R riportfilmmel is igaz: az elkészítendő videofilm a vágás folyamán nyeri el „lényegre törő tömörségét”.

R riportfilm készülnének szabadtéren vagy belső helyiségben. Utóbbinál gondoskodnunk kell megfelelő számú, jól elhelyezett fényforrásról.

A riportfilmeknél leegyszerűsűb, ha a kísérőzenéhez csupán szöveget mondunk, ám hatásosabb lesz a mű, ha a látottakhoz beszédrejelteket, illetve az eseményekhez tartozó zajokat is csatlunk.

Az útifilm

A családi filmek után a második legkedveltebb műfaj az amatőr videofilm-készítők körében. Az útifilm nemcsak családi, hanem általános érdeklődésre is számot tarthat. Fontos szabály, hogy az utazást mindig előzze meg alapos előkészítés.

A forgatókönyvvázlat elkészítéséhez különböző utazási irodák prospektusait, útikönyveket, albumokat, térképeket hívhatunk segítségül.

Ezekből merítve, már kellő „helyismerettel” írhatjuk le a felvételek sorrendjére és a beállításokra vonatkozó elképzeléseinket. A forgatási vázlat elkészítésekor meghatározzuk a felvételek helyes arányait is. Mi az, amit feltétlenül rögzíteni szeretnénk és mi az, amit csak érdekes, amiből meghatározhatjuk a film várható hosszát, s így elkerülhetjük, hogy pontosan a legrosszabb pillanatban érjen véget a kazetta.

2-3. Szereplőink sose a kamerának, hanem a látnivalóknak szenteljék a figyelmüket

4. A riportfilmmel is törekedjünk a környezet és a háttér helyes megválasztására

Materny Károly

(Az 1-3. kép a szerző felvétele)

(Folytatjuk)

BORKÓSTOLÓ

CD angol, német, magyar nyelven

Ezerféle magyar bor leírása • Bortörténelem

Címkegyűjtemény • Borvidékek • Borászat

Hogyan kóstoljunk?

Mire ügyeljünk a vásárlásnál?

Hogyan tároljuk a borokat?

Mi szerint válasszunk?

Milyen pohárból mit igyunk?

Milyen ételhez milyen bor illik?

KERSZÖV
COMPUTERTÉRT

1027 Budapest, Bem rkp. 51. 1536 Bp., Pf.: 239 tel.: 212-4249, fax: 212-4437, e-mail: CompLEX@kerszov.hu

PENTIUM

SZÁMÍTÓGÉPEK TETSZŐLEGES
KIÉPÍTÉSBN, 3 ÉV GARANCIÁVAL

SZERVIZ SZÁMÍTÓGÉP BŐVÍTÉS,
GARANCIADÓN TÚLI JAVÍTÁSOK!

NOTEBOOK COMPAQ
PORTOCOM

SZOFTVEREK TELJES
VÁLASZTEKA

PANNON GSM mobil
telefonok

HP, CANON nyomtatók. Calcomp plotterek.
Multimédia, játékok, CD-írás.
Modemek viszonteladóknak is.
Szakkönyvekkel és tanácsadással várjuk!

Pentium
számítógépet
40 000 Ft

első részlet befizetésével hazavihet!
Hitel ügyintézés üzletünkben
fél óra alatt, kezes nélkül!

COMPUTER SZAKÜZLET 1111 Bp., Bartók Béla út 14.
Tel.: 166-9377 (6 vonal) Fax: 185-2687

QWERTY
COMPUTER

INTERNET

Böngésző díjcsomag
Havi alapidj nélkül!
200Ft/MB

LEVELEZŐ: 1 500Ft, CSALÁDI: 4 000Ft, ÜZLETI: 6 000Ft

apro.qwerty.hu

Az Ingyenes hirdetési újság, az Interneten

Áfa nélküli árak!

EPSON

TINTASUGARAS, LÉZER, MÁTRIX NYOMTATÓK,
TELJES VÁLASZTEKA

Stylus COLOR

Tintasugaras 4 szín color nyomtatók

300 720 dpi 29 000Ft

400 720 dpi 43 900Ft

600 1440 dpi 54 900Ft

800 1440 dpi 84 500Ft PostScript opció

1520 1440 dpi 180 500Ft **A3** nyomtatás

3000 1440 dpi 409 900Ft **A2** nyomtatás,
színenként cserélhető nagyméretű patronnák!

Stylus Photo 720 dpi 6 szín color 105 500Ft

EPSON PHOTO PC 600
1024 x 768 pont, beépített vaku és LCD
monitor, 24 színbit, digitális zoom
4/15MB memória - 50/200 felvétel!

SZKENNEREK
EPSON UMAX GENIUS

EPSON SZAKÜZLET 1114 Bp., Bartók Béla út 9.
Telefon: 166-5419 Fax: 185-2687

Faxinfo árlistákkal: 166-8292 Internet: <http://www.qwerty.hu> nyitvatartás: hétfő - péntek 10-18 óráig

BIZOMÁNYOSI TERJESZTŐK LISTÁJA

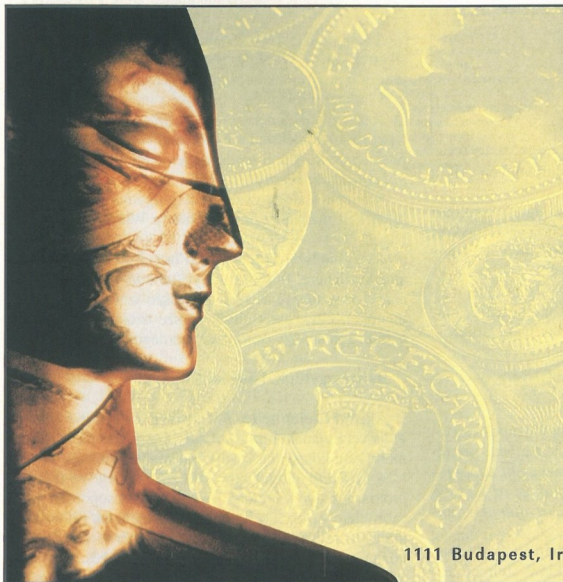
- 1., Könyvtárellátó 1134 Bp., Váci út 19.
- 2., Lyra and Lant Rt. Műszaki Könyvtárház
1061 Bp., Liszt F. tér 9.
- 3., Könyvesház 1134 Bp., Váci út 19.
- 4., Kiadói Lapterjesztő Kereskedelmi Kft.
1106 Bp., Jászberényi út 53.
- 5., Libri Kft. 1042 Bp., Árpád u. 142.
- 6., Libri Kft. 1053 Bp., Kossuth L. u. 18.
- 7., TETA Kft. 1134 Bp., Váci út 19.
- 8., Műszaki Könyvkiadó
1033 Bp., Szentendrei út 89-93
- 9., Tekla - Market Bt. 1053 Bp., Kálvin tér 2.
- 10., Novotrade 2c Kft. 1136 Bp., Balzac u. 35.
- 11., Szoftver Kft. 1137 Bp., Jászai Mari tér 3.
- 12., Tan-társ Kft. 1072 Bp., Nyár u. 14.
- 13., Szinkron 2000 Kft. 1147 Bp., Gyarmat u. 104.
- 14., Present-Computer Kft. 1065 Bp., Nagymező u. 60.
- 15., Talentum Kft. 1113 Bp., Bartók Béla út 106.
- 16., Iris Kft. 1036 Bp., Galagonya u. 2.
- 17., Libra Computer Kft. 1114 Bp., Bartók Béla út 21.
- 18., Pixel Multimédia Kft. 1088 Bp., Rákóczi út 13.
- 19., Cédrus Flopplyland Kft. 1056 Bp., Váci u. 84.
- 20., Számalk Rendszerház Rt. 1115 Bp., Etele út 68.
- 21., Computer Books Kft.
1126 Bp., Tarcsay Vilmos u. 12.
- 22., Student Kft. 1092 Bp., Köztelek u. 8.
- 23., Win Computer 1067 Bp., Szondi u. 19.
- 24., Kiskapu Kft. 1081 Bp., Népszínház u. 39.
- 25., Véka Bt. 1144 Bp., Csertő u. 18-20.
- 26., Sztiv Rt. 1145 Bp., Szugló u. 9-15.
- 27., Kronos Bt. 1107 Bp., Balkan u. 8.
- 28., Studium 1052 Bp., Váci u. 22.
- 29., Kventa Kft. 1067 Bp., Podmaniczky u. 37.

Computer
PANDORAMA

WINDOWS
PANDORAMA

- 30., Gró Bt. 1075 Bp., Wesselényi u. 30.
- 31., Irószter Bt. 2400 Dunaújváros, Tánácsis M. u. 2.
- 32., T and T 60 Bt.
3000 Hatvan, Horváth Mihály u.
- 33., Computer Market 6500 Baja, Béke tér 7.
- 34., Szakkönyvtárház 4026 Debrecen, Hunyadi u. 8-10.
- 35., Alku Kft. 8000 Szekesfehérvár, József A. u. 25.
- 36., Szintézis Computer Kft. 9022 Győr, Pálffy u. 9.
- 37., Next-Door Bt. 3060 Pásztó, Kishegy u. 35.
- 38., Delfin Computer Kft.
6800 Hódmezővásárhely, Hóvirág u. 2.
- 39., Win Investor Kft. Szolnok, Kolozsvári út 3.
- 40., Origo Kereskedelmi Kft.
6100 Kiskunfélegyháza, Mártírok útja 1.
- 41., Sztiv Rt. 8000 Szekesfehérvár, Gyumolcs u. 36.
- 42., Multi Computer Kft. Körmen, Thököly út 1.
- 43., Gabb János 8700 Marcali, Széchenyi út 10.
- 44., Egyetem Könyvesbolt Miskolc-Egyetemváros
- 45., Fény Szoft Kft. 9400 Sopron, Kurucz domb 2.
- 46., Good-bye Bt. 4275 Monostorpályi, Bocskai u. 15.
- 47., Material Teszt 4400 Nyíregyháza, Bercsényi u. 1.
- 48., Data Box Kft. 7600 Pécs, Apáca u. 15.
- 49., Computer SYS-Team 7700 Mohács, Vörösmarty u. 6.
- 50., Arzenál Számítás- és Iródatechnika Kft.
7000 Sárobgárd, Ady Endre u. 111.
- 51., Origo Könyvesbolt
9200 Mosonmagyaróvár, Engels út 14.
- 52., Telecom Radics Kft. 9400 Sopron, Erzsébet u. 15.
- 53., Bessenyei Könyvesbolt 4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.
- 54., PGM. Trade Kft. 6724 Szeged, Csongrádi u. 22.
- 55., HC-Byte Kft. 8800 Nagykanizsa, Eötvös tér 21.
- 56., Flag Kft. 9700 Szombathely, Kisfaludy u. 51.
- 57., Fairmándó Kft. 7622 Pécs, Nagy Lajos király útja 2.
- 58., Zrínyi Könyvesbolt 7621 Pécs, Jókai u. 25.

ARTEMIS REPRO
KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ KFT.

- Kreatív tervezés
- Professzionális nyomdai előkészítés
- Színbontás
- Levilágítás 355 mm széles filmek
- 3M Matchprint proofkészítés A3-ig
- Teljeskörű nyomdai kivitelezés
- Non-stop nyitvatartás

1111 Budapest, Irinyi J. u. 39. I/6. • Tel./fax: 209-3937

Új köntösben

Windows 98

Az eredetileg beharangozottnál valamivel később, várhatóan a jövő év második negyedében kerül piacra a Windows új kiadása. A „várakozás feszültségét oldandó” cikkírónk – a béta-verzió alapján – most bepillantást enged a program kétségtelenül látványos újdonságaiba.

1. A családi idill elsősorban a Windows 98 szolgáltatásainak köszönhető – a telepítő legálábbis ezt sugallja

2. A mappákban éppúgy böngészhetünk, mint ha az Internet Explorerben lennénk

Elődjéhez képest meglehetősen gördülékenyen érik a Windows rendszer legújabb változata.

Igaz, a *Memphis* valamivel kevesebb újítást tartalmaz a Windows 95-höz képest, mint amekkorát az az egykori – ám sokak által ma is használt – Windows 3.1x-hez mérten.

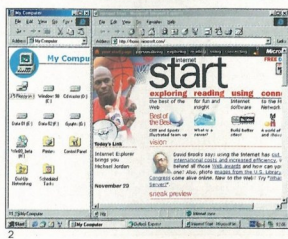
Szerkesztőségünkben a Windows 98 béta 2.1-es verzióját teszteltük, ám mire ez a cikk megjelenik, már minden bizonnyal a 3-as tesztverzió is terítékre kerül.

Kedjük tehát az elején, a telepítésnél.

Vérátömlesztés Microsoft-módra

Tesztünkben sajnos csak a Windows 95 angol verziójának frissítésére támaszkodhattunk, mert a *béta-verzió*nak a „csupasz” gépre telepítésnél *meggyűlt a baja a tesztgép OAK RV111-s videokártyájának és az ES1868 eszközkészlet használatát Genius hangkártyájának konfigurálásával.*

Előbbit – SVGA létre – csak Standard VGA módban volt hajlandó kezelni, utóbbit pedig kissé „félrecímze-

te”. Ez leginkább azért furcsa, mert az OSR2-es Windows 95 már tartalmazta e kártyák driverét, és megfelelően kezelte is őket. Ebből – és a fejlesztők elmondásaiból – kiindulva valószínűsíthető, hogy ez csak béta-betegség.

Az angol Windows 95 verzió frissítése azonban teljes sikerrel járt. A Windows 98 hiba nélkül vette át a rendszer és a programok konfigurációját.

Sha már a telepítéssel tartunk, a megszokott *várászló* most csodálatos, animált háttér előtt dolgozik, jelzi a telepítésből hátralévő időt és folyamatosan mutatja a telepítés lépéseit. A régi rendszert lementhetjük, illetve telepíthetjük az új verziót a régi Windows 95 mellé is.

A telepítés során gyakorlatilag ugyanazokat a kérdéseket kell megválaszolniuk, mint a Windows 95 esetében.

Az új rendszerrel a gép nem lassult le különösebben, annak ellenére, hogy seregnyi *animált funkciót tartalmaz a program*, mint például a – szó szerint – *legördülő* menük. Ezek nagy részét persze azok már megszokhatták, akik a *Microsoft Plus!* csomagot használják.

Böngészgetünk, böngészgetünk

Aki már telepítette a *Microsoft Internet Explorer 4.0-s* verziójának *Active Desktop* kiegészítését, annak ismerősként köszön vissza a Windows 98 felülete.

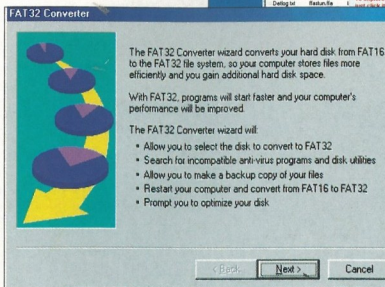
A *Taskbar* tologatható eszköztárai lehetővé teszik a programok gyors indítását és a programcsoportok gyorsabb elérését. Szébb ikonok, színtemenetes fejlécek, animált legördülő menük és ablakok, háttérbe olvadó eszköztár gombok színesítik a palettát. Az egész úgy fest, mintha folyamatosan az *Internet Explorer*t használnánk

a gépünkben való bolyongáshoz. Ha akarjuk, beállíthatjuk, hogy egyetlen kattintással léphessünk be egy mappába vagy indíthassunk el egy programot.

Szintén az Internet felé húz a *HTML-formátumú háttér* létrehozásának lehetősége, amelyet a rendszerhez adott *FrontPage Express* segítségével bármikor elkészíthetünk, úgy, mintha egyszerű szövegszerkesztőben dolgoznánk. És persze ne felejtsük el megemlíteni a különböző internetes csatornák gyűjteményét sem.

Egyszóval a Windows 98 tökéletesen Internet-orientált, bárhová kattintunk is, csak egy lépés választ el minket a világhálótól.

A *rendszer-eszköztár* is bővült néhány új taggal. A *FAT32 Converter* segítségével adatvesztés nélkül alakíthatjuk át merevlemezünk FAT tábláját 16-ról 32 bitesre.

A *Windows Tune-Up* a megadott időpontokban végrehajtja a kívánt ellenőrzéseket a gépünkön, így optimalizálva annak teljesítményét.

Hasonló feladatot lát el a *Scheduled Tasks* lehetőség, amelynek segítségével meghatározott időpontokban indíthatunk el programokat.

Dr. Watson segítségével felderíthetjük az „előregedet” vagy nem megfelelő rendszerösszetevőket. A rendszerfájlok ellenőrzését nyugodtan rábízhadjuk a *System File Checker* programra.

Javítottak a Windows multimédiás képességeit is, többek között új *drivereket* és egy *DVD lejátszó szoftvert* is helyet kapott a programban, már a jövőre kacsintva.

Megtéríthetjük a *web-tévécsatornákat* is, ha hajlandók vagyunk erre közel 80 megabájtnyi plusz merevlemez-kapacitást áldozni – és persze előfizetni a szolgáltatásra.

Hasznos és régóta várt szolgáltatás, hogy immár a *CAB állományokba is bepillanthatunk*, mintha egyszerű mappákba néznénk.

Még a *ságó is megújult*, persze szintén az Internet irár-

nyába tolódva, HTML-formájúvá vált. A legfrissebb információkat, frissítéseket akár a hálózatról is lekérhetjük. Ez az igaz *online segítség*...

Szebb, jobb, nagyobb

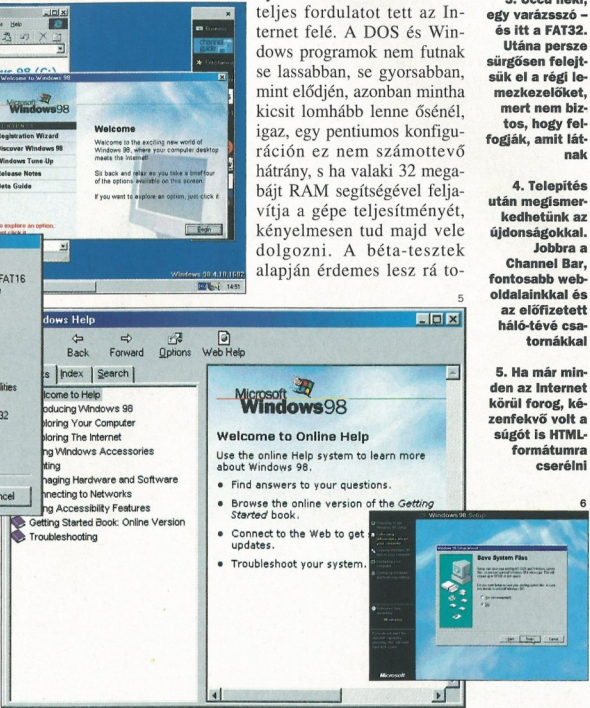
Összefoglalva: a Windows 98 leginkább külső megjelenésében és kényelmi funkcióiban változott. Magába integrált néhány hasznos segítőfájszót a rendszer hatékonyabb karbantartásához és teljes fordulatot tett az Internet felé. A DOS és Windows programok nem futnak se lassabban, se gyorsabban, mint elődjén, azonban mintha kicsit lomhább lenne öséné, igaz, egy pentiumos konfiguráción ez nem számottevő hátrány, s ha valaki 32 megabájt RAM segítségével feljavítja a gépe teljesítményét, kényelmesen tud majd vele dolgozni. A béta-tesztek alapján érdemes lesz rá to-

3. Uccu neki, egy varázsszó – és itt a FAT32. Utána persze sürgősen felejtse el a régi lemezkezelőket, mert nem biztos, hogy fel fogják, amit látunk

4. Telepítés után megismerkedhetünk az újdonságokkal. Jobbra a Channel Bar, fontosabb weboldalaink és az előfizetett háló-tévé csatornákkal

5. Ha már minden az Internet körül forog, kézenfekvő volt a sügőt is HTML-formátumra cserélni

6. Ha sok a felesleges merevlemez-kapacitásunk, telepítsük el a régi rendszert

vább fejleszteni annak, aki szereti a változatosságot és szeretne még izlősebb, áttekinthetőbb környezetben dolgozni, s ezért hajlandó pénzt és merevlemez-helyet áldozni.

Aki beéri kis külső változással, annak javasoljuk az *Internet Explorer 4.0* telepítését, aki azonban nem foglalkozik sem multimédiával, sem Internettel, annak nem érdemes ily módon frissíteni rendszerét.

A Windows 98 várhatóan 1998 második negyedében jelenik majd meg végleges formájában.

Nákovics László

Albacomp Rt.
8000 Székesfehérvár
Hosszúséttér 4-6.
Tel.: (22) *315-414
Fax: (22) 327-532

Budapesti Kirendeltség
1139 Budapest
Frangepán u. 8-10.
Tel.: 12-91-493
Tel./fax: 14-90-152

Szaküzletek:
1065 Budapest
Nagymező utca 25.
Tel.: 11-18-095
Tel./ fax: 13-18-108

1011 Budapest
Fő utca 31.
Tel.: 201-4409
Fax: 201-4322

3525 Miskolc
Széchenyi u. 49.
Tel.: (46) 354-266
Tel./fax: (46) 353-100

Az Albacomp Activa számítógépcsalád különböző Intel processzorokat tartalmaz

ALBACOMP
activa

PENTIUM® II
PROCESSZORRAL

AZ INTEL INSIDE EMBLÉMA ÉS A PENTIUM AZ INTEL CORPORATION BEJEGYZETT VÉDJEGE. AZ MMX AZ INTEL CORPORATION VÉDJEGE.

*N*agy figyelmet igényel a főszereplő kiválasztása. Minden pillanatban tökéletesnek kell lennie – rábíztuk, ami a legfontosabb. Csak pontos, magas színvonalon dolgozó, átlagon felül teljesítő lehet.

Mindent elronthatnak a gyenge statiszták is. Gondolataink hiába szárnyalnak, bukásra vagyunk ítélve, ha nem hibátlanul teszik a dolgukat.

Ki ne értené, hogy milyen lényeges mindez...

ha számítóg

épről van szó

Kis számítógépjáték-határozó

Földöntúli képességek

Ha esetleg ön gyermeke karácsonyi kívánságlistáján a farmer vagy az edzőcipő mellett olyasmit talál, hogy Ignation, Jedi Knight vagy Worms 2, akkor ne lepődjön meg. Számítógépes játékokról van szó, amelyek kiválasztásában alábbi „játéktipológiai” összeállításunk siet a tanács-talan szülő segítségére.

A játékok felülről lefele:
Amod Fist 2 (jobbira),
7th Legion,
Blade Runner,
Dark Earth,
Screamer 2 Rally

Ákár tetszik, akár nem, digitális korban élünk. A mai korosztály már virtuális karácsonyfa körül ünnepelhet, és elektronikus levélben repítheti világga jókívánságait. Az élet minden területére betört vagy beszivárgott a számítógép. Ez alól a játékok sem kivételek. Sőt, a személyi számítógépek hőskorában, éppen a komputertéjékek csábítása eredményezte az otthoni számítógépek rohamos elterjedését. Jelenleg a PC-ken tökéletesebb, összetettebb játékokat használhatunk, mint amilyeneket a legmodernebb játékkermekben találunk.

A számítógépes játékok is besorolhatók műfaji kategóriákba. Egy avatatlannak idegenül hangzik, hogy akció-, szimulációs vagy csillagháborús játék, pedig a játékok szerelmesei, esetenként megszállottjai, pontosan tudják, melyik fogalom mit fed, és mindenkinek megvan a kedvenc kategóriája.

Akció

Gyors reagálást, jó reflexeket igénylő játékok. Általában mindenre löni kell, ami mozog, ráadásul gyorsabban, mint ahogy az elérne minket.

Ebben a kategóriában három program is biztos sikerre számíthat.

A Tomb Raider megjelenése óta minden cég igyekezett egy hasonló akció-kalandot elkészíteni. Persze a legjobb a folytatás, az EIDOS Tomb

Raider 2. A kiadó ígéreteinek megfelelően minden nagyobb és szebb az új epizódban. A főszereplő, Lara, a szokottnál is jobb formában van. Külön élmény, hogy minden pályán a helyszínnek megfelelő öltözetet visel, és lövöldözés közben vadul lengedezik copiba fogott haja.

A LucasArts munkái általában kiemelkednek a hasonló játékok közül. Titkuk abban rejlik, hogy mindig van bennük valami különleges. Így van ez a Monkey Island sorozat esetében is. Talán nem túlzás azt állítani, hogy ennek a programnak az első része teremtette meg PC-n a grafikus kalandjáték fogalmát. Az új, harmadik epizód mindenben követi a hagyományt. Remek rajzfilmes kaland, fanyar humorral. Ha valaki szereti ezt a műfajt, nem fog csalódni.

Sok sikerfilmet elér a számítógépes megvalósítás. Így történt ez a Szárnyas fejedelemség cíművel is. Ez az alkotás a science-fiction filmek alapdarabjává vált. A játékot a Westwood készítette el, kellőképpen figyelve a film hangulatának visszaadására. A programban Harrison Ford szerepét alakítjuk, s lényegében ebben a világban kell nyomoznunk és az ellenségeinkre vadászunk. Sokan az év kalandjátékát látják benne.

Logikai játék

A hangsúly a logikus gondolkodáson van. Általában különböző fejtorókat kell megoldani, minél rövidebb idő alatt.

A Microsoft nevével fémjelzett játékcsovegban tíz fejtorót találunk, amelyek alapötlete a Tetris szülőatyjának fejből pattant ki. A The Puzzle Collectionben összegyűjtött köteleket kell szétszedni, színes golyókat elrendezni, genetikai kísérleteket elvégezni, mozgó egerrel pókerezni, kétdimenziós táblán véletlenszerűen megjelenő alakzatokat elrendezni. Tolvaj módra gyűjtögethünk értéktárgyakat, színes kigyókat irányíthatunk kedvünkre, kigyóbüvölökké válhatunk, virágos kertet

gondozhatunk, vagy ellátogathatunk egy digitális kaszi-nóba. A játékok közül mindenki kedvére válogathat. Legtöbbjük a logikus gondolkodás fejlesztésében segít.

Autóverseny

Ez a kategória még a Wordön felnőtt idősebb nemzedéknek sem igényel részletesebb magyarázatot. A programokban autót kell vezetni, mások vagy a gép ellen, kiéptett pályákon vagy terepen.

Karácsony táján, ha nincs hó, inkább a meleg szobába kíváncszunk. A virtuális autóverseny-pályákon azonban nincs téli pihenő. A *Screamer* programnak is elkészült a folytatása, a *Screamer 2 Rally*. Új pályák, új autók és 3Dfx támogatás. Ez utóbbi azt jelenti, hogy azokkal a videokártyákkal, amelyek alkalmasak a 3Dfx műveletekre, gyorsabban és sokkal szebben láthatjuk a játékokat. Ez az első eset, amikor végre játéktérmi színvonalon száguldozhatunk, anyagi áldozatok, halláskárosodás és füst-mérgezés nélkül.

Úgy látszik, az ideai karácsony a sikerjátékok folytatásaira épül. A legendás *Need for Speed* után elég vegyes kritikát kapott a program második része, ami nem csoda, mert az autók furcsán viselkedtek. Egyik sem volt elég gyors, és a grafika is csak egy közepes rajzfilm színvonalát tükrözte. Az *Electronic Arts* is észrevette ezt, így már bátran megvásárolhatjuk a *Need For Speed 2 SE-t*. Az autók a kijavított hibák mellett új menetdinamikákat kaptak, és már ez a játék is támogatja a 3Dfx-et. Persze vannak új pályák is, de itt igazából a grafikon van a hangsúly. Eső, hó, köd, félhomályba burkolózó alagutak, szélvédőre felkenődő bogarak, osztott képernyős, kétjátékos mód jellemzi az újítást.

Végül egy rendhagyó autóverseny, az *Ignition*. Különleges járművekben, csodás tájakon zajlik a flúgos futam. Lehet egymásnak ütődni, a másikat leszorítani a győzelemhez vezető útról, legördülő sziklákat kikerülni. Kí kell használni az ütélvadásokat, mielőtt ezt az ellenfélnek tenné. A sebesség imádói kipróbálhatják a bogárhátút, vagy a sárگا iskolabuszt is. Hét pályán, tizenegyféle autóval, akár osztott képernyőjű pályán is száguldozhatunk.

Szerepjáték

Képzeltbeli világban kell a történet valamelyik szereplőjének a bőrébe bújni. A Fantasy könyvek népszerűsége sok szövegrészletet is elgondolkodtatott.

Megint egy folytatás, amelynek már a címe is sokat mond azoknak, akik a titkokat és a fantaszitumot szeretik a PC-s játékokban. A *Lands of Lore II* egy gyönyörű és halálosan veszélyes világban játszódik, ahol egy kicsi mozgás is végzetes eseményeket okozhat. Csodálatos meneküléseket vagy halálos csatákat. Mágikus városokat láthatunk kiemelkedni az óceánokból, a drakoidok misztikus barlangjába léphetünk be. Hátborzongató átalakításokat fedezhetünk fel, és szentanyja lehetünk soha nem látott titkos ceremóniáknak. Segíthetjük Luthert az

ősi csoda keresésében, ami végül megszabadítja őt sötét származásától. A játék különlegessége a teljes, 360 fokos mozgás, a fel- és lenézés.

Szimulátor

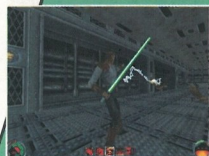
Az autóversenyhez hasonlóan itt is valamilyen közlekedési eszközt kell irányítani, ám a hangsúly általában nem a versenyen, hanem azon van, hogy a járművek irányíthatósága és a környezeti hatások mennyire közelítik meg a valóságot. Bár-mennyire hihetetlen, a hivatásos pilóták kiképzésében is használják a kategória legjobb darabjait.

A *Novalogic* szoftveivel kiválaszthatjuk, hogy tankot vagy repülőt szeretnénk-e vezetni. Az *Armored Fist 2* egy MMX-et is kihasználó, modern tankszimulátor, míg az *F22 Raptor* a repülés híveinek szerez kellemes órákat. Az *Armored Fist 2* a cég által kifejlesztett egyedi *Voxel Space 2* technológiát alkalmazza, amely egyike a legmodernebb 3D-megjelenítő rendszereknek. Az eljárás valóságghú képet varázsol a tankon kívüli tál helyére. Az *F22 Raptor* újdonsága a 3D-gyorsítók támogatása és a hálózati játék lehetőség.

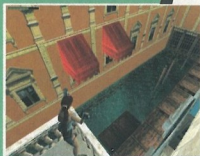
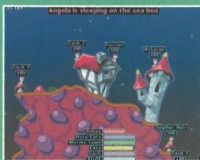
A *Sierra* is két új repülő programmal jelentkezett. A lenyűgöző grafikájú *Sierra Pro Pilot* segítségével a polgári repülést gyakorolhatjuk, míg a *Red Baron 2* az első világháború légi csatáiban vezet.

A szimulátorok egy speciális fajtája, amikor űrhajót kell vezetni és a csillagháborút kell megnyerni. Az *Origin* karácsonyi meglepetése a *Wing Commander* folytatása, a *Wing Commander Prophecy*. A program minden eddigi látott űrhajó-szimulátor látványvilágát felülmúlja. Hatalmas hajók mellett „úszhatunk” el, miközben apró vadászgépeket kergetünk. A játék a 3Dfx minden apró hatását kihasználja, és a CD-k többórányi, kiváló minőségű mozi tartalmaznak. Az alkotók már a folytatáson dolgoznak; ez a játék egy új trillória első darabja. Több műfaj határára mozog az *Ocean* űrhajó szimulátora. Az *I-Warban* egy hatalmas űrhadihajó parancsnokaként menthetjük meg a világot.

A játékok felülről lefelé:
F22 Raptor,
FIFA: Road to
World Cup 98,
Dark Forces 2:
Jedi Knight,
Monkey Island,
NHL Hockey 98,
Shadows of the Empire

A játékok felülről lefele:
Sierra Pro Pilot,
Red Baron 2,
Worms 2,
Tomb Raider 2,
Wing Commander
Propecy,
NBA Live 98

Sport

A legnépszerűbb csapatjátékokat szimulálják aprólékos részletességgel, a sportág minden szabályának betartásával. Ezekhez a játékokhoz többfunkciós botkormány vagy joy-pad a legmegfelelőbb vezérlőeszköz.

Minden évben újítanak sportjátékaikon az Electronic Arts programozói. Egyre jobbák és tökéletesebbek a programjaik. A 3D gyorsítókrtyák elterjedésével ismét sokat javult a minőség. Akinek van 3Dfx-es kártyája, úgy érezheti, mintha valódi meccs közepébe csöppenne. A grafikai megoldások mellett minden évben javul a játékok kezelhetősége is. Szép sorban jelennek meg a 98-as számmal jelzett programok. Az NHL Hockey 98-cal az észak-amerikai profi jégkorongligába csöppentünk. A focit kedvelőknek a FIFA: Road To World Cup 98-at ajánljuk, míg a kosárlabda hívei az NBA Live 98 segítségével próbálgathatják virtuális küzdőszellemüket. A játékok sokat gyorsultak, a mozgások és a hangok élethűbbek lettek. Érdekesség, hogy a játékosoknak az arcuk is különböző. Külön érdekesség, hogy az ECO-BIT mindhárom játéknak elkészítette a magyar nyelvű kézikönyvét.

Csillagháború

A távoli jövőben játszódó akciójátékok.

Szinte külön műfajt teremtettek a Star Wars filmsorozat számítógépes feldolgozásai. A LucasArts Shadows Of The Empire programjának megvételével vigyázunk, mert csak 3D-gyorsítót tartalmazó grafikus kártyával működik! Azokon persze fantasztikus a hatás, már a kiváló minőségű összekötő filmek és a zene is a képernyő elé szögezi a nézőt.

Ebben a kategóriában is találunk egy nagyon várt folytatást: végre megjelent a Dark Forces 2: Jedi Knight. Még több akcióval, még nagyobb erővel, tökéletes háromdimenziós megjelenítéssel.

A hét Jedi a Jedik temetkezési helyének erejét kívánja a gonosz szolgálatába állítani. Küldetésünkben tíz különböző fegyver és több mint tizenkét jediképesség segít bennünket. Fénykarddal, a gyógyítás erejével a jó és az igazság védelmezői lehetünk, de ha a rosszal elcsábít, harcolhatunk a sötét oldalad is.

Városépítés

A valóságot szimuláló játékokban mindenre figyelni kell, ami egy igazi település életében előfordulhat. A programok pontosan modellezik a valóságos folyamatokat, hatásokat.

A hagyományos városépítő játékok paródiája is lehetne a Constructor. Talán a legeredetibb stratégiai játék, amit valaha terveztek. Térbeli grafika, taktika, cselekmény, humor, piszkos trükkök keverednek a játékban. 1-4 játékos versenyezhet a gép vagy egymás ellen, hogy milliomos legyen. Fel kell építenie a saját világát mint egy iparmágnásnak, és irányítania kell azt. Bankárkór, hitelzők segítségével üzemeket, szolgáltatásokat, lakóhelyeket, sőt még lakosokat is létrehozhat. A cél a siker növelése. A tökéletes város arra vár, hogy felépítsék, de a sikernek gyakran ára van; spekulánsok és a maffia is akadályozhatja terveinket. Aprólékos, háromdimenziós grafika, CD minőségű digitalizált beszéd és hanghatások teszik élvezetessé a játékot, amely hálózatban játszva még izgalmasabb.

Végezetül szót kell ejteni arról is, hogy a játékok világából sem maradhat ki az Internet. A bemutatott programok nagy része hálózatban is játszható. Ez ut a hálózatot mi magunk is kialakíthatjuk soros kábelrel vagy hálózati csatlókkal. Az igazi azonban mégis az, amikor a világ-hálózatban keresztül keresünk játszótársakat, ellenfeleket magunknak. A játékszoftver-gyártó cégek külön szervezeteket üzemeltetnek, hogy a játékosok egymásra találjanak. Amikor bejelentkezünk egy ilyen Web-helyre, lát-hatjuk, ki vár játszótársra, és amikor kiválasztottuk valamelyiküket, indulhat a játék. Gyakran nem is csak egyetlen ellenfelet vagy szövetségest találunk, akár ötven-tizen is csatlakozhatnak egy küldetéshez, versenyhez. Igazi varázsa van, amikor tudjuk, hogy például egy virtuális autóverseny résztvevői a világ igencsak távol eső pontjairól vezérlik járműveiket.

Az Internet a játszótársak összehozása mellett a számítógépes játékok legnagyobb és legfrissebb forrása. Akinek nincs több ezer forintja, hogy megvásároljon egy programot – amelyről esetleg kiderül, hogy nem is olyan érdekes, izgalmas –, keresgéljen bátran a világhálón. Minden neves gyártó rendelkezik saját Web-oldallal, ahol a legújabb fejlesztések hírei mellett megtaláljuk a legsikeresebb programok bemutató változatát. Ezek kipróbálása segíthet annak eldöntésében, hogy érdemes-e megvásárolni a teljes szoftvert. Rádásul ezek a demó változatok jóval előbb megjelennek az Interneten, mint ahogy azokat a boltokban kapni lehet.

Gröb Krisztián–Gyarmati László

„Látványos” muzsikák

Ezentúl ha a lemezboltban kedvenceink új CD-jét keressük, ne kapkodjunk el a vásárlást: érdemes tájékozódni, vajon az ezüstkorong nem kapható-e CD Extra változatban! Hiszen ugyanazért az árért esetleg nemcsak ötven-hetven percnyi zenét kaphatunk, hanem multimédialátványosságot is!

A lemezdömpingben szaporodnak ugyanis az olyan ezüstkorongok, amelyek vásárlójának extrát is kínálnak, számítógép segítségével élvezhető plusz olvasnivalót, néznievalót, ámulnivalót.

Az újonnan megjelenő albumokhoz képest ugyan még meglehetősen szerény a választék, ám a *Sony Music* kínálatában már vagy másfél tucatnyi, többségében külföldi előadó extra felvételei teszik színesebbé az audiópalettát, mégis, ma már a kemény rocktól a romantikus popig jó néhány almfaj sztrája büszkélkedhet különleges CD-vel. A forgalmazó és az előadó számára egyértelmű a cél: a rajongó a hangfelvételek mellett jusson több információhoz kedvencéről, kapjon a lemezen minél többféle szolgáltatást, miközben az szórakoztasson is. Az információ lehet dalszöveg, életrajz, fotóalbum, újságcikk-összeállítás, a szolgáltatás lehet például Internet weboldal-hozzáférési lehetőség egyetlen kattintással, a szórakoztatást pedig a legkülönfélébb ötletekkel, játékokkal, videóklippekkel, grafikákkal lehet mesteri módon fokozni.

Az elmúlt egy esztendőben számos CD Extra kiadványt mutattunk be. Ezúttal, rovatcímünket szem előtt tartva és a teljesség igénye nélkül, mérlegre tettük a hazai kereskedelmi forgalomban kapható extra lemezeket, s a kezünkbe került legújabb termékekkel együtt megnéztük, hogy mire „képesek”.

Maxi CD, nem maxi plusz

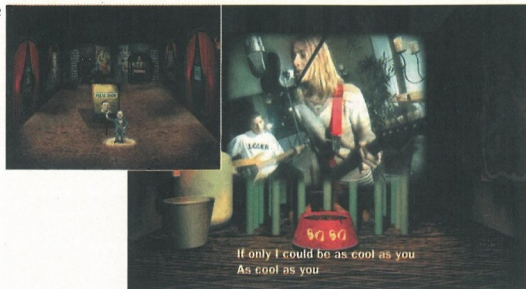
Elsősorban Amerikában és Angliában népszerű a *maxi single*, azaz az olyan CD, amely csak egy felvételt tartalmaz több változatban, esetleg több szerzeményt, köztük olyat, mely nem kerül(t) az előadó sorsolozására. A régi világban kislemeznek hívták kiadvány szinte káncsja a helyet a multimédiának, hisz ugyanolyan CD-re préselik, mint a hagyományos „nagylemezeket”, illetve a multimédiakorongokat. Ennek ellenére a zenészek és a producerek még nem élnek igazán a lehetőséggel. Údító kivétel *Michael Jackson*, aki a *They Don't Care About Us* című maxi CD-jét extrátsította. E lemezt már bemutattuk (lásd: CD Panoráma, 1997. március), de miután kezünkbe került a Los Angeles-i *Bad Religion* banda

1. A fekete iskolatábla káncsja rejt magában

maxi lemeze, a *Streets Of America*, érdemes összehasonlítani a kettőt. Annál is inkább, mert igencsak különbözőnek egymástól. Jackson szerzeményét és énekét hallgatva láthatjuk a dal szövegét, és a pirossal aláhírozott szavak révén követhetjük nyomon, hol tart a szövegben. Ugyancsak olvashatjuk a dalszöveget, miközben az *Earth Song* című dalának videoklipjét látjuk-halljuk. A *Bad Religion* más úton jár. Igaz, hat megabájtnyi installálási helyet követelve magának felkínálja a *Quick Time for Windows* programot, valamint infót és segítséget ajánl (bár az installálás törlesztése is módot ad). Szemnek kellemes grafikai felületen egy iskolai táblán megnézhetjük a zenekar videóját, az *On Stage* menüpontban néhány színpadfotót szemlélhetünk meg, majd elolvashatunk egy versenyfelhívást is, mely az együttes legjobb tizenöt korábbi számának kiválasztására buzdít. (A verseny határidejéről már lekéstünk, így nyertesként biztosan nem utazhatunk a zenekar koncertjére.)

Érdekes mindkét maxi lemez multimédiás része, de kicsit kevés. Hamar kiismerhető. A *Bad Religion* szövegeit nem ismerhetjük meg, a zenekarról sem tudhatunk meg többet. *Michael Jackson* rengeteg fotója közül nem sok jutott a lemeze, így némi hiányérzetünk mindkét multimédiaanyag megtekintése után maradt. Lehet, hogy ez volt az alkotók célja, s örülünk, hogy egyáltalán jutott a CD-re egy kis extra?

Kezdődjek a show!

2. Kezdődik a Freak Show

3. A Silver Chair videoklipje alatt olvashatjuk a dal szövegét

4. A Shudder To Think elágazáspontja

5. A Toad The Wet Sprocket fotó- és videokönyvtárban

6. Alice In Chains: a menüpontokat elrejtették

Minden multimédia egyfajta látványosságot, minishow-t ígér. A fiatal fiúkból verbuválódott ausztrál rockcsapat, a *Silver Chair* albuma címében is jelzi ezt: *Freak Show*. Az ötvenpernyi, tizenhárom felvételt tartalmazó CD interaktív részére érve felgördül a vörös függöny. A *Freak Show* évtizedekkel ezelőtt Észak-Amerika legnépszerűbb vándorcirkusza volt, testi hibás emberek mutogatták magukat és ügyességi tudományukat. A zenészek magukat koncertturnéikra utalva egyfajta vándorcirkuszosoknak, *Freak Show*-t művelőknek érzik; innen jött az interaktív váló párhuzam. Showjukban egy kisemberrel találkozunk, aki sejtelmesen mutat maga mögé. A rejtett zugok és újabb függönyök mögött pedig torz emberi alakokkal találkozhatunk, és akkor járunk jól, ha mindenre rákattintunk: koncertrésztettek, klipet kapunk jutalmul, néha még a dalszöveg is olvasható, olykor pedig a bandatagok beszélnek magukról. A sejtelmes show mintha elvarázsolt kastélyban zajlana. Amikor már sokadszor lépünk új terembe és vissza, sokadszor kattintunk rá ugyanarra a tárgyra, alakra, s már nem lep meg minket semmi, tudjuk, az általunk választott sorrendben, de mégiscsak a show végére érünk.

A *Shudder To Think* zenekar *50,000 B.C.* című CD-je nem show-t ígér, inkább egyfajta zenei csemegét. A hét számból álló audiorész ötven percnél meghallgatása után (előtt vagy közben) lépünk a tettek és az interaktivitás mezejére! A nyitókép három menüpontot kínál. Az egyik grafikai ötlettel, a háromtagú csapat fényképeiből összeállított szemképrátzatot klipsor. Száznál több polaroid fényképet találunk a másik me-

nüben, mintegy a falra szögezve, onnan választhatjuk ki, melyeken akarjuk kinagyítva is megszemlélni a zenekar életének egyes éles és életlen pillanatait. Ugyanitt a CD három dalának három-három „nézőpontja” közül választhatunk. Minden tag elmondja véleményét szerzeményeiről. Jó ötlet, zenei és szakmai érdekesség. Csakúgy, mint a multimédia harmadik fejezete: a zenészek rockos hangvételű darabjaik közül hármat is – megelőlegezve az MTV Unplugged programját – akusztikus előadás-módban, élőben játszanak el.

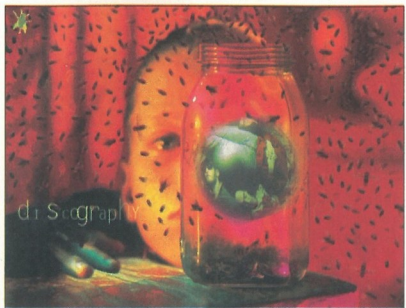
E két lemezen is látunk újabb ötleteket, de valahogy még mindig úgy érezzük, több lehetőség rejlik e multimédiaivarázslatban. Talán az is, amit az *Aerosmith Nine Lives* új CD-jén láttunk (lásd bővebben: CD Panoráma, 1997. szeptember). Kis memóriájáték, kis ritmusjáték néhány hangszer hangjával, végül egy kis játékstúdió, ahová belépve virtuálisan magunk is együtt muzsikálhatunk a fiúkkal, és fogzhatjuk, milyen ügyesen verjük a ritmust a kemény dalokhoz dob- és gitárhangon.

Ha van Internet-csatlakozásunk, mindhárom utóból jellemzett CD-vel könnyen utat találhatunk az együttesek homepage-éhez.

Extra a csúcson

Már-már azt hinnénk, hogy ennyi a multimédia, ami így sem kevés, de fantáziánk beindul, s elgondoljuk, miként is szeretnénk hallgatni-látni kedvenc előadóinkat, együttesünket. Gondolhatnánk tehát legyünk telhetetlenek, és mondjuk azt, hogy jó lenne mindent megtudnunk róla. Ismerhessük meg a múltját képen, szövegben, zenében (!), a CD segítségével élhessünk együtt a muzsikával, a verssel. Élvezhessük az audió és a multimédia varázsát együtt: hallhassuk a szerzeményeket úgy, hogy közben szemünkkel követhessük a szöveget, netán videó is láthassuk a zenészeket. Legyen szellemes, az előadóra jellemző a grafika, telis-tele ötlettel, mozgással, zenei, de egyúttal vizuális élménnyel is. Ne lehessen megenni egy lemezt, legyen első felfedezésre kiismerhetetlenek tűnő, ugyanakkor logikailag világos, tudjuk, honnan hová és miért lehet eljutni a grafikus felületeken.

Nemhiába lehetünk telhetetlenek, hisz a kínálatban

két CD Extra is teljesíti az általunk támasztott magas követelményeket. Az egyik az 1987 óta létező, seattle-i *Alice In Chains* csapat hét audiófelvétel tartalmazó albuma, a *Jar Of Flies*. A főmenüben, miután a befőttesüvegből kiveszünk a legyek, az egérel működő kis nyíl léggé alakul, s az egér-légy állatkettőssel megkezdhetjük interaktív csavargásunkat. A zenekar fotói festmény-szerűen tárnak elénk, s mintha mozbán ülnének, kattintgatás nélkül is jönnek a fényképek, absztrakt megoldásokkal fűszerezve. És közben szól a zene. Diskográfiafrájkukat úgy szemlélhetjük meg, hogy belehallgathatunk előző CD-ik valamennyi dalába. E lemez hét dalát pedig, ha kedvünk tartja, úgy is meghallgathatjuk, hogy a szöveg ott legyen a képményünkön. Sőt a könnyebb érthetőség kedvéért az a sor, ahol az énekes éppen tart a versben, feketéről sárgára vált.

A másik csúcsextra a *Toad The Wet Sprocket Dulcinea* című CD-je, melyről hűséges barátaink már olvas-

hattak (lásd: CD Panoráma, 1997. március). Ezúttal légy helyett kis béka helyettesíti a nyilat, amely elkalauzol bennünket árkon-bokron innen és túl. Képek sűrűjébe, ugráló, szökellő pillangók, szobrok, növények, fotóalbumok, könyvek, újságok, videók világába, de ne feledkezzünk meg a legfontosabbról, a kiváló zenéről sem.

Az eddig megismert CD Extrák közül e kettő képviseli a csúcsmínőséget. Nem merjük leírni, hogy tökéleteset, hiszen bármi jöhet még, az alkotó képzelet és fantázia határtalan. De úgy érezzük, kivánságainkat, a zenehallgatással párosul, ma elképzelhető interaktív multimédiás vágyainkat mind tartalmában, mind grafikai megoldásaiban, ötletességében, meglepetésében, szolgáltatásaiban ez a két lemez testesíti meg.

Ráadásul e multimédia könnyebbet teszi a muzsika befogadását is – és ez a lényeg, nem az öncélú grafikai multimédiás ügyeskedés.

Falus Tamás

ÍGÉRETES HAZAI

Elsőként a *KFT* zenekar debütált CD Extrával, amely egy évvel ezelőtt még amolyan kísérletnek volt tekinthető. HTML-oldalain Internet homepage-ük információit lehet elolvasni, valamint a nagy koncertvisszatérést megörökítő fotók között lapozgathatunk. Nemrégiben jelent meg a *Black-Out* rockscapat *Ezüstkövet* címet viselő interaktív lemeze, melyet a CD Panoráma olvasói már ismerhetnek, hiszen előző lemezünk mellékletéről letölthették extráját. Ígéretes próbálkozás, mely a már korábban megjelent és megismert külföldi extra lemezek ötletréből merít – ami végül is nem baj. A nyitóképen a zenekar fotója látható, s ha kis nyílunkkal a fekete-fehér felvételeken az egyes tagokhoz érünk, az alakok kiszínesednek, s rájuk kattintva meghallgathatjuk rövid vallomásukat az album megszületéséről. Alapos írásos összefoglalóban ismerhetjük meg a képmény rockot játszó banda történetét, melyből kiderül, hogy koncertjeiken az egyik példakép, az *Alice In Chains* szerze-

ményeit is feldolgozzák. Jó dolog, hogy a csapat két előző albumának valamennyi dalába beleköstölhatunk, két korábbi lemezük borítójára kattintva két videoklip tünik fel, s az új lemez dalait úgy hallgathatjuk meg, hogy a szöveget elolvashatjuk monitorunkon. Ráadás-

ként pedig az együttes énekesének, *Kowalskynak* a szürrealista természeti képeit varázsolhatjuk elő, melyek képernyővédő díszként sem utolsók. Bár a lemez multimédia-világának grafikaiban egyszerű megoldásokat láthatunk, s a színvilágban is a komor fekete az uralkodó (bizonyára tudatosan is, hiszen ez illik a *Black-Out*hoz), viszonylagos egyszerűsége mellett igenis tud pluszt adni nézőjének, megérte a fáradozás, s jöhet a további hazai folytatás.

A hírek szerint pedig máris itt van, mivel lapzártánk után már kapható hazai előadónk,

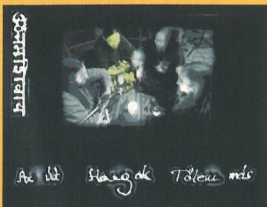
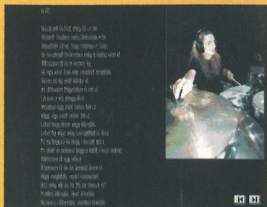
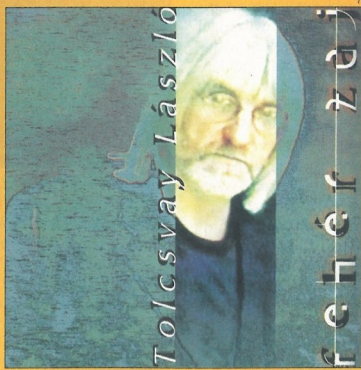
a *Back II. Black* és a *Ganxte Zolee & Kartel* extra CD-je is.

Az előbbi együttesel CD-mellékletünkről közelebbről is megismerkedhet az olvasó!

7. **Tolcsvayék is előrukkoltak egy CD Extrával (Fehér zaj, extra változatban is)**

8. **Dalszövegek a képernyőn (Black-Out)**

9. **A Black-Out nyitóképe**

Nincs karácsony CD nélkül

Felmérések igazolják: az év során a legtöbb ezüstkorongot a karácsony előtti hetekben vásároljuk, részben ajándékba, részben magunkat meglepve. Év végi összeállításunkban az idei sikeres előadók és sikeralbumok között csemegéztünk a legváltozatosabb zenei műfajokban, hogy segítsük az eligazodást a lemezáradtban.

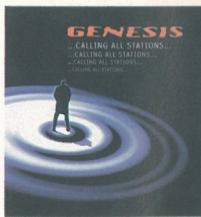
FLEETWOOD MAC: The Dance

Mick Fleetwood ugyanolyan pózban áll zenekara legújabb lemezének borítóján, mint két évtizeddel ezelőtt megjelent albumuk, a *Rumours* fedőlapján, legfeljebb copfba font haja lett valamivel őszőbb és kevesebb. E CD-jük egyben visszacmélkezés is a csapat három

évtizedes pályafutására. A Music Television által szervezett koncertjük csaknem nyolcvan percét élhetjük át, kedves, fülbemászó muzikával: négy vadonatúj és tizenhárom jól ismert, mára már klasszikussá vált Mac-dallal. Így a *Rumours*-ról a *Dreams* és a *The Chain* hangzik el, melyek igencsak népszerűek a nagyvilágban, hiszen e lemezből huszonötmillió példány fogyott. A *Rhiannon* 1975-ből szól újra, az *Everywhere* és a *Big Love* a 87-es *Tango In The Night*-ről. Külön érdekesség az előbbi feldolgozás, melyben a lemezfelvételtől megszokott ritmosus zenekari kíséretet felváltotta a latinus, *Al Di Meola*-s egy szál gitár. A lány rock legjelesebb amerikai képviselői tisztá, légies, dalaikkal hódítanak. Dallamaik könnyen megjegyezhetők, a kíséret mindig könnyed és játékos, a számok mégis egyfolyó igényesek. *Christine McVie* és *Stevie Nicks* jellegzetes énekhangjukkal, vokáljukkal bővílik el hallgatóikat, *John McVie* és *Lindsay Buckingham* olykor country-beütésű elektromos és akusztikus gitárjátéka mindig kellemes hangulatot áraszt. A háttérben pedig ott áll az „öreg”, Mick. (Reprise Records–Warner Music)

GENESIS: Calling All Stations

Vajon mire képes a *Genesis* a kivált *Phil Collins* nélkül? Íme a válasz: tizenegy vadonatúj szerzemény *Ray Wilson*-nal, az új frontemberrel, akinek hangszíne, hanghordozása olykor kísértetiesen emlékeztet a 74-ig a zenekarral tartó énekesóriáséra, *Peter Gabriel*-re. *Mike Ru-*

therford és *Tony Banks*, akik egy időre már csak ketten maradtak, úgy fogtak neki a komponálásnak, hogy fogalmuk sem volt arról, ki viszi majd a vezérszólamot. A skót Rayt már többnyire kész kompozíciók fogadták a minicsapatban, de a tizenegyből azért három szerzemény alkotásában részt vállaltatott. A maxi CD-re vágott *Congo* kivételével a trió továbbra sem a slágergyártást helyezi előtérbe. Hét-nyolc perces zeneműveikben a hagyományos *Genesis*-hangzással, valamint meglepő ötleteikkel kápráztatják el a továbbra is hű rajongókat. *Phil Collins* dobjátékát ugyan nem lehet pótolni, de *Nir Zidkyahu*, és három darab erejéig *Nick D'Virgilio*, követte a szerzők elképzeléseit, korrekten mellőzve a bravúrokat, olykor *Collins* utánozva adják a ritmust a zenéhez. Ahhoz a muzsikához, mely a korai *genesis*-es, pszichedelikus rockból táplálkozva, intellektuális rockká szelfidűlve igyekezik hatni zsigereinkre. Ez a lemez többszöri meghallgatása után sikerül is. A maxi CD-re a *Congo* mellett két további, az albumon nem található játékos dalt is préseltek.

(Virgin Records EMI/Quint)

ORNETTE COLEMAN/ JOACHIM KÜHN: Colors

Ornette Coleman nem pusztán egy név a dzsesszlexikonban. Azok, akik az ötvenes évek cool zenéjét az évtized fordulójára kezdték megenni, megváltóként üdvözölték az 1960-as év két lemezszenzációját: Coleman *Free Jazz*t és John Coltrane *The Avant-Garde*-

ját, e két úttörő felvételt. A két muzsikós, az altszaxofonos Coleman és a tenoros/szoprános Coltrane voltak hivatottak arra, hogy a hatvanas évek új dzsesszmuzsikáját megformálják, sőt, a következő évtized(ek) egyes irányzatait is alapvetően befolyásolják. Coltrane pályája 67-ben tragikusan lezárult, Coleman maig dolgozik. Az érett és elismert művész számára nem fejeződött be az útkeresés a hatvanas évek derekán. 1970 óta szabad improvizatív muzsikát játszik elektronikus hangszerek kíséretében is *Prime Time* nevű együttesével.

Legújabb, megkapó szépségű koncertfelvételen duóban kísérletezik a lipcsei születésű, idén ötvenhárom éves Joachim Kühn zongoraművésszel.

(Harmolodic-Polygram)

CANDY DULFER: For the love of you

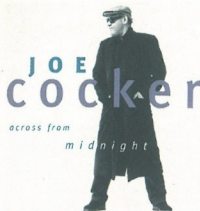
Candy Dulfer For the love of you

Ő a világ legszebb szaxofonos, és ő a világ legszebb szőke hölgye is, aki így tud szaxofonozni. A 27 éves holland Candy Dulfer a békés családi otthonban az anyatej mellett szinte együtt szívta magába a zenetudást is, hiszen papája az ismert tenorszaxofonos, Hans Dulfer. A serdülő lány aztán a dzsesszklubok levegőjét szívta, elkísérve munkahelyére a papát, s idővel ő is beszállt a muzsikálásba. 1987-ben már *Madonnát* kísérte európai koncertkörútján, s *Prince* is meghívta show-műsorába. Candy hét éve Dave Stewarttal (ex-Eurhythmics) alkotott nagyt – *Lily Was Here* –, majd megjelentette szólóalbumait is.

Szerzeményei játékosabbak, poposabbak, könnyebbek, s talán könnyebben emészthetőbbek férfi zenésztársai hasonló lemezeinél. Az új album kifejezetten popos – a papa szerint talán túlonult is az. Különösen ha meghallgatjuk a címadó szerzemény úgynevezett bonus trackjét, ajándék utolsó felvételét, amely akár diszkókban is leforgatható klubmix. (Ariola-BMG)

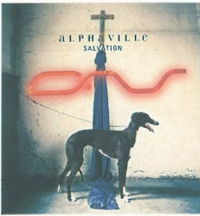
JOE COCKER: Across From Midnight

Három évtizede sztár, szülővárosa, Sheffield díszdoktora az 53 éves Joe Cocker is, aki érteljes, rekedtes hangján szinte minden stílusban könnyedén, megerőltetés nélkül képes énekelni. Büszke is arra, hogy pályafutása során a soul mellett tekintették már őt pop-rock-

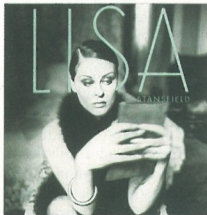
rhythm & blues-énekesnek, hisz minden műfajt bátran felvállalt, s feldolgozásai olykor nagyobb sikert arattak, mint az eredeti dalok. A Cocker-hagyományokkal nem szakít e lemeze sem, melyről Bob Marley dala, a *Could You Be Love* az ősz-tél nagy sikere a kereskedelmi rádiócsatornákon – idehaza is. A reggae-nótát cnyhén soulósította, folytatva a műfajok közötti bátor átjárásokat. A gitár mellett zongorával és fúvós hangszerekkel tette erőteljesebbé a kísérletet. De énekel balladát napjaink olasz sztárjától, Eros Ramazzottitól, albumcímadó dalt az amerikai country-énekes Tony Joe White-től, szerzeményt a szintén amerikai dzsesszproducer Bob Thiele-től, s francia hangulatot áraszt a *N'oubliez Jamais* című számával. (EMI Electrola-EMIQuint)

ALPHAVILLE: Salvation

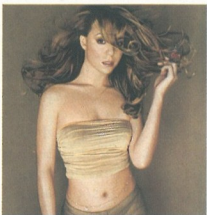
Az Alphaville német trió örökre beírta magát a világ pop történetébe tizenhárom esztendőre, amikor megalkotta talán örök életű dalát, a *Forever Young* címűt. Valamit érezhettek a fiúk, mert kezdetben még így nevezték magukat, csak később találtak maguknak új nevet. Hiába jelentettek meg azóta további albumokat (*Big In Japan*, *Sounds Like A Melody*), a zenekar legnagyobb sikereit első lemezével érte el. Idei CD-jük sorrendben az ötödik, mely három évvel követte az előzőt. Bár a billentyű mögött az esztendőök során többször is cserélődtek a tagok, a vezéregyéniség, a több októvert is könnyedén kiéneklő Marina Gold szerencsére maradt, így jellegzetesen öblös hangja változatlanul meghatározó az együttes játékában. Számaikban a dallamos, ritmusos szerzemények váltják egymást, hangsúlyos szintetizátorkísérettel a háttérben. E kísérlet azonban nem elégszik meg a technó meghatározó szintetizátor-gépzene sablonjaival, a számtalan kikevert hangszin segítségével játékos ötlettel, olykor nagyzenekari háttérrel kölcsönözve egészíti ki a főszólamot. (WEA Records-Warner Music)

LISA STANSFIELD: Lisa Stansfield

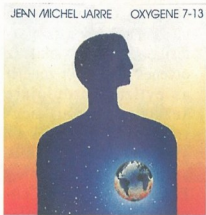
Bizony, jól szól ez a fehér soul. Változatlan slus, változatlanul kiváló ének-tudás jellemzi a most harmincegy éves manchesteri lányt, aki negyedik szóló-albumát is azt nyújtja, amire hallgatója, rajongója számít. Színes bőri előadók maghazudtolva, sőt lepipálva éneklí fekete stílusban fogat dalait. Példaképe és lelki tanítómestere, Barry White is csak csettinthetne e muzsikára. Ráadásul egyik szerzeményét (*Never Gonna Give You Up*) fel is dolgozza. Talán erre rimelhet a címadó *Never Gonna Fall* című felvétel: íme, saját erőnkől is képesek vagyunk folytatni Barry White zenei hagyományait. Ritmusos és balladisztikus felvételek sora követi egymást – szám szerint tizennégy – bő egy órában, a Lisától megszokott kimunkált hangszerelésben. A nagyzenekari, vonós kíséretet imitáló billentyűsjáték mellett trombita, szaxofon, fuvola, harsona teszi teljessé a hangzást, s a basszusjáték is az átlagosnál nagyobb szerepet kap. A szerzemények elsősorban az énekesnő hú zenei társa, Ian Devaney nevéhez fűződnek. (Arista-BMG)

MARIAH CAREY: Butterfly

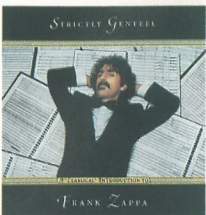
Hétoktávnyi a hangterjedelme Mariah Careynek, az évtized legsikeresebb énekesének, akinek hangjával sok-sok rekordot megdöntve eddig már nyolcvanmilliónyi lemezt adtak el. És ebben még nincs benne e vadonatúj, öszi CD-je, melyről a dalok máris ott sorakoznak a sikerlisták élén. Pedig még mindig csak 27 éves ez az ír-amerikai mamától és venezuelai-amerikai papától származó szépséges hölgy, aki részben maga írja dalait. E szárnyaló, suhogó, sutogó, olykor pillanatok alatt oktávokat váltó csilingelő-búgó hang megbabonázza hallgatóját. Meglepetés és kissé becsapós lesz e lemez annak, aki először a maxi CD-n is megjelent *Honey* című ritmusos felvételt ismert meg az új albumról, mert a vártnál ellentétben e lemez telis-tele van lassú lírai, melankolikus szerzeménnyel, részben nagyzenekari kísérettel, részben előtérben a zongorával. Közülük is kiemelkedik szépségével a *Whenever You Call. A The Beautiful Ones* feldolgozás: *Prince* dala a *Purple Rain* albumról. A címadó *Butterfly* esetében azért választhatunk: lassú és gyors változatban is meghallgathatjuk. (Columbia-Sony Music)

JEAN MICHEL JARRE: Oxygene 7-13

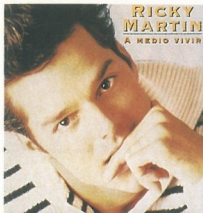
A rockvilág francia forradalma – áradatok a szakemberek bő húsz esztendeje, amikor megjelent a neves filmzeneszerző Maurice Jarre lyoni születési fiának első szólóalbuma, a hatrészes *Oxygene*. Jean Michel, szakítva a hagyományos zenével, új magasságokba emelte a szintetizátort: instrumentális, mégsem elvont, hanem nagyon is fogyasztható játékkal valóságos új műfajt teremtett. Azóta 55 millió eladott lemezével a földkerekség egyik legismertebb és legnépszerűbb művészevé vált. 1996–97-ben, két évtized múltán visszanyúlt gyökereire. Visszavonult párizsi stúdiójába, s egyévi munkával megalkotta *Oxygene*-sorozatának újabb hét darabját. Nemcsak visszaemlékezett első nagy elektronikus kalandjára, hanem hangszereivel fel is idézte a múltat. Előbányásztá, felújította azokat a jó öreg korabeli analóg billentyűs hangszereket, amelyeket akkoriban használt, majd kompozícióit ugyanazokkal a módszerekkel játszotta el és rögzítette, mint annak idején. (Disques Dreyfus-Music Dome)

FRANK ZAPPA: Strictly Genteel

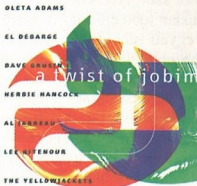
A legújabb Zappa-lemeznek komolykodó alcímét is adtak: *Klasszikus bevezetés Frank Zappa zenéjébe*. Vagyis válogatással van dolgunk, méghozzá a legutóbbi *Have I Offended Someone?* folytatásával. A korábbi CD-re az évekkel ezelőtt elhunyt zeneszerző/gitáros/énekes/hangszerelő/zenekarvezető „slágerit” vették fel, vagyis azokat az egyszerűbb dallamú, énekelhető darabokat, melyek közül egyik-másik még a mester által annyit gúnyolt diszkók műsorára is felkerült (*Bobby Brown Goes Down*). A *Strictly Genteel*en másik Zappával ismerkedhet meg a hallgató. Életműve negyed évszázadot ölel át; a csupán életében kiadott lemezek száma is évi két rögzített stúdiómunkát, illetve élő felvételt sugall. Óriási termés. S a mostani CD meggyőzően bizonyítja, hogy a huszadik századi klasszikusoktól elesett fogások nem csupán szellemi kalandot jelentettek számára. A két válogatás kiadási sorrendje érthető: először a „könnyű” Zappát szokás megszeríteni, aztán jöhetnek az itt hallható zenei csemegék. (Rykodisc-MusicDome)

RICKY MARTIN: A Medio Vivir

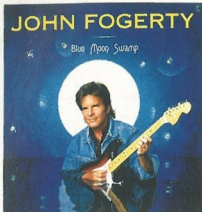
Un, Dos, Tres – Európa ezen a nyáron megtanult spanyolul számolni, legalábbis a kontinensnek az a része, amely eddig nem tudott. Igaz, még hozzátesz egy szót: Maria. *Un, Dos, Tres Maria* – énekeltek sokan a slágert, és megjegyezték *Ricky Martin* nevét, melyet az Európa kívüli latin világ, no és Észak-Amerika már jól ismert. A 25 éves, Puerto Ricóban született sztár karrierje már tizenkét évesen elkezdődött, amikor tagja lett a *Mundo* nevű latin együttesnek, mely a nyolcvanas évek második felében sikert sikerre halmozott. Amerikában egy szappanopera (*General Hospital*) szereplőjeként őrizte meg ismertségét, szólóénekesként pedig a sztár rangjára emelkedett. Eddig három CD-t jelentetett meg, nagy sikerrel. E harmadik, spanyol nyelvű albuma először 1995-ben látott napvilágot, de mivel az énekest, valamint a latin, forróvérű táncmuzsikát az öreg kontinens csak ez évben fedezte fel, a lemez idén új borítótval s a *Maria* spanglish, azaz spanyol-angol nyelvű új verziójával megtoldva ismét kiadták. A két Maria mellett további tizenegy dal szól a lemezről. (Columbia-Sony Music)

A TWIST OF JOBIM

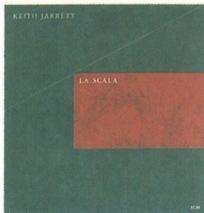
A modern brazil tánczene, a samba, a bossa nova, s ezek dzsessz-szel kevert változatai divatosabbak, mint valaha. A hatvanas évek elején történt, hogy egy amerikai gitáros, *Charlie Byrd* Brazíliába ment turnézni, és ott népszerű helyi dallamokat jegyezt fel, hogy aztán hazatérve kollégájával, a szaxofonos *Stan Getz*zel együtt jazz samba néven formába öntsék a nyersanyagot, s elindítsák amerikai s európai híradó útjára a fület gyönyörködtető dallamokat és igéző ritmusokat. Az a brazil komponista, akit Byrd a legnagyobb odaadással tolmácsol, *Antonio Carlos Jobim* volt. Az ipanemai születésű mester több tucat örökzöldet írt élete során, s az utóbbi években a legkülönbözőbb dzsessz-hódító útjára a fület gyönyörködtető térnek vissza dalaihoz, hogy újabb ihletet merítsenek belőlük. A legújabb CD-n a könnyű és emészthető dzsessz néhány apostola, elsősorban a gitáros *Lee Ritenour* és a zongorista *Dave Grusin*, valamint észak-amerikai és latin barátai szálaltatják meg a brazil komponista világhírű (*The Girl From Ipanema, Water To Drink, Dindi*) és kevésbé ismert számain. (i.e.music-Polygram)

JOHN FOGERTY: Blue Moon Swamp

Erről duzzadó, rekedtes hangszíne révén hangját mindenki felismeri, és azonnal rávágja: igen, ez a *Creedence Clearwater Revival* hangja. Pedig a CCR éppen negyedszázada oszlott fel, ám dalai örök életűek – a legendás *John Fogerty* énekel és gitárjátékával. Ezért, ha a ma már ötvenes éveit taposó Fogerty felvételeit hallgatjuk, óhatatlanul a hatvanas évek jutnak az eszünkbe. De erről mintha maga az előadó-dalszerző is tehetne. Hiszen rock'n'roll, rhythm & blues, country és rockos darabjai akár három évtizeddel ezelőtt is foganhattak volna. Ám ettől e vadonatúj albuma egyáltalán nem tekinthető idejétmúltnak. Sőt, valóságos felüdülés a technológiai szintetizátoráradában. Kimunkált, többnyire vidám, jókedvet árasztó dalok profi gitárkésérettel, apró, élvezetes szólókkal. Jól bevált szólógitárja mellett Fogerty pengét még steelgitár, elektromos szitárt, mandolint és ír buzukit is. Igaz, néha az az érzésünk, mintha egy-egy dallamfoszlányt már ismernénk valahonnan. (ASCAP-Warner Music)

KEITH JARRETT: La Scala

Az afro-amerikai zenei környezetből indult *Keith Jarrett* pályáján alighanem 1975 jelentette a nagy fordulópontot. Erre az évre Jarrett „kitalálta önmagát”: nem volt már többé az a nagyk mellett inaskodó zongorista, akinek a hetvenes évek fordulóján megismertük. Ekkor már Keith Jarrett volt, aki zeneszerzőként és zongoraművészként egyaránt előkelő helyet követelt magának a dzsessz történetében. Változásának első jele az volt, hogy a német ECM-hez szerződött, ami bizonyos zenei állásfoglalás-módszulást jelentett már akkoriban is. Szorosabb kötődést az európai zenei hagyományokhoz, egyfajta klasszicizálódást, de nem a dzsessz stílusában, hanem megint csak európai értelemben. A *La Scala* az 1995. február 13-i milánói hangverseny anyagát rögzíti. Ez alkalomra az operaházról elnevezett kétrészes kompozíciójával érkezett: ez Jarrettet legjobb formájában mutatja. (ECM-MusicDome)

Összeállította:

Falus Tamás – Máté J. György

Digitális hangstúdió

Hangfelvétel, mesterfokon

Ma már nem ördögösség a CD otthoni előállítás, ám a mesteri felvételekhez sokkal többre van szükség egy pusztá CD-írónál. Hogy mire? Ezt kiderítendő kerestünk fel egy profi hangstúdiót, és olvasóink számára illusztrációképpen az éppen készülő lemez egyik számát is fémásoltuk lemez-mellékletünkre.

Tudomásunk szerint a *PicTon* az egyetlen olyan magyarországi komolyzenei lemezstúdió, amely a felvétélkészítés minden fázisában digitális technikát alkalmaz. Legújabb lemezük, amely a *Brass in the Five* rézfúvós együttes repertoárját tartalmazza, igazolja az alkalmazott technika kiváló minőségét. Mint minden eddigi felvételüknél, most is az előadó szemszögéből közelítették meg a felvétélkészítést. Ez részben könnyű feladat volt, hiszen a stúdió munkatársai – a zenei rendezőtől a monitorzóig – aktív muzsikusok, énekesek, karvezetők.

A szokásostól eltérő szemléletmód már a mikrofonozásnál feltűnik. A hagyományos koncertfelvételeken számos mikrofont helyeznek el, szinte minden hangszerbe rejtenek egyet, és utána keveréssel állítják elő a lemezről felcsendülő hangzást. A rézfúvós együttes lemezének felvételéhez viszont *mindössze két mikrofont használtak*. És nem azért, mert csak öt hangszer hangját kellett rögzíteni – más nagyzenekari felvételeken is ezt a mikrofonozást alkalmazzák. A két mikrofon egy emberi fejet formázó állványon, a fülek helyén, azok állásának megfelelő irányban helyezkedik el. Pontosan azt lehet velük rögzíteni, amit az adott helyen ülve vagy állva hallanánk.

A *Brass in the Five* fő gondja, hogy fúvósötös számára írt mű alig akad a zeneirodalomban. A mai értelemben vett rézfúvós kvintett, amely két trombitából, pozanból, kürtből és tubából áll, nagyjából a vonósnyéges megfelelője, csak míg ez utóbbiak számára gazdag a művek választéka, az előbbiekel mostohán bántak a zeneszerzők. A két hegedűt a trombita helyettesíti, a brácsa funkcióját a kürt tölti be és a basszus

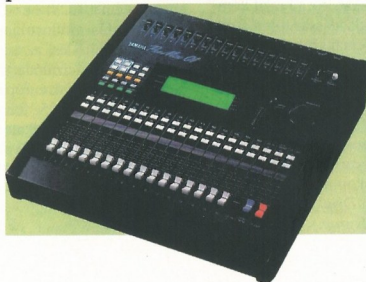
szólamot játssza a pozan. Az időnként megszólaló tuba a bőgőt helyettesíti. Ez a megfeleltetés persze egyirányú, mert amíg *egy vonósnyéges sohasem szól úgy, mint egy fúvósötös, ez fordítva nem okoz gondot*. Tanúság erre a lemez, amelyen a fúvós muzsikusok mindent megszólaltattak, a leglátványosabb Mozart-műtől a legharsogóbb barokk szerzőkön át a dzsessz világáig.

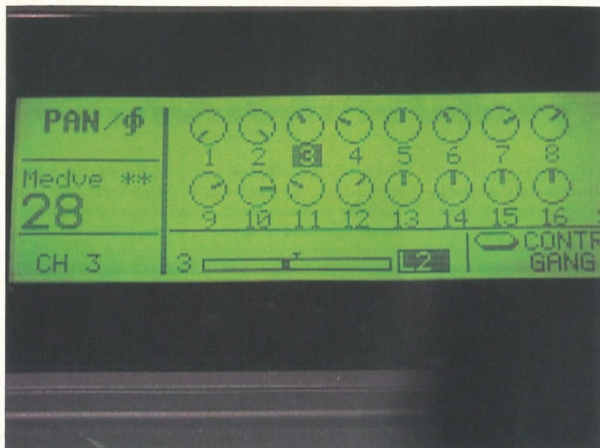
A felvétel előkészületei során minden technikai feltételt a muzsikusok igényeihez alakítottak. Ez a lemez nemcsak a digitális technikától szól ilyen kitűnően, hanem attól is, hogy hangszerenként több előzetes felvételt készítettek, és a zenészekkel együtt választották ki a legjobb megoldásokat. A legnehezebb feladat olyan mikrofonozás kialakítása volt, amely minden további beavatkozás és utánállítás nélkül, egyaránt alkalmas a leghalibabb és a leghangosabb részek rögzítésére is. A már említett kétmikrofonos hangfelvételhez *Brüel* berendezéseket használtak, amelyek térkarakterisztikájára lehetőséget teszi, hogy mindössze kettő alkalmazásával is valószínűleg hangot kapjunk.

Amikor megnézzük egy CD borítóját, láthatunk rajta egy A és D betűkből álló hármas kombinációt. Az „A” az analóg, a „D” a digitális rövidítés. Az első betű a felvételt, a második a montírozást, a harmadik a hanghordozót jellemzi. Természetesen a CD-lemezek esetében az utolsó betű mindig D. A mostanában készült lemezekon DDD jelzést találhatunk, de ha régebbi hangfelvételeket adnak ki CD-n, akkor ADD vagy AAD jelzéssel is találkozhatunk. Egyvalamiről azonban senki nem beszél, né-

1. A ProMix 01 digitális keverőasztal a hangfelvétel-készítés utolsó analóg láncszemét is kiváltotta

2. A teljes stúdió: digitális keverőasztal, DAT magnetofon és PowerPC

vezetesen hogy még a DDD lemezek sem digitális felvételek, mert a digitális feldolgozás csak a rögzítésnél kezdődik. A mikrofon és a rögzítés között a keverőasztal a legtöbb esetben (komolyzenei felvételeknél mindig) analóg. A PicTon stúdiójában készült felvételekre azonban oda lehetne írni a negyedik D betűt is, mert itt a mikrofon hangját digitális keverőasztalon keresztül jutatták a DAT magnóhoz vagy a számítógéphez. Az eredmény a vajtűfülek számára is megdöbbentő.

A CD-lemezek megjelenésekor a vérbeli hifirajongók húzták a szájukat, és bár elismerték, hogy zaj szempontjából a CD verhetetlen, mégis azt vallották, hogy a hagyományos hanglemez hangvisztaadása sokkal valószínűbb. Ebben van is némi igazság, hiszen a DDD-s felvételeknél is keveredik az analóg és a digitális technika, ami észrevehető a hangzáson. A hagyományos hanglemeznel egységes a technika: analóg a keverés, a rögzítés, a montírozás és a hordozó is. Ilyen egységes jelkezelést alkalmaztak a Brass in the Five lemezénél, csak mindent a digitális világban.

A Yamaha ProMix keverőasztal lelke egy célszámítógép, amely mindent rögzít, így egyetlen gombnyomásra pontosan vissza lehet állítani a korábbi beállításokat. A keverőasztal digitális jelét egyszerre rögzítik DAT magnetofonon és számítógépen. A PowerPC számítógépen a további feldolgozáshoz a ProTools 3.0 montírozóprogramot használják. Ennek segítségével az egyes csatornapárok (bal-jobb) tetszés szerint vághatják, illeszthetik. Mindent úgy, mintha hagyományos ollóval és szalaggal dolgoznának. A különbség csupán a pontosságban és abban van, hogy olyan kicsiny részekből is össze lehet vágni az eredményt, amilyenekre a ragasztószalagos technika nem lenne alkalmas: a szoftver ezred milliszekundumra képes bontani a felvételt. A program a hanganyagot nem lineárisan kezeli, a montírozások nem

3. Egyetlen gombnyomás, és a keverőpult minden gombja visszaáll egy rögzített értékre

4. A digitális ollóval észrevétlenül, hallhatatlanul szabdalhatjuk a felvételt

5. Nem kell mikrofonerdőket felállítani a valószínű hangzás eléréséhez

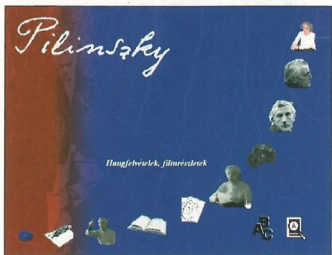

módosítják a winchesterre rögzített fájlt, csupán mutatók és hivatkozások jelölik a módosításokat, vágásokat, áthelyezéseket. Még az is meg lehet határozni, hogy a vágásoknál milyen cross-fade jelenjen meg, az összeillesztett részek hogyan fedjék át egymást.

A kész hanganyagot már csak egy CD-íróra kell küldeni, és a mesterlemez elkészítése után kezdődhet a sokszorosítás. A végeredmény egy négy D-s CD, amelynek hangzása valóban hangversenytermi élményt nyújt. Ezt azonban nemcsak a teljes egészében digitális technika felhasználása okozza, hanem nagy része van benne annak is, hogy ezeket a berendezéseket olyanok kezelik, akik maguk is zenészek. Minderről az olvasó a saját fülével is meggyőződhet, ugyanis CD-mellékletünkön audiotrack formájában megtalálhatja a Brass in the Five lemezének egyik számát, így ez meghallgatható minden CD-lejátszón.

Gyarmati László

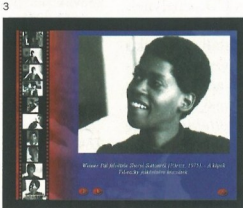
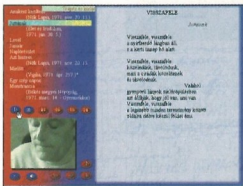
Nagyvárosi ikonok

1. Az éger mozgatására feltűnik a fejezet címe

2. Egy vers, amelynek felvételét videóról is láthatjuk

3. Pilinszky életének szereplői közzönnék vissza a Fotóalbumból

A 60-as, 70-es években is népszerű volt, de napjainkban talán még többen olvassák *Pilinszky János* műveit, holott már nincs közöttünk. Az a kíméletlen őszinteség, amellyel saját személyiségét vizsgálta, az a türelmetlenség, amellyel megközelíthetetlen magasságokba rakta maga elé a léceit, majd ennek mintegy fordítottjaként a megértés, amellyel a kisember esendőségét szemlélte, nagyon sokak életérzésével találkozott. Hívó katolikusként, az *Új Ember* című folyóirat belső munkatársaként ismerték, de számára a hit is főként azt jelentette, hogy önmagától még többet kell követelnie.

Ha valaki ilyen nagy formátumú mű műalkotásaihoz nyúl, csak akkor viheti sikerre elgondolásait, ha ugyanolyan magasra teszi a mércét, és megalkuvást nem ismerő igényességgel dolgozza fel az életművet. A *CD Multimedia Europress Hungary* szoftverhöz és az *Ostris Kiadó* ezt a célt tűzte maga elé, amikor egy CD-albumon közreadta Pilinszky János összegyűjtött műveit. A két lemezből álló kiadvány egyike egy CD-ROM, amelyen Pilinszky összes verse és prózai írásai mellett az általa írt színművek, levelek, naplók, töredékek, kéziratok és eddig kiadatlan dokumentumok találhatók az író életét illusztráló fényképekkel, valamint a vele készült hang- és filmfelvételekkel egyetemben. A másik lemez egy audio-CD, amelyen a költő előadásában hallgathatjuk saját műveit és néhány vele készült interjú részletét.

A beköszönő képernyőn a fejezeteket egy-egy ikon jelzi; az egeret mozgatva az aktuális menüpont megnagyobbodik, és a lebegőségün megjelenik a konkrét cím: Beszélgetés *Törőcsik Marival* (részletek); Beszélgetés *János önéletrajza*; *Hafner Zoltán* Pilinszky-életrajza; *Fotóalbum*; *Hangfelvételek*, *filmrészletek*; *Versek*; *Próza*; *Írások*; *Beszélgetések*; *Levelek*. A tematikusan rendezett anyag további részekre tagolódik: például a *Hangfelvételek, filmrészletek* című menüpont alfejezetei: *versek*, *cikkek*, *tanulmányok*, *színművek*, *kisprózák*, *beszélge-*

tések, *részletek Maár Gyula 1978-ban készült portréfilmjéből*. A *Függelékben* néhány különleges érdekesség található: például a barátainak 1948-ban esküvői ajándékként adott saját kezű *Verfüzet*, a noteszlapokra odavetett *Rajzok*, vagy az „*In memoriam Latinovits Zoltán*” kézirata.

Szerencsénkre Pilinszky szívesen mondta el számos versét és más írását, mialatt a képernyőn a szöveget olvassuk –, a CD-ROM-ról is meghallgathatjuk, sőt néhányukat videofelvételről is megnézhetjük. Aki ismeri a verseket, biztosan szívesen idézi föl a jellegzetesen pilinszkyi metaforákat: a *gyémánttűres huzumot*, a *kifosztott fa gazdagságát* vagy a *Körkép és háttér* című vers különös-ellentétpárjait. A lemezen valamennyi megjelent kötete mellett háromórányi hangfelvétel, 40 perc videó, 170 fénykép és mintegy 100 kézirat fakiszimile képe található meg.

A *Keresés* funkció külön menüpontból lehet elindítani: a versek, a prózák, a beszélgetések vagy a levelek szövegéből az *F2* billentyűvel külön-külön lehet kikeresni a mezőbe beírt szót vagy kifejezést. A *Kulcsszavak*, *névmutatók* gombra kattintva a következő keresési lehetőségek közül választhatunk: a Névmutatóból a Pilinszky által említett személyneveket nézhetjük végig; a *Kulcsszavak* között éppúgy szerepel az „evangéliumi esztika”, mint a „semmi”. A versek kezdősorainak mutatója, illetve a *Verscímek* betűrendes mutatója – mint keresési lehetőség – önmagáért beszél. A keresett szót, kifejezést vagy címet nem minden gépen sikerült átmenni a keresőkérdés mezőbe; néhány esetben az előző képernyőre visszalépés be kellett írni. Érdekes módon a keresés eredményeként mindig csak az első találatot láthatjuk a képernyőn, a program nem állít össze találati halmazt. A programban a szokásoktól eltérően nem lehet visszafelé lépegetni.

A CD-ROM további szolgáltatásai: minden egyes műnél zárójelben olvasható az a hivatkozás, amely az első közlésre vonatkozik – így például lehet tudni, hogy a híres *Van Gogh* című vers az *Új Írás* 1963. decemberi számának 1490. oldalán jelent meg először. Ha a képernyőn látható szöveghez valamilyen jegyzet vagy háttérinformáció tartozik, ezt a toll ikon jelzi, amelyre rákattintva behívhatjuk a kiegészítő adatokat. A fel és le nyilakkal a szöveget lehet görgetni, az egyes köteteken belül a kéz ikon csúszkaként mozgatható a „közlekedni”.

Igazi karácsonyi ajándék lehet ez a multimédiaalbum, amely szerencsésen ötvözi a klasszikus műveltséget a korszerű technikával.

Tószegi Zsuzsanna

Szó-Kép-Tár

Értelmező szótár, másképp

Bármely nyelv elsajátításának – ám alighanem használatának is – nélkülözhetetlen kelléke az értelmező szótár. Ennek lapjait forgatva a fogalmak szinonimák, más szavak és körülírások segítségével válnak egyértelművé az olvasó számára.

A hivatásos tolforgatók sem nélkülözhetik az értelmező szótárakat, általuk gyarapodik a szókincs, színesedik, gazdagodik a papírra vetett mondat.

Aki pedig már éppen kezd eligazodni egy nyelv rejtelmeiben, az a legkényelmesebben, leghatékonyabban és szinte észrevétlenül úgy gyarapíthatja a szókincsét, hogy az

1 értelmező szótárból keresi ki az új, ismeretlen fogalmakat.

Az értelmező szótárak egy része eleve képekkel, illusztrációkkal igyekszik megkönnyíteni a szavakkal nehezen megfogalmazható kifejezések értelmezését. Akadnak viszont olyan szótárak is, amelyek kifejezetten a képre épülnek, minden fogalmat ábrákkal magyaráznak meg.

Ez utóbbiak nyilván remek segítőtársak a vizuális memóriájú nyelvtanulók számára, s óriási előnyük, hogy már a nyelvtanulás legelső pillanatától bevetethők. Ezért az ilyesfajta szótárak roppant nagy népszerűségnek örvendenek a nyelvi szempontból „kiszolgáltatót” országokban, ahol – gazdasági vagy politikai okokból – az átlagosnál is nagyobb szükség van az idegen nyelvek ismeretére.

Perse a korszerű technika birtokában a hatás növelhető is: animációkkal, az interaktivitás lehetőségeinek kiaknázásával nagyon hatékony és látványos multimédiás értelmező szótár készíthető.

Aligha véletlen, hogy a *Kossuth Kiadó* gondozásában a napokban megjelent *Szó-Kép-Tár angol-francia-magyar képes-hangos értelmező szótár* eredetije Francia Kanadából származik. A kétnyelvű országban már rég kiskirályosodtak az idegen nyelv elsajátításának leghatékonyabb módszerei. Mindezt a francia nyelvetreketeken hagyományosan kifinomult multimédiás eszközökkel sikerült itt tálnali.

A világon állítólag már hárommillió példányban eladott értelmező szótár hazai CD-ROM változata valóban látványos. A három nyelven egyenként 25000 szót tartalmaz, amelyeket a kiejtés elsajátításához meg is szólalathatunk. Külön választhatjuk ki a kezelőfelület nyelvét és azt, amelyiken a kérdéses fogalmat keressük.

A program felépítése is roppant látványos és könnyen kezelhető. Az elindítás után a „tartalomjegyzék” jelenik meg, amely huszonnyolc – önmagáért beszélő – kis kép formájában mutatja az egyes fejezeteket. A fejezetekre kattintva a témakörökbe jutunk, és ezen belül találjuk meg a keresett illusztrációt. Ez egy részletgazdag – s tegyük hozzá: igen művés – rajz, amelyen a lehetséges fogalmak pontfokként szerepelnek. A kurzort ezekre vezetve kapjuk a magyarázatot, s a szót a szóköz billentyű segítségével hangosan is kiejtethetjük.

Az illusztráció kinagyítható, így gazdagodik a fogalmak választéka, s az esetek jelentős részében metszetek segítségével az ábrázolt tárgy vagy élőlény mélyére is hatolhatunk.

Számtalan esetben animáció is segíti a megértést. Itt domborodik csak ki igazán a multimédia haszna, ugyanis más rendszerű értelmező szótárakban ennél jóval bonyolultabb módon lehet például az igéket megmagyarázni.

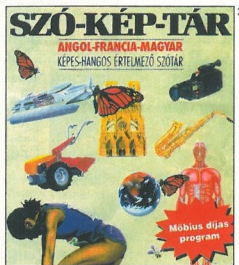
Természetesen hagyományosan módon, index alapján is kereshetünk szavakat a szótárban, és kereszthivatkozások is segítik a tájékozódást a programban. A Szó-Kép-Tár további, roppant előnyös tulajdonsága, hogy az illusztrációkat egyetlen gombnyomással ki is nyomathatjuk, vagy akár át is emelhetjük valamely alkalmazásunkba, így akár saját nyelvkönyvet is készíthetünk.

S ha már az egyetlen gombnyomással tartunk, a program könnyű kezelhetőségéhez tartozik, hogy a fejlesztők csaknem valamennyi, gyakran használt funkciót elérhetővé tették „hot-key”-k segítségével is, a kaviatúrán összesen 14 billentyűnek adva így saját jelentést.

A program nem igényel túlzottan erős hardverháttérrel, megelégszik 486-os processzorral, 16 megabájt RAM-mal, 256 színes VGA-felbontással, illetve DOS 6.22-vel vagy 3.1-estől kezdve bármely Windows változattal.

A Szó-Kép-Tár tehát szó szerint látványosan egzotikus ki a nyelvtanulás hazai eszköztárát, ám több is ennél, hiszen tudományos ismeretterjesztő műnek, vagy akár csak a multimédiás szórakoztatás eszközeknek sem utolsó.

G. Kocsis Kristóf

1. A sűgő felépítése is logikus s pillanatok alatt áttekinthető

2. A Szó-Kép-Tár a világon eddig hárommillió példányban kelt el

3. A fogalmakat szemléltető ábrák könnyen érthetőek

4. A tartalomjegyzékben 28 fejezetre kattinthatunk

Ha az elhatározás megvan, már csak egy tanárt vagy tanfolyamot kell keresni, lehetőleg olyat, amelyen gyorsan, jól és persze olcsón taníttanak meg a nyelvtantól a kiejtésig mindent.

A tanárok persze – a ritka kivételtől eltekintve – már nem jönnek házhoz, a tanfolyamokhoz pedig sehogyan nem sikerül hozzáigazítanunk az időbeosztásunkat. Maradna az otthoni tanulás, aminek viszont az a hátránya, hogy nincs, aki ellenőrizze a kiejtésünket, kijavítsa nyelvtani hibáinkat.

E gondokon a különböző, CD-n kínált nyelvoktató programokkal emelkedhetünk felül, ám korántsem könnyű a választás.

A multimédiás nyelvoktató programok között az angol nyelv elsajátítására szolgáló választéka a legzadagabb. Ezúttal mégsem ezeket, hanem a „kisebbségi” európai világnyelvet, a *németet* oktató CD-eket keressük az üzletek polcain. A választékban akadt hazai és eredeti német fejlesztés is.

Neue Deutsche Rechtschreibung in 90 Tagen

Ez a teljes egészében német nyelvű, nyelvtani gyakorlatokat tartalmazó program a *TopWare* szoftverfejlesztőinek munkája.

Elsősorban azoknak hasznos, akik már jártasak a németben, és például nyelvvizsgára készülnek, hiszen már a menük funkcióinak megfejtéséhez is szükségeltetik némi nyelvismeret.

A program indítása után meg kell adnunk egy nevet és egy jelszót, melyeket illik megjegyezni, ha a későbbiek ellenőrizni szeretnénk tudásunk gyarapodását. Megadhatjuk a nehézségi szintet és azt is, hány percet szánunk egy-egy teszt kitöltésére.

Az idő leteltével, illetve a teszt teljes megoldását követően egy kedves tanármó szóban – pontosabban videón – kiemlzi a hibáinkat. A teszt kitöltése közben kérhetjük a helyes megoldásokat is, de ez természetesen nem számít bele a saját teljesítményünkbe.

A program QuickTime lejátszói igényel. Windows 3.x vagy későbbi verzió alatt fut, 256 színben.

Deutsch in 90 Tagen

Az előbbi program folytatása, amely gyakorlatilag csak a feladatlapjait tekintve különbözik amattól, a felülete változatlan.

Professionelles Deutsch für Windows

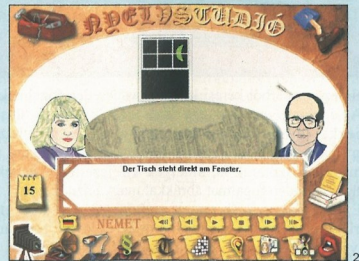
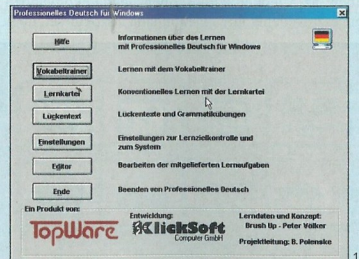
Szintén a *TopWare* berkeiből való ez a két CD-re terjedő program, amely kellemes bevezetőzenével üdvözlí a tanulni vágyókat.

Feladatlapjai leginkább a szókinccsünket ellenőrzik – szinonimák, fogalmak, összetett szavak ismeretét kéri számon, különböző szituációkba rendezve (például szabadidő, természet stb.).

A kiegészítendő mondatokat kérésre – narrátor se-

Sprechen S

„Annyi ember vagy, ahány nyelven beszélés” – tartja a mondás, márpedig így te mint az ország „lakossága” pár éve még alig haladta meg a „névleges értéket”.
A rendszerváltás után azonban egy

1. Ki hány szinonimát tud a tanulás szóra?

2. Kifejtéző, de áttekinthető a Nyelvoktató grafikus felülete. Átdolgozott nyelvész?

3. Rejtvényfejtés Woodstone-módra

E Deutsch?

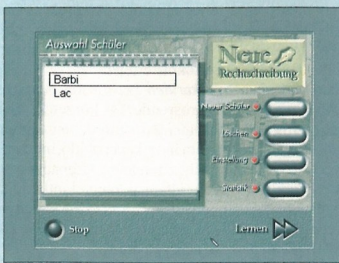
csapásra felértékelődött a nyelvtudás. Komolyabb szakértelem nélkül, csupán valamely idegen nyelv ismeretével is ragyogó állásokhoz lehetett jutni; nem csoda, hogy kitört a féktelen nyelvtanulási láz.

4

5

6

gítségével – fel is olvassa a program, de a kérdéses szót, egy telefoncsörgéssel helyettesítve, kihagyja.

A program szövegszerkesztőjének segítségével a tanárok saját feladatlapokat is összeállíthatnak, amelyeket azután a diákok tanári segítség nélkül tölthetnek ki, és ezzel önállóan ellenőrizhetik a tudásukat.

Nyelvész 3.

Tizenöt újabb leckével bővült a már korábbról ismert – a *Cyberstone Entertainment* névvel jegyzett – Nyelvész sorozat, ugyanis megjelent a harmadik rész az angolul és németül haladó szinten tanulók számára.

A felület nem változott, továbbra is képregényszerűen peregnék az események.

Kérésre megjelenik a képernyőn az aktuális párbeszéd magyar fordítása, az elsajátított szavak anyanyelvi hangzását és a saját kiejtésünket össze is hasonlíthatjuk.

Minden leckéhez mellékeltek egy nyelvtant magyarázó részt, tesztet és felismerési gyakorlót hang alapján, illetve a leckék szövege ki is nyomtatható. A program segítségével bárki elsajátíthatja otthon mind a nyelvtant, mind a kiejtést, ráadásul egyszerre mind a két nyelven (angol, német).

Akinek gondoljai akadnak a szavakkal, annak rendelkezésére áll a hangos szótár.

Nyelvstúdió 1–2.

A *Woodstone* most induló Nyelvstúdió sorozatának két tagja közül az első a nyelvi alapismereteknek tökéletesen híján levő, a második a már ezt-azt kápisgáló kezdőknek szól.

A program felépítése, egy-két kényelmi pluszszolgáltatástól eltekintve, megegyezik a Nyelvész sorozat tagjaival. Itt is képregényszerűen adják elő a történetet, vannak tesztek, felismerési gyakorlatok, hangos szótár.

Egy nagyon hasznos lehetőséggel azonban bővült az eszköztár: rejtvényeket tölthet ki a tanuló. Ilyenkor a bal oldali egérgombbal a vízszintes, a jobb oldali egérgombbal a függőleges mezők meghatározásait kérdezhetjük le.

A leckék kinyomtathatók, így akár utazáskor is magunkkal vihetjük a szöveget, hogy ne essünk ki a tanulás ritmusából.

Összefoglalva: meglehetősen nagy a választék a nyelvtanuló programokból. Szinte valamennyi nagyobb nyelvhez kapható jobb-rosszabb multimédiás oktatóprogram.

Am az, hogy ezek segítségével mennyire lehet otthon elsajátítani egy-egy idegen nyelvet, az elsősorban nem is a program, sokkal inkább a tanuló egyéniségétől függ. Mert meglehet, a programok valóban lehetőséget teremtenek teljesítményünk folyamatos ellenőrzésére, de soha nem fognak ösztönözni a tanulásra.

Nákovics László

4. Hallás után is megy!

5. Folytatódnak a képregényes történetek a Nyelvmester harmadik részében

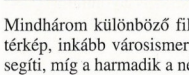
6. Németnyelvtanulás, német módra

Hasznos útitársak

1. Akár az országban, akár a fővárosban tervezünk kirándulást, sokat segíthet az útvonal megtervezésében a Magyarország és Budapest atlasz

2. Négyezer települést, az út, vasút és víz-hálózatot, sőt még a főbb természetvédelmi területeket is megtalálhatjuk a Woodstone elektronikus térképén

3. Hamburg térképe Németország közöti atlaszából. Viszonylag széren megjelenés, tisztelet parancsoló szolgáltatásokkal

Budapest tér-képekben

A *Kossuth Kiadó Rt.* és a *Geomarket Kft.* kiadásában megjelent Budapest tér-képekben CD nevében – igaz, kissé másként, mint megszoktuk – szerepel a térkép szó, ez mégsem egy hagyományos térkép elektronikus feldolgozása, hanem tömör, célratoró, adatszerű bemutatko(z)ás, egyfajta korszerű névjegy, leltár, útikalauz, információs forrás és még sok egyéb.

A CD módszeresen áttekinti a város kialakulásának térbeli mozzanatait, a lakosság demográfiai és társadalmi jellemzőinek területi megoszlását, a lakás- és életkörülményeket, a főváros intézményrendszerét (az iskoláktól a bankokig, az utazási irodáktól a bíróságokig) – az 1990-es évek Budapestjét véve alapul.

A program igazán felhasználóbarát: nem kell külön telepíteni, egyből indul a CD-ről. Persze a telepítésnek sincs akadályja, ilyenkor a telepítő egy *indítóikont* hoz

létre a kiválasztott programcsoportban. Kedvező, hogy az üzembe helyezés során csak a különféle beállítások kerülnek a gép memóriájába (nem fogy a hely a merevlemezén), így persze a szoftver minden egyes futtatása során újból be kell helyezni a meghajtóba a kompaktlemezt.

Már a legelső, kellemes zene kíséretében megjelenő képernyőn látható,

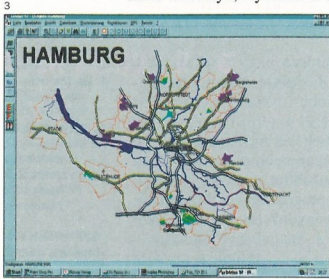
Az óriási mennyiségű adatot őrző kompaktlemezek szinte kínálják a lehetőséget térképek, illetve a hozzájuk kapcsolódó információk tárolására. Ezek viszonylag széles választékban találhatóak meg a hazai üzletek polcain is, amelyekről mi most két hazai és egy német fejlesztést emeltünk le.

hogy a program *kéymelvű*: választhatunk a magyar és az angol között. A képernyő alján lévő *vezérlőpanelről* többféle funkciót is elérhetünk. Elrejtethetjük ezt a panelt, ikonállapotúvá csukhatjuk össze a programot, választhatunk a tartalom vagy a témakörök szerinti keresés között, megtekinthetjük az aktív ablakok listáját, vagy ha úgy tesszük, kiléphetünk. Ugyancsak a panelről érhető el a részletes *help* is, bár erre valószínűleg nem lesz szükség a program során. (Itt egyébként egy programozási hibára is rábukkantunk: a help ikon alatt az *Aktív ablakok listája* szöveg jelenik meg. Az angol verzió viszont hibátlan volt.)

Kattintunk most próbaképpen a *Témakörök* pontra, s máris feltűnik a program gerince, a kilencféle téma: a természeti és történelmi helyzet, a népesség, a lakás- és ingatlanpiac, a gazdaság, a szellemi élet és a kultúra, a környezetvédelem, az egészségügy, s végül a város területhasználata, szerkezete. Bármelyik témakörre voksolunk, részletes tartalomjegyzék tűnik fel (ugyancsak ide jutunk, ha a vezérlőpanel *Tartalom* gombját választjuk). A tartalomjegyzék *négy szintű*, s az ablak felső részén lévő számokra kattintva választható ki, hogy hányas szintig jelenjen meg a teljes tartalom. A sorok mellett kis szimbólumok jelzik, milyen típusú információ (szöveg, térkép, grafikon, fénykép) tartozik az adott témához. A térkép itt nem a megszokott értelemben vett tájékoztatóban segít, hanem a *kerületi beosztásnál jóval részletesebb bontásban* – városrendezési körzetek szerint – csoportosítja az információkat, miközben topográfiai pontossággal jelöli a témához kapcsolódó intézmények helyét. Bizonyos témákhoz rengeteg számadat tartozik, ezeket *grafikonok formájában* is megtekinthetjük, míg azoknál a pontoknál, amelyeknél a vizuális élménynek is szerepe lehet (például a műemlékké nyilvánított lakóházaknál), *fényképeket* is nézegethetünk.

A CD zökkenőmentes futtatásához Pentium pro-

cesszorra, 16 Mb-ajtnyi RAM-ra, négyszeres sebességű CD-ROM-olvasóra és Windows 95 operációs rendszerre van szükség.

Magyarország és Budapest atlasz

Míg az előbbi lemez csak átvitt értelemben szolgálta a tájékozódást, addig a *Woodstone Interactive* nevével fémjelezett *Magyarország és Budapest atlasz* igaz, elektronikus térkép. (Persze mint ilyen, inkább az utazás tervezésében, egy-egy hely megkeresésében segít, mivel nem használható olyan rugalmasan, mint a zsebbe vagy az autós kiesztyűtartójába gyűrt hagyományos térkép.)

A program – amely DOS és Windows 95 alól is telepíthető – indítása után kissé meghökkentő látvány tárul a szemünk elé: Magyarország igencsak teletszűfolt térképe. Hamarosan rájövünk azonban arra, hogy – mint azt a képernyő alján lévő ikonok is jelzik – valamennyi „réteg” be van kapcsolva, tehát látjuk a vasútvonalakat, a vizeket, az autópályákat, az országutakat, a főbb utakat, a falvakat, városokat, nagyvárosokat stb., ám *kikapcsolhatjuk azokat az elemeket, amelyek éppen nem érdekelnek bennünket.*

A képernyő jobb oldalán, felül *kis Budapest-térkép* látható, erre kattintva máris a fővárosban találjuk magunkat. Akárcsak az ország térképéhez, Budapesthez is egy *főltűntető gyors keresőrendszer* tartozik. Ha ide beütjük valamelyik utca nevét, az pillanatok alatt feltűnik, környezetével együtt. Főleg a gépkocsival közlekedők értékelik majd a program egyik hasznos szolgáltatását, hogy – kikapcsolható módon – feltűntették az egyirányú utcák forgalmának irányát is.

Megtudhatjuk azt is, milyen messze van a sarki köztér: a *távolságmérés funkció* pontosan felvillantja két kiválasztott pont méterben vagy kilométerben mért távolságát. Szintén kedvező a *nagyítási lehetőség*, amely – a térképek vektoros formátuma miatt – nem jár minőségromlással.

Utazzunk el most Budapestről, s nézzünk szét az országban! A program kezelését itt is ugyanazok a funkciók segítik, mint a fővárosban. A keresőrendszer is a megszokáltság hasonló, csak éppen itt – értelemszerűen – a város, falu, kisváros nevét kell bebillentyűzni. A településekhez egyébként rövid ismertető leírás is tartozik, így a karosszékben ülve is sok mindent megtudhatunk az országról. Dicsérendő, hogy a városok és falvak neve mellett azok *irányítószámát* is feltűntették; nagy kár, hogy erre a budapesti utcánknál nem került sor.

A Magyarország és Budapest atlasz futtatásához – minimális konfigurációként – pentiumos számítógépet, 8 Mb-ajtnyi RAM-ot, négyszeres sebességű CD-ROM-meghajtót, VESA-kompatibilis VGA kártyát és DOS/Windows 95 operációs rendszert ajánlanak a fejlesztők.

Németország közúti atlasza

Kalandozunk ezután kicsit távolabb, az országhatáron túlra. A *TopWare* hazai üzletekben is kapható *Németország autoatlasza* német nyelvű, így a mintegy 7500 város, község és település, továbbá az összességű 500000 kilométernyi úthálózat adatainak megértéséhez legalább alapfokú nyelvtudás szükséges. A CD-t a gyakorlott PC-használók jól hasznosíthatják például az utazás előtti felkészüléshez.

A megjelenő nyitókérd Nyugat-Európa északi térfelének foltokban megjelenített ábrázolása igénytelen kivitelben, de tisztelettel parancsoló menüsorral. A város-, község- és településnevek végtelenné tűnő táblázatos listában állnak rendelkezésünkre. Az egér segítségével kereshetjük ki a kívánt részletes, digitális út- és város-térképeket irányítószám szerint csoportosítva.

A fokozatos zoommal és snittek eltolásával kényelmesen rendezhetjük a megjelenített részleteket. Az amúgy kicsit túlsúlyos dialógmezők a kívánások (legrövidebb útszakasz, gépjármű adottságainak figyelembevétele stb.) egyszerű és gyors kiszolgálását célozzák.

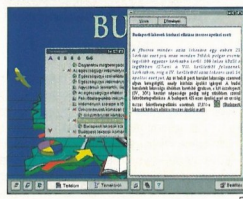
A kívánt térképészletek, továbbá a hozzá tartozó kísérőanyag a helyszínrajz vagy térkép alapján azonnal nyomtatható. Cím- és adatbankot is létrehozhatunk változatos szempontok szerint.

Saját – például érdekes ingatlanokról vagy figyelemre méltó objektumokról készült – képek is kezelhetők az adatbázisban, illetve például szakma, üzletág, kerület szerint válogathatjuk az adatokat.

Vázlatot készíthetünk az utcákon felállított propaganda- és reklámfelületekről. Keresést és jegyzetet kérhetünk a „D-INFO” telefonkönyv szerint és információkat kaphatunk a rendszeres, illetve időszakos útlezárásokról.

A lemez használatához legalább 486-os PC, 8 Mb-ajtnyi RAM és DOS 6.22 vagy legalább Windows 3.1-es operációs rendszer szükséges.

H. A. – V. A.

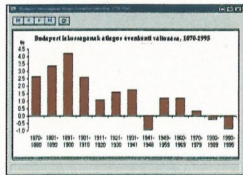

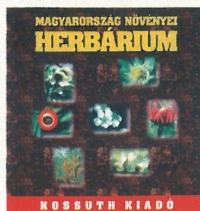
4. A program készítői kilenc témakörre osztották Budapest mindennapját

5. Bizonyos témákról szöveges információt is olvashatunk

6. Fényképek is megnézhetünk; ezúttal a műemlékek nyilvántartó házakról az űr utcabán

7. Grafikonok segítik a számadatok közötti eligazodást

Herbarium

500 vadon termő és termesztett gyögy-, gyögyélemezési, mérgező és allergiát kiváltó növényt mutat be a Kossuth Kiadó új programja, 750 színes fotó és több mint 200 oldal szöveges leírás segítségével, hangulatos zenei aláfestés kíséretében. A bemutatás elsősorban a növények megismertetését célozza, hatányagainak és azok hatásainak ismertetése pedig tájékoztat felhasználásukról és alkalmazásukról. Az alapvető szakkifejezéseket rajzos lexikon, a fajok közötti kapcsolatok és összefüggéseket a keresztivathatózások rendszeri magyarázza meg. A szöveges leírások és a képek kinyomtathatók, a fotókból bemutatottak lehet összeállítani, mely a képernyőn levettétek.

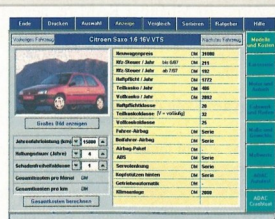
Forrás: Kossuth Kiadó

Tanuljunk magyarul!

Könyvednek, vidáman tanulhat magyarul felnőtt és gyerek, aki angolul, németül, franciául, spanyolul vagy oroszul beszél. A háromrészes sorozat első lemeze 10 leckében, a multimédia lehetőségeinek felhasználásával oktatja alapfokot a magyar nyelvet. A leckéket először vetítészerűen kell végignézni és végzőhallgatni. A tanuló ezután lépésről lépésre haladva, a nyelvtani magyarázatok, a szótár és az interaktív gyakorlatok segítségével dolgozza fel az illusztrált történetet. A hangfelvételi funkcióval gyakorolhatja kiejtését. Aki mindent megtanult, vizsgát tehet, és végül oklevelet nyomtathat. A program telepítéséhez megnyitandó a setup.exe, és onnan követendő a telepítési utasítás.

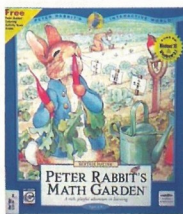
Forrás: Kossuth Kiadó

ADAC Jarmukatalogus 97/98

A német *TopWare* három lemezből álló katalógust kínál a személygépkocsik, motorkerékpárok, illetve a használát járgányok szerelmeseinek! A lemezeken a németországi autópiacon kapható modellekkel találunk kimerítő információkat, amelyek jó része természetesen nálunk is megállya a helyét. Az első lemezen több mint 1500 kurrens autótípus adatai szerepelnek, videóklippel, sőt ADAC töréstesztek videófelvételeivel. A második lemez több mint 3800 használt autót paramétereit tartalmazza. A katalógusban különféle kritériumok alapján kereshetünk. A harmadikon teszteredmények és egyéb hasznos tudvalókat a kétkerékekről.

Forrás: TopWare

Peter Rabbit's Math Garden

A 4-8 éves gyerekeknek szól ez a matematikát népszerűsítő lemez. Gyönyörű rajzokkal, játékos formában fedezhetjük fel a számokat, a matematika alapműveleit *Péter* nyúl és kertje segítségével. A mint mosodájában a számok felismerésével a ruhák kiterítésében, a békának a halfogásban segíthetünk, ha ki tudjuk választani a különböző feltételeknek megfelelő halakat. Egérkével együtt takaríthatunk a születésnapi parti előtt, ha jól tudunk összeadni és kivonni... A játék végére megismerkedünk a halmazokkal, a relációkkal, az aritmetikai műveletekkel, pedig csak egy jól játszottunk.

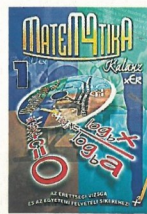
Forrás: CDROMline

MICSODA sorozat

A magyar irodalom csodái digitális albumokon. A sorozat célja a kiemelkedő művek megismertetése már az óvodás és kisiskolás korban. A szerzők multimédiás elemekkel dolgozzák fel a műveket, így ismerhetik meg költészetünk, mese- és mondavilágunk szépségeit gyermekeinkkel. A *Diáfilmyártó Kft.* diafilmjéhez neves színészek kölcsönözték a hangjukat. Az óvodásoknak szóló lemezen például *József Attila*, *Móra Ferenc*, *Móricz Zsigmond*, *Petőfi Sándor* ismert műveivel találkozhatunk. A kisiskolásoknak ajánlott lemezen *Petőfi Sándor János vitéz* és *Az apostol című* költeményeit láthatjuk és hallhatjuk. A versekhez, mesékhez logikai, műveltségi, grafikai játékok is tartoznak.

Forrás: Automex

Matematikai kalauz

Az érettségire, felvételre készülőknek nyújt megkönnyítést ez a lemez, amely összefoglalja a teljes középiskolai anyagot. Több ezer oldali definíció, tételt és bizonyítást, több mint ötszáz kidolgozott feladatot tartalmaz. A tananyag összeállításánál – a számítógépes lehetőségek kihasználásával – alapvető szempont volt az érthetőség, a fogalmak megvilágítása példákkal és a fontosabb feladattípusok megoldási módszereinek bemutatása. A jól megszerkesztett kezelőfelülettel könnyen lehet váltani az elméleti részek, a feladatok és a lexikon között.

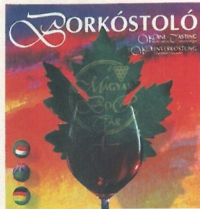
Forrás: Automex

Megapak 8

A Megamedia nagy sikerű sorozatának ez a nyolcadik darabja. A mostani csomagban tízenegy CD-ROM lemezen tíz játékot találunk. Természetesen ezek a lemezek a teljes értékű programot tartalmazzák, nemcsak demó változatok. A tíz játék a következő: *Master of Orion*, *SimCity 2000 Network Edition*, *Screamer 2*, *MachWarrior 2*, *Jack Nicklaus 4*, *Broken Sword*, *Jagged Alliance: Deadly Games*, *iM1A2 Abrams*, *ATARI 2600 Action Pack*, *Return To Zork*. A válogatás a közelmúlt legnépszerűbb játékeit tartalmazza, és a felhasználók nagy örömeire részletes magyar nyelvű leírást is találhatunk minden játékhoz.

Forrás: Autotemx

Borkóstoló CD-ROM

Az emberiség történetéhez mindig hozzátartozott a bor kultúrája. Magyarországon nagy hagyománya van a szőlőtermesztésnek és a borkészítésnek, ezért is házagópító a *Kerszov Computer* CD-ROM-kiadványa, amely a magyarországi borkultúrát mutatja be. A 650 Mbájton a magyar borvidékek megismertetésére s a borászati alapismeretek mellett található borkóstolási etikett és borkhoz ajánlott sajtkaalauz is. Mindezek mellett a Magyar Borkollégium által minősített borköböl választhat a felhasználó. Az adatbázist a tervek szerint minden évben frissítik.

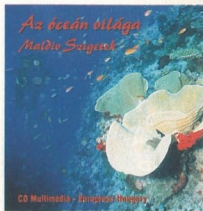
Forrás: Kerszov

Internet-iskola

A Kossuth Kiadó nyolc leckéből álló Internet-iskolája a multimédia eszközeivel vezeti be a számítógép-felhasználókat a hálózat világába. Pontosabban a Windows 95-re és az Internet Explorerre alapuló Internet-haszárlatba. Aki még a géphasználatban is kezdő, annak sem kell aggodnia, ő is követni tudja az egyes témák anyagát. A CD-ROM lecek között haladhatunk sorban, de közvetlenül el is ugorhatunk az egyes fejezetekhez. Amikor a tanulás során ismeretlen fogalmakkal találkozunk, értelemző szótárhoz fordulhatunk. Egy igazi iskolában az órák után sok-sok kérdése van a tanulónak – az Internet-iskolában a véletlenül sokakban felmerülő kérdéseket és az ezekre adott válaszokat külön fejezet tartalmazza.

Forrás: Kossuth Kiadó

Az óceán világa CD-ROM

Az óceán mélyére kalauzolja az érdeklődőket a CD Multimédia Szoftverház legújabb CD-ROM-ja. Az interaktív CD-ROM a szegedi *Kék Manta bűvár sportegyesület* Maldiv-szigeteki expedíciójáról készült, amelyben 35 percnyi interaktív videó és harminc színes, víz alatti fényképfelvétel segítségével követhetjük nyomon a búvárok útját az elindulástól kezdve egy hajóroncs felkutatásáig. A CD-ROM futtatásának minimális követelménye egy 486-os gép 8 Mbájt RAM-mal.

Forrás: CD Multimédia Szoftverház

LANGMaster Interaktív angol csomag

A különböző szintű csomagokat használható alap-, középfaladó és haladó szinten tanulhatunk angolul a CD-k segítségével. A lemezek a *Heinemann Guided Readers* sorozatából tartalmaznak novellákat, amelyek minden korosztály számára ajánlottak. Interaktív multimédiás eszközök segítenek bennünket a szövegértésben, a beszéd- és írástanulásban. Különféle tanulási formák: szövegértés hallás után, feleletválasztásos teszt, igaz-hamis teszt, ki-ejtésgyakorlás, nyelvtani gyakorlatok. Több száz színes illusztráció, eredeti angol hangfelvétel, mozsizerű előadásmód teszi változatossá a leckeiket.

Forrás: Autotemx

Encyclopedia of Nature 2.0

Az *Eyewitness* sorozat legújabb darabja fantasztikus utazásra hív a természet világába. Különböző és egyben nagyon egyszerűen használható kezelőfelület segít a keresett információk, adatok megtalálásában. Ami ma a multimédia CD-ROM lemezekon megvalósítható, azt itt mind megtalálhatjuk. 50 videófilm, 73 animáció, 850 színes fénykép és rajz, 3 órnyi hanganyag. A lemezen található adatokhoz több különböző úton juthatunk el, miközben hatalmas mennyiségű kereszthivatkozást is használhatunk. Aki a természeti ismeretét akarja próbára tenni, több kvíz közül is választhat. A program dobozában egy 160 oldalas, színes könyv is van, a legfontosabb ismeretekkel.

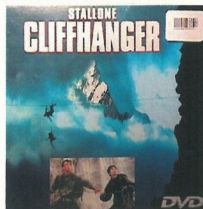
Forrás: Autotemx

Fényképezés kisfilmes géppel

Az első hazai fejlesztésű fotóoktató CD-ROM. Tartalma a magyar fényképezők igényeinek megfelelően kialakított. Ez az elektronikus fotós szaköny kezdőknek és haladóknak is megfelel. Az első fejezet az alapsmeretekkel foglalkozik, a többi fejezet azonban szakmai szintű ismereteket is tartalmaz. 400 képernyőidőal színvonalas grafikával, tetszetsző fotókkal. A CD elsősorban az igényes képi megjelenítésre törekszik, ezért viszonylag kevés benne a videoklip. A téma megértését, ahol indokolt, animációk és interaktív illusztrációk segítik. A képek megfelelő hardver esetén true color minőségűek.

Forrás: D2 Fotóstúdió

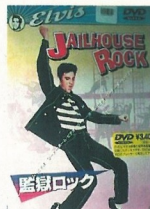

Cliffhanger – Fügőjátzsma

A Pioneer készítette el az 1993-as akciófilm digitalizált változatát. Sylvester Stallone minden ügyességére szükség van, hogy a havas hegyeken és jeges sziklákon keresztül hajszában elnyerje méltó büntetését az aranyzsilímányt elrabló banda. A film 16:9 képméretű, három feliratot és két szinkronhangot tartalmaz. A hangsvóok Dolby Digital sztereóban kerültek a lemezre. A film hossza 113 perc.

Forrás: Sowah Hungary

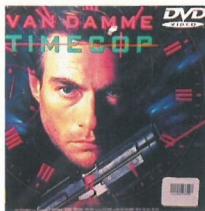

Jailhouse Rock

Egyre több régi film is megjelenik a legmodernebb médiumon. Az Elvis Presley főszereplésével készült alkotást az MGM adta ki DVD lemezen. A 16:9 arányú filmet még 1957-ben készítették, de a Dolby Digital technikával rögzített dalok ma is remek szórakozást érnek. A filmen egy felirat található, a párbeszédet két nyelven hallhatók. 97 perc rock and roll, falretető minőségben.

Forrás: Sowah Hungary

Timecop – Időzsaru

Az 1994-ben készült filmet a JVC adta ki DVD lemezen. Jean Claude van Damme a téren és időn keresztül utazva próbálja megmenteni a családját – és mellékesen az egész világot. A film 16:9 képméretű, két feliratot és két szinkron tartalmaz. A különleges hanghatásokat Dolby Digital sztereó módban hallhatjuk. A film hossza 98 perc.

Forrás: Sowah Hungary

Eric Clapton: Unplugged

A művész 1992-ben készült koncertfelvételét a Warner Music Vision jelentette meg. Eric Clapton tizenöt legszebb dala, többek között a Tears in Heaven, az Alberta, az Old Love hallhatók a lemezen. A szöveges részek két felirattal és két nyelven kaptak helyet a DVD-n. A 4:3 képarányú film különlegessége a Dolby Digital, AC-3 hang, amely szobánkba varázsolja az előadóterem hangulatát. A film időtartama 65 perc.

Forrás: Sowah Hungary

A három tenor

A már minden más médiumon megjelent, legendás koncertet a PolyGram jóvoltából DVD lemezen is megnézhetjük és főleg meghallgathatjuk. Pavarotti, Carreras és Domingo 1990-es felvételéről sztereóban élvezhetjük a nagyszerű előadást. A képméret 4:3 arányú, a beszédreszek két szinkronnal kerültek a lemezre, amely felirat nem tartalmaz. A gyönyörű dalok 86 perccig szólnak a lemezről.

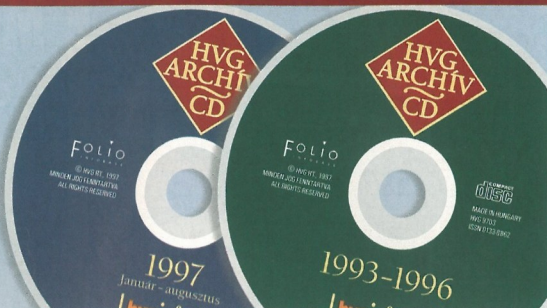
Forrás: Sowah Hungary

Amit az olvasó keres...

azt egy szempillantás alatt megtalálja a HVG Infotár két új CD-jén!

A **HVG ARCHÍV CD 1993-1996** négy teljes évfolyam összes megjelent cikkét és címlapját tartalmazza. A több mint 14 ezer HVG-cikk tárgyiszavakkal ellátva szerepel az adatbázisban, amelyből bármilyen tetszőleges szó vagy kifejezés egyszerűen és gyorsan megtalálható. A keresést könnyen áttekinthető kereső ablakok segítik.

A **HVG ARCHÍV CD 1997** két darabból álló sorozat. Az első CD az 1997. január 1. és 1997. augusztus 31. között megjelent HVG-számokat tartalmazza, az 1998 februárjában megjelent második CD pedig a teljes 1997-es HVG-évfolyamot.

- Igen, utánvéttel megrendelem a HVG 1997 ARCHÍV CD-t 12 ezer Ft+áfa áron.
 Igen, utánvéttel megrendelem a HVG 1993-1996 ARCHÍV CD-t 28 ezer Ft+áfa áron.
 Igen, utánvéttel megrendelem a HVG 1993-1996 ARCHÍV CD-t és a HVG 1997 ARCHÍV CD-t a kedvezményes 20 ezer Ft+áfa csomagáron.
 Igen, utánvéttel megrendelem a HVG 1993-1996 ARCHÍV CD-t és a HVG 1997 ARCHÍV CD-t 30 ezer Ft+áfa csomagáron (1998-as megrendelés esetén).

ACP

Az árak a postaköltséget is tartalmazzák.

HVG-klubtagoknak 5% kedvezmény.

HVG-klubkártya sorszáma: _____

Egyszerre csak egy kedvezmény vehető igénybe.

Név (céges megrendelés esetén ügintéző): _____

Cégnév: _____

Cím: _____

E-mail-cím: _____

Kérjük, a kitöltött kupont küldje vissza a HVG Rt. 1300 Budapest 3., Pf. 20 címére vagy a 436-2009-es faxszámra

Aláírás: _____

1997. december 31-ig jelentős árkedvezmény!

Computer Panoráma jövőre is!

Fizessen elő 1998-ra a Computer Panoráma kiadványaira, még az ideai árakon! Most megéri!

A Computer Panoráma kiadványaira 1998-ra december 31-ig előfizető olvasóink sorsoláson vesznek részt, amelyen gazdára talál:

- egy 72 centiméteres képcsőví, teletextes Sony szerető televízió az R.A. Trade-től,
- egy repülő utazás a CeBIT-re (vagy repülőjegy tetszőleges helyre, százezer forintért) a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamarától,
- Office 97, Windows NT Workstation (magyar), Windows 95 (magyar), FrontPage 97 és játékprogramok a Microsofttól
- és 50 előfizetés a megújuló Windows Panorámára.

Computer Panoráma Kiadói Kft.

1091 Bp., Üllői út 25. Tel.: 218-3011/302, fax: 217-2646

KÁR

LENNE

KIHAGYNI!

YAMAHA

ITT AZ ÚJRA CD!

4x2x6

CRW4001

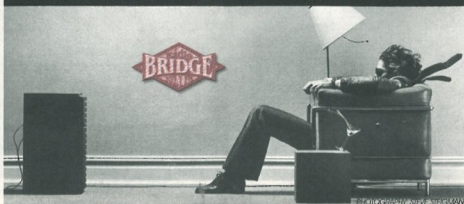
Keresse a disztributornál!

1051 Budapest, Vörösmarty tér 1.
Tel.: 266-1717 Fax: 266-1292

YAMAHA

MEGSZÓLALÁSIG

olyan, mint a többi!

RÁDIÓ BRIDGE

FM 102.1

CD Multimédia – Europress Hungary

Újdonság!

Piliszký János

életművét bemutató CD-ROM, amely tartalmazza összes versét prózai írásait, fordításait, levelezését, közel száz kéziratának másolatát háromszáz fényképet, eredeti hangfelvételeket és interjúrészteket.

A COMPFAIR ideje alatt a CD ára 5990,- forint helyett csak 3990,- forint.

Klik&Play – Alkoss magadnak játékok

Interaktív játékkészítő program, mellyel könnyen, gyorsan elsajátíthatók a multimédia alapjai.

3 000,- Ft

Gépirásoktató

Beépített leckék és különféle játékok segítségével sajátíthatja el a gépirást.

4 990,- Ft

ÁRAINK AZ ÁFÁ-T IS TARTALMAZZÁK!

1065 Budapest, Nagymező u. 21. • Tel/Fax: 153-1898

A Brill GM bemutatja:

A SONY legújabb LCD projektorait

VPL-S500E
valós 800×600,
tömörített
1024×768 felbontás –
450 ANSI lumen
fényerő

VPL-S800M
valós 800×600,
tömörített
1024×768 felbontás –
750 ANSI lumen
fényerő

További részletes információ:

Brill Oktatás- és Információtechnika GM
Hivatalos SONY projektor nagykereskedés
1136 Budapest, Pannónia u. 48.
Tel.: 344-3471, 339-9660 Fax: 140-0536
koenig@brill.tvnet.hu

Szóból is értő mobil

Aligha van, aki már ne bosszankodott volna, amikor a mobilbeszélgetés közben fel kellett jegyeznie, vagy netán a rádiótelefon billentyűzetén kellett állítania valamit. Ilyenkor többnyire akrobatikus mutatványokra van szükség, vagy esetleg a billentyűk nyomkodása közben elvesztjük az éterben a partnerünket. A *Matra AEG 9082*-es handyjét használva mindez a múlté, a készülék ugyanis az asztalra helyezve automatikusan kihangosodik, a beszélgetés közben jegyzetelhetünk, vagy megoszthatjuk a hallottakat másokkal is. Amikor azután a csak nekünk szóló információk következnek, nem kell mást tennünk, mint újból a fülünkhez emelni a készüléket, és az automatikusan elhallik.

Mіндеz azonban nem jelenti azt, hogy az autóban is nélkülözhetnének a kihangosító szettet, ugyanis az itteni zaj azért többnyire meghaladja a kis készülék képességeit.

Az előbbinél is forradalmibb azonban az új típus ama képessége, hogy „ért a szóból”. Húsz telefonszámot oly módon is tárolhatunk, hogy azokat csak ki kelljen mondanunk, és a mobil már hívja is a számot. A felvételhez háromszor kell ismételnünk az adatokat, és közülük a legjobban sikerültet tárolja a készülék. A híváskor pedig a biztos felismeréshez természetesen ügyelnünk kell a környezeti zajokra. E szolgáltatásának hála immár nem kell például a billentyűket nyomkodni a mailbox lekérdezések, hanem „el is társaloghatunk” a géphanggal.

Az új AEG típus azonban mindettől eltekintve is figyelemre méltó: 200 grammos, hat napig működik egy feltöltéssel stand-by üzemmódban és alap akkumulátorával három órát beszélhetünk egységében.

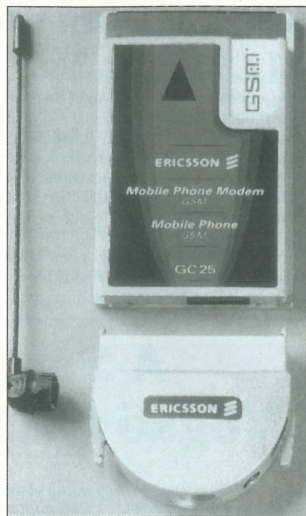
Az asztalon automatikusan kihangosodik

Ericsson kártyatelefon

Előreláthatólag a következő év első negyedében rukkol ki az *Ericsson GC 25* típusjelű „kártyatelefonjával”. A cég már ma is kapható *Mobile Office DCV23v4* típusjelű modeme még csupán egy hagyományos (300-as, 600-as vagy 700-as sorozatba tartozó) mobil készülékkel együtt használható, a GC 25 esetében viszont erre nincs szükség, hiszen a kártya magában rejtja egy mobil telefon valamennyi alkatrészét. Csupán a vele együtt szállított antennát kell csatlakoztatni és máris faxolhatunk, internetezhetünk a GSM-hálózaton keresztül.

A készülék ennek ellenére – egy fejbe-szélő készlettel – hagyományos rádiótelefonként is használható. Ám távvezérlési célokra is ajánlják, például megfelelő érzékelőkkel kiegészítve egy – SMS (rövid üzenet) módban működő – biztonsági rendszer alapját is képezheti.

A kártyatelefon Windows 95 és Windows NT operációs rendszer alatt használható.

GSM telefon egy PC-kártyán. Csak az antennát kell csatlakoztatni

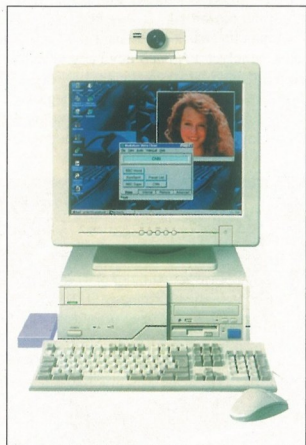
MediaGate, a multimédiakapcsoló

Az *Eyretel* angol cég továbbfejlesztette a már korábban is sikeres *MediaGate* rendszerét, amellyel a PC-felhasználók tökéletes minőségű televízióadásokhoz, videokonferencia- és a video on demand szolgáltatásokhoz férhetnek a helyi, illetve a nagyobb kiterjedésű hálózatokon keresztül.

A *MediaGate* tulajdonképpen multimédiás kapcsoló, amellyel a felhasználó elérheti a központi szervergép videó és audio szolgáltatásait, illetve ezeket a saját gépről más felhasználókhöz továbbíthatja a hálózaton.

Így jól használhatják a multimédiafejlesztők anyagaik gyors továbbítására, illetve hasznos lehet például bankokban és több helyes nagyvállalatoknál videokonferencia és képtelefonrendszerek kialakítására.

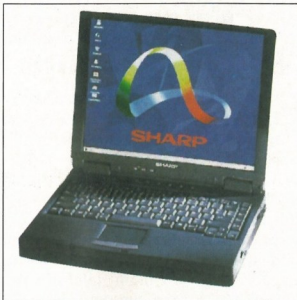
Tévé, videokonferencia, video on demand – mesterfokon

Kis, nagy Sharp

Mindjobban csökken a távolság az asztali és a hordozható PC-k minőségi jellemzői között, a Sharp új, PC-9820T típusjelű notebookja már valóban desktop tulajdonságokkal jeleskedik. Mindezt jelzi a 233 megahertzen hajtott Pentium processzora, a 3 gigabájtos merevlemeze, a 32 megabájtos EDO-RAM-ja és az 512 kilobájtos Level II cache-memóriája.

A notebook ékessége azonban mindekenélőtt a ragyogó képi TFT-LC képernyő. Az XGA-felbontású monitor nagy

fényerejével és alacsony fogyasztásával tűnik ki a sorból.

A multimédiás PC-knél immár természetes tartozékok sem hiányoznak: a beépített mikrofon, sztereó hangszóró és Soundblaster-kompatibilis hangrendszer. A notebook a külső eszközökkel 12 megabit/sec-os sebességgel „társalog”, ami a tempós USB interfészének köszönhető.

A notebookhoz dokkológység is tartozik, amellyel helyhez kötött alkalmazásban a monitorhoz, hálózati táphoz és az egyéb külső eszközökhöz csatlakozhat.

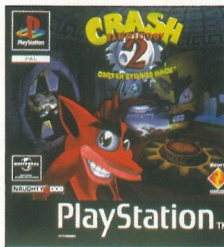
Asztali PC, notebook formában

A Sony „Végső fantáziái”

Az amúgy telítettnek tűnő komputeres játékpiacon érdekes színfoltot képviselnek a PlayStation alapú játékok a Sony Computer Entertainment cégtől, amely a karácsony előtti konjunktúrát néhány vadonatúj játékkal akarja meglovagolni. A világ minden részén – így Európában is – népszerű *Final Fantasy VII* legújabb kiadása november közepén látott napvilágot, és máris a népszerűségi listák élére kúszott. (Japánban például kétféle díjra jutott el belőle három nap alatt.) A Square Soft által készített videojáték három PlayStation CD-lemezen kerül forgalomba, és több mint ötvenórányi kalandot ígér a legjobb fajtából. Az epikai elemeket sem nélkülöző történetet látványos vizuális megoldások – 3D-s alakzatok, animációk, harci jelenetek, madártávlatok stb. – fűszerezik.

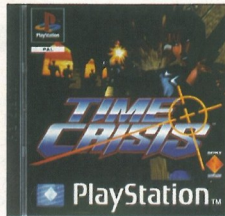
A paletta másik újdonsága a *Time Crisis* nevű, arcade típusú játék, amelyet a Namco nevű cég készített a Sony számára. A játékos itt is izgalmas kalandokba keveredik, mégpedig bizonyos Richard Miller szerepében, aki megkísérel kimenteni az elrabolt Rachel McPherson-t, Ceria köztársaság elnökének a lányát. A játékosoknak három szintet kell „megmászniuk” és tizenkét csatá-

ban kell diadalmaszkodniuk. A Sony a *Crash Bandicoot* játék új kiadásával (Cortex Strikes Back) is kirukkolt december elején, remélve, hogy megismétlődik az előző változat piaci sikere. Az új játék természetesen mindenben többet, jobbat, szebbet kínál az előzőnél, főként a térhatású megoldások tekintetében.

1. Crash Bandicoot

2. Time Crisis

3. Final Fantasy

LCD monitor

Számos monitorgyártó jelent meg az idei évben újfajta LCD kijelzőkkel, amelyek végre megoldhatják a számítógépekkel kapcsolatos helyproblémákat, ha áruk is mérckelődné egyszerű. Az IBM nemrég egy 14.5"-os LCD monitorral rukkolt ki, amelynek ára valamivel kevesebb mint 6000 márka, ami azonban még mindig túlságosan magas ahhoz, hogy a piacon hátrébb szorítható a hagyományos monitorokat.

Az IBM 9514 típusjelű TFT-kijelző képtáplója megfelel a hagyományos 17"-os monitorénak, felbontása 1024x768 képpont. Legnagyobb teljesítményfelvétele mindössze 40 watt, stand-by módban pedig 4 watt. 16 millió színt képes megjeleníteni. Tömege öt kilogramm.

Az IBM lapos képernyője leginkább a bankok és a biztosítók érdeklődésére számíthat

Scriptum-sztori

Budapesti székhelyük múlt havi avatását sajtótájékoztatóval kötötték össze a *Scriptum Szótárkiadó* munkatársai. Az 1990-ben a szegedi *Codex GmK* jogutódjaként alakult cég mára a hazai elektronikus szótárkiadás meghatározó vállalkozásává növekedett. Eddig összességében 15 ezer szótárt értékesítettek, s az elmúlt évben 40 százalékkal sikerült növelni a forgalmukat.

Szótárkiadásuk sikerét a saját fejlesztésű *GIB* (pontos nevén a *Graphical Interactive Book*), elektronikus szótárkezelő rendszer, illetve az *Akadémiai Kiadóval* kialakított, korábban roppant gyümölcsöző kapcsolat alapozta meg. Az előbbi olyannyira bevált, hogy a legutóbbi 3.0-ás változathoz immár több mint egy éve nem kellett „hozányulni”. Ami pedig az *Akadémiai Kiadóval* való kapcsolatukat illeti, *Vass Zoltán*, a cég sajtótájékoztatót tartó igazgatója szerint ugyancsak szerencsésnek mondhatják magukat.

Mint elhangzott, az *Akadémiai Kiadó* új, külföldi gazdái nem láttak üzletet a szótárkiadásban, így szílnék eresztették az erre szakosodott munkatársaikat, akik most a *Scriptum* sorait erősítik. Amivel ez utóbbinál alighanem jó vásárt csináltak, hiszen az elektronikus szótárkiadás a világon mindennél a multimédia „sikerágazata”.

Beszámoltak legközelebbi terveikről is, ezek közé tartozik egy *Angol-Magyar Informatikai* és egy *Orosz-Magyar Nagyszótár* megjelenítése, illetve *Lemma* néven olyan hálózati szótárszolgáltatás beindításán is szorgoskodnak, amelyen keresztül az érdeklődők, nyelvtanulók, szakemberek korszerű módon férhetnek a legfrissebb nyelvi információkhoz, s amely egyben a szótárkészítésben roppant fontos konszenzusok kialakulásának helyszíne is lehetne.

Szótárakból eddig összesen 15 ezer darabot értékesítettek

Gyorsolvasás Plextor-módra

A CD-ROM-egységek gyártói szabályos gyorsasági versenyt futnak, a meghajtók körében most éppen a 32-szeres tempóval lehet az élmezőnybe jutni. A *Plextor Ultraplex PX-32 4800 Kbájt/s* adatátviteli sebességgel és 85 ms-os adat-hozzáférési idővel dicsekedhet.

A drive-ot – hatalmas tempójának köszönhetően – tökéletes filmlejátszás jellemzi, és alkalmas a csak részben felírt multiseSSIONOS lemezek olvasására is. Külső és belső kivitelben és caddys válto-

zatban is kapható. Versenytársai közül az első, amelyet ultraSCSI interfésszel kínálunk.

A *Plextor* másik novemberi újdonsága a *Plexwriter PX R412-es CD-író*, amely négyszeres sebességgel ír és 12-szeres sebességgel olvas.

A készülék adatelérési ideje így fráskor 190, olvasáskor 600 Kbájt/s, amelyben nagy szerepe van a 2 MB-os adatpuffernek is. A készülékhez a *WinOn CD 3.5* és a *Packit CD 2.0 CD-író* szoftvereket mellékelik.

Felporgote: 32-szeres CD-olvasó és 4/12-szeres CD-író/olvasó

Reader a látássérülteknek

Mind népszerűbb a *Recognita* és a *Hewlett-Packard Reader* rendszere, amely a vakok és gyengénlátók „információrobbanását” hozhatja. A számukra Braille-írással készült könyvek kiadása ugyanis már rég nem képes követni a nyomtatott anyagok megjelenési tempóját, a szakirodalomban pedig szinte egyáltalán nincsenek Braille-változatok.

A *Reader* egyszerű, igénytelen rendszer, DOS operációs rendszer alatt fut és „olvasónak” a *HP ScanJet*

6100C-t vagy az 5p típust ajánlják hozzá. Az olvasnivalót egyszerűen csak rá kell helyezni a szkennerre; az se baj, ha fejfel lefelé. A beolvasott szöveget a karakterfelismerő program pillanatok alatt értelmezi, s a számítógép a szöveget „felolvassa”. Igaz, csak géphangon, ám ezt meglehetősen könnyű megszokni.

A szakemberek szerint a *Reader* rendszer a vakok képzésében forradalmi változásokat hozhat, és körükben új értelmiségi generáció kialakulásához vezethet.

Palettabővítés

Úgy tűnik, vérszemet kapott a Toshiba: a legnagyobb notebookgyártó alig pár hónapja vágott bele az asztali gépek gyártásába, minap pedig máris két új – az Equium sorozathoz tartozó – modellel jelentkezett a piacon: a középkategóriás Equium 6230D-vel és a „belépő szintű” Equium 5230D-vel.

Az Equium 6230D-t 233 MHz-es Pentium II processzorral, 32 Mbájt (384-ig bővíthető) EDO DIMM memóriával, 3 Gbájtos merevlemezrel és 24-szeres sebességű CD-ROM-meghajtóval szerelték fel, az alapképzéshez tartozó Intel adapterrel pedig máris hálózatba köthető. Az alaplapra integrált szenzorok segítségével a gép folyamatosan figyel a helyes működésre.

A Equium 5230D teljesítménye valamivel szerényebb, ám felszereltsége egyáltalán nem mondható soványak: 233 MHz-es Pentium MMX processzor, 32–192 Mbájt EDO DRAM, 3 Gbájtos merevlemez és 24-szeres sebességű CD-ROM-meghajtó. A 2-4 Mbájt SGRAM-mal felszerelt ATI 3D Rage II+ videovezérlő képességeiből bőven telik az igényesebb tervező- vagy grafikus programok futtatására. A gép egyéb tartozékai között említhető a két USB port, valamint az infravörös interfész, amellyel vezeték nélküli összeköttetés valósítható meg különféle perifériákkal. A CD-ROM-meghajtó helyére DVD-meghajtó is beépíthető.

A Toshiba Equium 6230D asztali gépe a hálózatban dolgozó professzionális felhasználók eszköze lehet

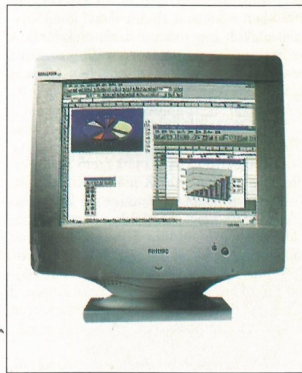
Új Philips monitor

A mikrofon és hangszórók a videokonferencia-alkalmazásokhoz kitűnők

A Philips nemrég a spanyol SIMO elektronikai kiállításon mutatta be új, Brilliance 109 típusú monitorát, amellyel a 17 és a 21 colos készülékek közötti űrt szeretnék betölteni. A monitor felbontása 1280x1024 képpontos, 85 megahertzen működik és számos technológiai újdonságot tartalmaz.

Közéjük tartozik a „Crystal Clear Technology” és az „Advanced Dynamic Focus System Design”, amelyekkel a monitor tökéletes, rezzenéstelen képeket produkál. Teljesen új fejlesztés az Onscreen felhasználói interfész, illetve a USB-interfész is, amelyet opcionálisan lehet megvásárolni és kívülről kell a készülékhez csatlakoztatni.

A monitor frontlapján mikrofon és hangszórópár is található, amelyekkel előnyösen használható például videokonferencia-alkalmazásokban.

Via Voice, diktálunk!

Máris angol, francia, olasz, spanyol és kínai nyelven diktálhatunk a gépnek az IBM Via Voice programjának segítségével. Meglehető, a PC korántsem olyan szemrevaló, mint egy utkárnó, ám ezen a módon – percenként 140 szavas tempóval – háromszor olyan gyorsan készíthetők el a Microsoft Word 7 és 8-ban a dokumentumok, mint a hagyományos, klaviatúrán keresztüli szövegbevitelnél. Ráadásul a program „makrózható” is, ezzel a gyakoribb fordulataink, udvariassági formuláink szempilláns alatt kerülhetnek a szövegbe. A programja egy harmincezer szavas szótárt is építettek, amely saját kifejezése-

inkkel több mint a duplájára bővíthető és a diktálás után egy tetszőleges időpontban a szöveg korrigálására használható. A programhoz egyébként egy zajszegény mikrofont is csomagolnak.

A program megjelenése az IBM-stratégia része, amely szerint a számítógépes beszédfelismerést a jövőben a legszélesebb körben kívánják általánossá tenni. A jövő év elején megjelenik a Via Voice Gold változata is, amely újabb szolgáltatásokat is tartalmaz majd, például hanggal vezérelhetjük a PC-t és szakszótárakat is építenek a programba.

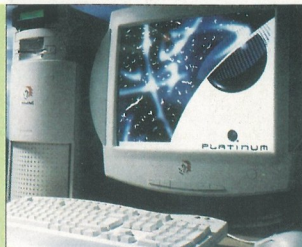
A dobozban mikrofon is rejlik

Platina-sorozat

Szokásához híven a Packard Bell most is elsősorban az otthoni – azok közül is az igényesebb (érsd: pénzesebb) – felhasználókat szeretné becsalogatni új PC-sorozatával, amelynek a Platina nevet adta. A fényűző kivitel mellett az erőforrások sem akármilyenek. A gépekbe Pentium II processzort szerelnek, a megjelenítésről pedig nagy teljesítményű 3D grafikus rendszer gondoskodik. Az alapképzéshez hozzátartozik még az Ultra-DMA/33 merevlemez, az 56 Kbps-X2 modem és a 24-szeres sebességű CD-ROM-meghajtó. A kifogástalan hangminőség a Dolby-Surround szisztémának köszönhető. Az új gépeket Németországban 6000 és 8000 márka közötti áron kínálják.

A Packard Bell Platina gépe a házi multimédiás központ szerepét tölti be

Eredményekben gazdag
boldog új esztendőt kívánunk
minden kedves partnerünknek!

Kompaktlemez

Kompakt Technológia

Kompakt Szolgáltatás

Tel.: (06-22) 329-132

Fax: (06-22) 329-133

E-mail: vtcd@mail.datanet.hu

Postacím:

8001 Székesfehérvár

Pf.: 175.

Tekintse meg internetoldalunkat is: <http://www.vtcd.hu>

CD C É G H Í R E K

A cégek hivatalosan közzétett adataiban 60 féle keresési lehetőség, 1989-től az összes adatváltozással. Korlátozás nélküli nyomtatás, kiemelés. A rendszer ára **3600.- Ft** + áfa - Complex CD Jogtár előfizetőinek **2400.- Ft** + áfa - havonta. Induláskor féleves előfizetési díjat és **6000.- Ft** + áfát, a rendszerbelépés árát kell kifizetni.

ÚJ TÁRSASÁGOK BEJEGYZÉSE

VÁLTOZÁSOK

ELUTASÍTÓ ÉS KIJAVÍTÓ VÉGZÉSEK

VÉGELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

MEGSZŰNÉSEK

CSŐDELJÁRÁSOK

FELSZÁMOLÁSI ELJÁRÁSOK

HIRDETMÉNYEK, MÉRLEGEK, KÖZZÉTÉTELEK

ONLINE KAPCSOLAT AZ IM ADATBÁZISÁVAL

AUTOMATIKUS CSŐD- ÉS FELSZÁMOLÁS FIGYELÉS

ONLINE VÁLTOZÁSFIGYELÉS

